

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา
**THE MANAGEMENT FOR SOCIAL DEVELOPMENT OF NAKHON HAD
YAI MUNICIPALITY, HAT YAI DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE**

พระสมุห์กิตติพงษ์ ฐิตสีโล (สุวรรณวงศ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

พระสมุห์กิตติพงษ์ จิตลีโล (สุวรรณวงศ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**The Management for Social Development of
Nakhon Had Yai Municipality, Had Yai District,**

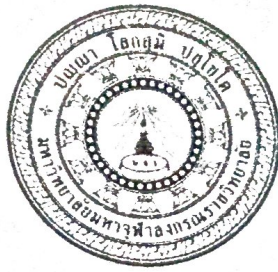
Songkhla Province.

Phrasamu Kittipong Thitasilo (Suwannawong)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Social Development)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E.2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาล นครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา”
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.ปัญญา เลิศไกร)

กรรมการ

(พระครูวิรัตธรรมโชติ, ดร.)

กรรมการ

(รศ.ดร.กัณฑ์กมล หนูทองแก้ว)

กรรมการ

(รศ.สมบุรณ์ บุญฤทธิ์)

กรรมการ

(พระครูอรุณสุตาลังการ, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระครูวิรัตธรรมโชติ, ดร.

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.กัณฑ์กมล หนูทองแก้ว

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระสมุห์กิตติพงษ์ ชูตสีโล)

- ชื่อวิทยานิพนธ์ : การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
- ชื่อผู้วิจัย : พระสมุห์กิตติพงษ์ ฐิตสีโล (สุวรรณวงศ์)
- ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
- : พระครูวิรัตธรรมโชติ, ดร., พธ.บ.(สังคมวิทยา), M.A.(Sociology),
Ph.D.(Social Science)
- : รศ.ดร.กัณตภณ หนูทองแก้ว, พธ.บ.(สังคมวิทยา), M.A.(Sociology),
Ph.D.(Sociology)
- วันสำเร็จการศึกษา : ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๒) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาตามทัศนะของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จำนวน ๑๕๙,๑๓๐ คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติ ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ การทดสอบค่าที่ t-test และการทดสอบค่าเอฟ F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Schaeffer)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๒๑$) รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๑๑$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๙$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๗$) ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตาม เพศ

อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน เพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

๒) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนประชาชนที่มี อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

๓) ข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีดังนี้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของเทศบาลนครหาดใหญ่ ต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเทศบาลนครหาดใหญ่ ให้เป็นรูปธรรม สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้จริง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหรือจัดทำแผนงานและโครงการทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

Thesis Title : The Management for Social Development of Nakhon Had Yai Municipality, Had Yai District, Songkhla Province.

Researcher : Phrasamu Kittipong Thitasilo (Suwannawong)

Degree : Master of Arts (Social Development)

Thesis Supervisory Committee

: Phrakhruwirathammachot, Dr., B.A. (Sociology),

M.A. (Sociology), Ph.D. (Social Science)

: Assoc.Prof.Dr.Kantaphon Nuthongkaew, B.A. (Sociology),

M.A. (Sociology), Ph.D. (Sociology)

Date of Graduation : November 27, 2017

Abstract

The objectives of this thesis were as follows: 1) to study the job administration for social development of Nakhon Had Yai Municipality, Had Yai district, Songkhla province, 2) to compare the job administration for social development of Nakhon Had Yai Municipality, Had Yai district, Songkhla province in terms of sexes, ages, degrees of education, occupations and incomes as differently, and 3) to study the suggestion on the way to develop on job for social development of Nakhon Had Yai Municipality, Had Yai district, Songkhla province. The population were composed of people who live in Nakhon Had Yai Municipality area for 159,130 persons, sample sizes according to Taro Yamane's table measurement, the samples were amount 400 persons, data analysis by package computer program, the statistics were as follows; percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (one way ANOVA) and to test the mean in each pair by scheffe's method.

The Findings were as follows;

1) The job administration for social development of Nakhon Had Yai Municipality, Had Yai district, Songkhla province found that by overview was at more level ($\bar{X} = 4.04$) when considered in each aspect found that the aspect of

education, sport, religion, art and culture and local wisdom was the highest mean ($\bar{X} = 4.21$) and followed up the aspect of development for community and welfare ($\bar{X} = 4.11$) and the aspect of public health ($\bar{X} = 4.09$) and the aspect of security in wealth and life was the lowest mean ($\bar{X} = 3.87$) respectively and when classified in terms of sexes, ages, degrees of education, occupations and incomes found that there were at more level all aspect.

2) The comparative result on job administration for social development of Nakhon Had Yai Municipality, Had Yai district, Songkhla province found that in terms of sexes, degrees of education, occupations and monthly incomes by overview there were different as statistically significant at .05 but in terms of ages found that there were not different.

3) The suggestion on the way to perform job for social development of Nakhon Had Yai Municipality, Had Yai district, Songkhla province there were as follows; the administrators or concerning must be determined for strategic plan in development of municipality as concrete object which can be responded the need of people in the area as reality with giving opportunity to people and concerning all sections can be participated in planning for all levels especially participation in thinking, planning, acting and responsibility in activities and projects which are concerned with social development of Nakhon Had Yai Municipality over all eighter education, sport, religion, art and culture, local wisdom or any others which are concerned.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อันประกอบด้วยท่านพระอาจารย์ พระครูวิริตธรรมโชติ ดร.,ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และรศ.ดร.กัณฑ์กมล หนูทองแก้ว กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำดูแล เอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูอรุณสุตาลังการ, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม ขอเจริญพรขอบคุณ ดร.ธีระพงษ์ สมเข้าใจใหญ่ ดร.ลัญจกร นิลกานจน์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ แนะนำ ปรับปรุงแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครหาดใหญ่ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพังยาง ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอเจริญพรขอบคุณคณะญาติโยมที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ขอเจริญพรขอบพระคุณ คณาจารย์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทุกท่านและพระนิสิตสหธรรมิกทุกรูปคน ที่ให้คำแนะนำ ปรึกษาแนะนำ และสร้างแรงบันดาลใจ ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่ ครูบาอาจารย์ บิดามารดา ญาติสนิทมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆเรื่อง และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์งานวิจัยฉบับนี้จนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

พระสมุห์กิตติพงษ์ ฐิตสีโล (สุวรรณวงศ์)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
คำอธิบายสัญลักษณ์และอักษรย่อ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๒
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	๒๔
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อการพัฒนาสังคม	๒๙
๒.๔ บริบทของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	๓๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๙
๒.๖ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๔
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๔

๓.๓ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	๖๕
๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๖
๓.๕ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๖๖
๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๗
๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗
๓.๘ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๖๘
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๑
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๑
๔.๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	๗๖
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้	๘๑
๔.๔ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้	๙๐
๔.๕ ผลการรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน เพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	๑๑๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๑๔
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๔
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๒
บรรณานุกรม	๑๒๔
ภาคผนวก	๑๒๘
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ	๑๓๐
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล Try out หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๓๕
ภาคผนวก ค แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	๑๓๘
ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)	๑๔๔
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)	๑๕๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๕๒

สารบัญญัตราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ ๔.๑	แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๔
ตารางที่ ๔.๒	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	๗๖
ตารางที่ ๔.๓	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๗๗
ตารางที่ ๔.๔	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสาธารณสุข	๗๘
ตารางที่ ๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๗๙
ตารางที่ ๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	๘๐
ตารางที่ ๔.๗	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ	๘๑
ตารางที่ ๔.๘	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม อายุ	๘๒
ตารางที่ ๔.๙	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม ระดับการศึกษา	๘๔
ตารางที่ ๔.๑๐	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนก ตาม อาชีพ	๘๖
ตารางที่ ๔.๑๑	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม รายได้	๘๘

ตารางที่ ๔.๑๒	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ	๙๐
ตารางที่ ๔.๑๓	แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ	๙๒
ตารางที่ ๔.๑๔	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๙๓
ตารางที่ ๔.๑๕	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	๙๔
ตารางที่ ๔.๑๖	แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา	๙๕
ตารางที่ ๔.๑๗	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม	๙๗
ตารางที่ ๔.๑๘	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๙๘
ตารางที่ ๔.๑๙	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสาธารณสุข	๙๙
ตารางที่ ๔.๒๐	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๒๑	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม	๑๐๑

	ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	
ตารางที่ ๔.๒๒	แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอาชีพต่างกัน	๑๐๒
ตารางที่ ๔.๒๓	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็น ของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม	๑๐๓
ตารางที่ ๔.๒๔	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๐๔
ตารางที่ ๔.๒๕	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	๑๐๕
ตารางที่ ๔.๒๖	แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาล นครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามมีรายได้ต่างกัน	๑๐๖
ตารางที่ ๔.๒๗	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม	๑๐๗
ตารางที่ ๔.๒๘	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๐๘
ตารางที่ ๔.๒๙	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๑๐๙
ตารางที่ ๔.๓๐	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	๑๑๐

ตารางที่ ๔.๓๑ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของ
เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้ง ๔ ด้าน

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙ ซึ่งมีจำนวน ๔๕ เล่ม ในการวิจัยได้ใช้ชื่อย่อดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

ขุ.ธ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นหลักการอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ที.สี. (ไทย) ๙/๑๙๘/๑๖๑. หมายความว่า ระบุถึงสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ข้อที่ ๑๙๘ หน้า ๑๖๑ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารจัดการงานทางด้านการปกครองท้องถิ่นได้เริ่มต้นมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว แต่การปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นรูปใดก็ยังไม่เข้มแข็งพอแต่พอจะเป็นหลักได้บ้างก็คือการปกครองท้องถิ่นรูปแบบของกรุงเทพมหานครและเทศบาลเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลหลายรัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับประเทศไทยอยู่หลายครั้ง โดยมีการทดลองรูปแบบต่างๆ แต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงกลับมาดำเนินการในรูปแบบเทศบาล โดยให้บริหารตามรูปแบบของเทศบาลนคร ในปัจจุบันนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สามารถรวมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นท้องถิ่นขนาดใหญ่ทั้งจังหวัดได้

หลักการในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นการส่งเสริมความเป็นอิสระและสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกประกอบกับยุคของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมไปอย่างรวดเร็วรัฐบาลจึงมีนโยบายในการปฏิรูประบบราชการโดยเร่งรัดให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงการทำงานของราชการอย่างจริงจังอีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของภาคเอกชนและประชาชนที่มีต่อการทำงานของรัฐบาล

การบริหารงานเพื่อพัฒนา แสดงให้เห็นจากกลุ่มของบุคคลที่มาร่วมกันทำงานด้วยโครงสร้างและการประสานงาน เป็นหลักการชัดเจนแน่ชัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความสำคัญของการจัดองค์กรและการบริหารงานองค์กรเกิดจากการที่มนุษย์รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการแบบใดแบบหนึ่งเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นเทศบาลหนึ่งที่มีความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ในการที่จะต้องมีการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาท้องถิ่นและเทศบาลนครให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เทศบาลนครหาดใหญ่เป็นเทศบาลนครขนาดใหญ่ ที่ประกอบด้วย ๔ เขตการปกครอง ประกอบด้วย ๑๐๒ ชุมชน มีประชากรทั้งสิ้น ๑๕๙,๑๓๐ คน การศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นตามบทบาทหน้าที่ตลอดจนใช้หลักของผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดสรรผลประโยชน์และให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการของประชาชน เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต้องการให้เกิดการพัฒนาในอนาคตในด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) ด้านสาธารณสุข ๓) ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ๔) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทั้งที่เป็นคุณภาพชีวิตที่จำเป็นต่อ

ความอยู่รอดขั้นพื้นฐานและคุณภาพชีวิตที่ความจำเป็น ต่อการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่สูงขึ้น และมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับประชาชน ในเทศบาลนครหาดใหญ่ โครงสร้างของงาน และอำนาจตามตำแหน่งหน้าที่เพื่อให้เป็นที่พอใจของ ประชาชนและมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า การ กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคม ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย จึงไม่สามารถทำให้เกิดความ สามัคคีปรองดองและเกิดความรัก ความเห็นใจกันและกัน เกิดความบกพร่องในหน้าที่ไม่สามารถ ปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ไม่ทันทั่วถึง เกิดจากการลงพื้นที่ไม่ทั่วถึงและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วม ประชุมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการในท้องถิ่นเท่าที่ควร และเทศบาลนครหาดใหญ่ ยังขาดการ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ การเข้า ปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประชาชน ดูแลทุกข์สุขคนในชุมชน ประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นในชุมชนยังไม่ได้ เท่าที่ควร

จากเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาและการให้บริการแก่ประชาชนที่อาศัยในเขต พื้นที่รับผิดชอบประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ด้านสาธารณสุขด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมาก น้อยเพียงใดมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอะไรบ้างและเพื่อที่จะได้นำเอาข้อเสนอแนะเหล่านั้น ไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนโดยรวมสืบไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามทัศนคติของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน ๑๕๙,๑๓๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และการให้บริการแก่ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) ด้านสาธารณสุข ๓) ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ๔) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ใช้ในการวิจัย คือ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ๔ เขตการปกครอง ประกอบด้วย ๑๐๒ ชุมชน และมีประชาชน ทั้งหมด ๑๕๙,๑๓๐ คน

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้กำหนดระยะเวลาตั้งแต่ เดือน มีนาคม ถึง กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลประชากรด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) ด้านสาธารณสุข ๓) ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ๔) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ เพื่อต้องการทราบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ เพื่อต้องการทราบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามทัศนคติของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๔.๓ เพื่อต้องการทราบข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๕ สมมติฐานในการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๑.๕.๒ ประชาชนที่มี อายุ ต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๑.๕.๓ ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ที่ต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๑.๕.๔ ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๑.๕.๕ ประชาชนที่มี รายได้ ต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารงาน หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อื่น

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ ความหมายดังกล่าวนี้ เป็นที่มาของความหมายในภาษาไทยและเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายอื่นๆ

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม หมายถึง การทำงานภายใต้แผนงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในการพัฒนาสังคม โดยการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางหรือการมีวัตถุประสงค์ที่เน้นการอำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชนทั้งนี้ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น

นโยบายการพัฒนาสังคม หมายถึง แบบแผนในการบริหารจัดการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลให้ดียิ่งขึ้น ตามนโยบาย ทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคมมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตเทศบาลให้ได้มาตรฐานสากลสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพทุกระดับ ส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนาทุกศาสนาและได้ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านสาธารณสุข หมายถึง การดำเนินการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขเชิงรุก คือ เน้นการสร้างเสริมสุขภาพของคนในชุมชนเมืองให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงปราศจากโรคดำเนินการปรับปรุงการให้บริการด้านสาธารณสุข จัดระบบหลักประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเร่งรัดขยายงานสาธารณสุขมูลฐานลงสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงมีการให้บริการสาธารณสุขมูลฐานเกี่ยวกับโรคติดต่อรวดเร็วและได้จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายแก่ประชาชน

ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ หมายถึง เพื่อเป็นการพัฒนาตามนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นส่งเสริมการบริหารงานของคณะกรรมการชุมชนส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชนมีการจัดหาตลาดกระจายสินค้าแก่ประชาชนและได้จัดบริการบุคลากรออกสำรวจความต้องการของประชาชน

ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หมายถึง เพื่อเป็นการทำให้เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดให้มีอาสาสมัครหมู่บ้านเฝ้าระวังเหตุการณ์ต่างๆในหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เทศบาลนคร หมายถึง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับเมืองขนาดใหญ่ที่มีประชากรตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คน ขึ้นไป และมีรายได้พอเพียงต่อการให้บริการสาธารณะตามหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีสิทธิเลือกตั้งและมีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องในเรื่องระบบการบริหารงานของเทศบาลนคร

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๒ เพศ คือ ๑) เพศชาย และ ๒) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น ๔ ช่วง คือ ๑) ต่ำกว่า ๓๐ ปี ๒) ตั้งแต่ ๓๐-๔๐ปี ๓) ตั้งแต่ ๔๑-๕๐ปี และ ๔) ตั้งแต่ ๕๑ปี ขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น ๔ระดับ คือ ๑) ประถมศึกษา ๒) มัธยมศึกษา ๓) ปวช./ปวส. และ ๔)ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น

อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๕ กลุ่ม คือ ๑) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ๒) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ๓)รับจ้าง ๔) อาชีพอื่นๆ (ระบุ).....

รายได้ หมายถึง รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น ๔กลุ่ม คือ ๑) ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐บาท ๒) ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐บาท ๓) ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐บาท และ ๔) ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๑บาท ขึ้นไป

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๗.๒ ทำให้ทราบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน

๑.๗.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีอะไรบ้าง

๑.๗.๔ ทำให้สามารถนำผลการวิจัย ที่ได้จากการวิจัย เรื่องการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ นำไปใช้ให้เกิดเป็นประโยชน์ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และให้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการบริการและพัฒนาชุมชนสืบต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่างๆ โดยได้กำหนดขอบเขตและเนื้อหาที่ศึกษาไว้ตามลำดับ ดังนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๒.๑ ความสำคัญของการพัฒนาสังคม

๑) ความหมายของการพัฒนา

๒) ความสำคัญของการพัฒนาสังคม

๓) หลักสำคัญของการพัฒนาสังคม

๔) หลักการพัฒนาสังคม

๕) เป้าหมายของการพัฒนาสังคม

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อการพัฒนาสังคม

๒.๔ บริบทของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างมีกลยุทธ์โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำทรัพยากรทางการบริหารรวมถึงปัจจัยแวดล้อมต่างๆ มาประกอบกันเพื่อแก้ปัญหาและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการศึกษาเอกสารหลายๆ เล่มปรากฏว่ามีผู้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้หลายท่านดังนี้

เด่น ชะเนติยงศ์ ประกอบของการบริหารที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์กรดังนี้^๑

๑. วัตถุประสงค์ที่แน่นอนกล่าวคือจะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไมเพื่ออะไรและต้องการอะไรจากการดำเนินการเช่นต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการหรือในการผลิตต้องรู้ว่า จะผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใดถ้าหาไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่างๆ จะไม่มีผลสำเร็จเพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒. ทรัพยากรในการบริหารได้แก่ ๖ Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖ Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓. มีการประสานงานระหว่างกันหรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกล่าวคือเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๖ Ms หรือ ๖ Ms ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันหรือกล่าวได้ว่าต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริงๆ ด้วยการนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์กรก็คือประสิทธิผลขององค์กรหมายถึงความสามารถขององค์กรในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในการใช้ทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่ระยะสั้นโดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์กร

สุธี สุทธิสมบุรณ์ ได้กล่าวถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่างๆอันได้แก่คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^๒

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ ได้เสนอระบบการจัดการด้านปัจจัยในการบริหารงาน (CHAKRITS 5 M: Social Development Component) ไว้ดังนี้^๓

การที่นักจัดการพัฒนาสังคมไม่ว่าจะปฏิบัติอยู่ในระดับใดจะสามารถนำเอานโยบายของฝ่ายการเมืองหรือนโยบายและคำสั่งของผู้บังคับบัญชาไปปฏิบัติจัดทำให้เกิดผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีนั้น นอกเหนือจากที่เขาผู้นั้นจะต้องมีความสำนึกถึงสังคมและประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ตนเองถูกวางตัวหรืออาสาเข้าในความรับผิดชอบในการสร้างผลประโยชน์แล้วนักจัดการผู้นั้นยังจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และความสามารถที่จะกำหนดระบบงานระเบียบและเทคนิคในการปฏิบัติงานสร้างความพร้อม

^๑เด่น ชะเนติยงศ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๓๓), หน้า๕๒.

^๒สุธี สุทธิสมบุรณ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักพิมพ์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

^๓จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, การจัดการด้านปัจจัยในการบริหารงาน, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑), หน้า๑๑-๓.

และมีความสามารถที่จะใช้สิ่งเหล่านี้ให้เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการทำงานของตนและหน่วยงานของตนอีกด้วยระบบงานและระเบียบเทคนิคในการปฏิบัติที่กล่าวถึงสามารถแยกออกเป็น๕ด้านดังนี้

M 1 (Mechanism) ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร ซึ่งหมายถึง การกำหนดรูปแบบและภารกิจขององค์กรการแบ่งส่วนขององค์กรการกำหนดกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานการกำหนดตำแหน่งงาน (Position) พร้อมหน้าที่ในความรับผิดชอบและอำนาจ (Authority) ของแต่ละตำแหน่งแต่ละส่วนแต่ละระดับ (Level) และขององค์กรเป็นส่วนรวมการกำหนดโครงสร้างและความสัมพันธ์ของงานส่วนต่างๆของแต่ละองค์กรสร้างระบบการควบคุมให้ทุกส่วนขององค์กรได้เป็นไปอย่างสืบเนื่องและมีเอกภาพ

M 2 (Money) ได้แก่ ด้านการเงินที่จะต้องหาเงินมาเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนดเวลาที่ถูกต้องสอดคล้องกันดังนั้นการพิจารณาเรื่องแหล่งเงินการจัดสรรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในกิจกรรมและรายการต่างๆ ให้ได้สัดส่วนที่จะได้ผลตอบแทนสูงสุดและการควบคุมใช้จ่ายให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์โดยไม่รั่วไหลสูญเสียหรือฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็นแต่ในขณะเดียวกันเพื่อที่จะสนับสนุนให้ทำงานได้ดำเนินการไปอย่างราบรื่นจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดีการเงินจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องดูแลนอกจากนี้การรายงานฐานะทางการเงินเพื่อแสดงผลการปฏิบัติงานและเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงในระยะต่อไปก็เป็นกิจกรรมสำคัญของการจัดการด้วย

M 3 (Manpower) ได้แก่ ด้านบุคคลซึ่งการจัดการที่ดีจำเป็นจะต้องได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างอื่นมาบรรจุให้กับตำแหน่งหน้าที่การงานที่กำหนดไว้และจะต้องให้มีจำนวนพอเพียงไม่มากเกินไปหรือน้อยไปการจัดการด้านบุคลากรยังควบคุมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการให้ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ที่สมบูรณกับภาวการณ์ปฏิบัติงานหน้าที่ของบุคลากรความจำเป็นที่จะต้องดูแลความเรียบร้อยของการปฏิบัติงานและการเพิ่มพูนความรู้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรภายในหน่วยเป็นระยะๆ ด้วย

M 4 (Material & Buildings) ได้แก่ การจัดหาและมีไว้ซึ่งเครื่องมือเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงานสถานที่บริหารที่เหมาะสมทันสมัยเพียงพอและมีประสิทธิภาพที่จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานตามหน้าที่ของหน่วยงานนั้นๆอย่างได้ผลหรือเป็นประโยชน์ที่สุดทั้งนี้การจัดการด้านนี้ยังหมายความรวมถึงการเสาะแสวงหาการคิดค้นการออกแบบการควบคุมการใช้งานการบำรุงรักษาและเปลี่ยนชิ้นส่วนประกอบการซ่อมแซมสิ่งที่บกพร่องชำรุดเสียหายหรือที่มีประสิทธิภาพในการใช้งานต่ำกว่าระดับที่ต้องการและการถอดถอนจากประจำการหรือรื้อถอนเพื่อจัดหาหรือจัดทำสิ่งทดแทนภายในกำหนดเวลาที่สมควรได้

M 5 (Methodology and Information) ได้แก่ องค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารอื่นที่มีค่านักการจัดการจะต้องนำมาใช้ในการวางแผนงานการเลือกใช้กลยุทธ์ (Strategy) และกิจกรรม (Activity) ที่ควรดำเนินการจัดการหน่วยงานและวางระบบงานการติดต่อสื่อสารการอำนวยความสะดวกการตัดสินใจการแก้ปัญหาการติดตามและควบคุมงานการประสานงานการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ หรือภาคเอกชนชุมชนประชาชนอาสาสมัครและรูปแบบต่างๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพ

ได้ผลประเมินผลการปฏิบัติงานและผลงานการแก้ไขปรับปรุงงานวิธีการทำงานเพื่อให้งานของหน่วยงานเข้าเป้าหมายเป็นที่พึงพอใจแก่สังคมและประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยทั่วไปในสังคม

การจัดองค์ประกอบ (Component) หรือปัจจัยการจัดการ (Management Resources) ด้านต่างๆเหล่านี้ต้องอาศัยแนวคิดและหลักการที่ได้มีการคิดค้นกันมาอย่างต่อเนื่องหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นของราชการหรือภาคเอกชนก็จำเป็นจะต้องมีการวางระบบและกำหนดเป็นระเบียบ ข้อปฏิบัติให้แก่ผู้เข้ามาปฏิบัติงานเมื่อได้ตั้งขึ้นมาแต่แรกแล้วอย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้จะเป็นหน้าที่ของนักจัดการเมื่อเข้าไปปฏิบัติงานในตำแหน่งในระยะต่อไปที่จะต้องปรับปรุงเพิ่มรายละเอียดหรือปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือทำการพัฒนาเพื่อให้มีการก้าวหน้าและมีสิ่งที่ดีกว่ามาทดแทนสิ่งที่ล้าสมัยหรือไม่ได้อย่างที่เคยเป็นมาแล้วการพัฒนาสังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์หรือผู้คนในสังคมที่มีความเคลื่อนไหวบางครั้งช้ามีความอ่อนไหวมากระบบการจัดการจึงจะต้องการยืดหยุ่นนักจัดการและผู้ปฏิบัติที่จะต้องเผชิญกับเหตุการณ์กับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดมาก่อนและจะต้องแก้ไขหรือดำเนินการให้ทันเวลาและให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้นๆด้วยทั้งนั้นโดยยึดเป้าหมายและเจตนารมณ์ในการสร้างสังคมที่ดีงามเป็นสำคัญ

สุปรีชา กมลาสน์ ได้อธิบายว่าแนวคิดการบริหารได้รับการพัฒนาขึ้นมาตามแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์จนเกิดเป็นทฤษฎีการบริหารที่มุ่งจะวิเคราะห์ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบโดย เฮนรีฟาโยนักบริหารชาวฝรั่งเศสได้วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง. ทฤษฎีอันหนึ่งที่ว่าด้วยหน้าที่ในการบริหาร๕ประการคือการวางแผนการจ้องการ การบังคับบัญชาการประสานงานและการควบคุมต่อมาได้พัฒนาและปรับปรุงจนกลายเป็นตำราการบริหารเช่น ทฤษฎีของลูเธอร์ กูลิคศาสตราจารย์การบริหารรัฐกิจชาวอเมริกันที่ได้ขยายแนวคิดของฟาโยกำหนดหน้าที่ในการบริหารที่เรียกกันว่า **POSDCORB: Planning** (การวางแผน) **Organizing** (การจัดองค์การ) **Staffing** (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) **Directing** (การสั่งการหรืออำนวยการ) **Coordinating** (การประสานงาน) **Reporting** (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) **Budgeting** (การงบประมาณ)^๔

ทองหล่อ เดชไทย ได้กล่าวถึงการบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลและยังเสนอว่าการบริหารและการจัดการนั้นบางครั้งอาจให้แทนกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกันคือความสำเร็จของงานการบริหารใช้มากในการบริหารรัฐกิจส่วนการจัดการใช้มากในทางธุรกิจหรืออาจกล่าวว่าการบริหารมุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผนส่วนการจัดการเป็นการนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้^๕

^๔สุปรีชา กมลาสน์, พลอากาศโท, หม่อมหลวง, **กลยุทธ์การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

^๕ทองหล่อ เดชไทย,หน่วยที่ ๑ **แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข**, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

๑. ความหมายของการบริหาร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๕๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหาร หมายถึงการปกครองเช่นบริหารส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการเช่นบริหารธุรกิจ^๖

พระธรรมโกศาจารย์, ศ.(ประยูรธมมจิตโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารหมายถึงการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่นเมื่อว่าตามคำนิยามนี้การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้นเมื่อมีพระสังฆรัตนะเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์^๗

วากเนอร์และโฮลเลนเบค (Wagner & Hollenbeck) ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่าเป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์การการดำเนินงานและการควบคุมเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย^๘

โฮล (Holt) กล่าวว่าการบริหารเป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งพร้อมด้วยกระบวนการวางแผนการจัดองค์การการเป็นผู้นำและการควบคุม^๙

จันทรานี สงวนนาม สรุปว่าการบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด^{๑๐}

ปราชญา กล้าผจญและสมศักดิ์คงเที่ยง กล่าวว่าการบริหารคือกระบวนการที่มีการวางแผนการจัดองค์การการสั่งการและการควบคุมซึ่งจะทำให้งานดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อยและกระบวนการต่างๆเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเสมอ^{๑๑}

วิโรจน์ สารรัตนะ กล่าวว่าการบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)^{๑๒}

^๖ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิชเคชั่นส์, ๒๕๕๒), หน้า ๖๐๙.

^๗พระธรรมโกศาจารย์,ศ.ดร. (ประยูรธมมจิตโต), **พุทธวิธีในการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑.

^๘Wagner, J.A., &Hollenbeck,J.R. **Management of organization behavior**, (New Jersey : Prentice – Hall, 1995), p.74.

^๙Holt, D.H., **Management printciples and practices**, (New Jersey: Prentice – Hall, 1993), p.3.

^{๑๐}จันทรานี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑.

^{๑๑}ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒.

พนัส หันนาคินท์ สรุปว่า การบริหารคือกระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจตลอดจนใช้ทรัพยากรต่างๆเช่นคนเงินวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีการดำเนินงานของสถาบันหรือหน่วยงานนั้นๆให้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ^{๑๓}

สมพงษ์ เกษมสิน สรุปว่า การบริหารคือการใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๔}

จุมพล สวัสดิยากร สรุปว่า การบริหารคือการทำงานที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงานเพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวกัน^{๑๕}

จากความหมายของการบริหารที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการบริหารหมายถึงกระบวนการในการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและสมาชิกในองค์การโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๒. ความสำคัญของการบริหาร

สุภาพ ประพันธ์ ได้แสดงทัศนะว่าการบริหารมีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากจะเป็นส่วนช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนดการบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมที่สามารถมองเห็นได้ ๓ ทางคือ^{๑๖}

๑. ทางโครงสร้างเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา

๒. ทางหน้าที่เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุหน้าที่ที่บทบาทความรับผิดชอบและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้สำเร็จเป้าหมาย

๓. ทางปฏิบัติเป็นกระบวนการที่บุคคลต้องการร่วมทำปฏิกริยาซึ่งกันและกันลักษณะเด่นที่เป็นสากลของการบริหารคือการบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญต้องใช้ทรัพยากรบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐานต้องมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคมต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคล๒คนขึ้นไปต้องอาศัยร่วมมือร่วมใจเพื่อให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์เป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผลมีลักษณะเป็นการ

^{๑๒} วิโรจน์ สารรัตนะ, การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

^{๑๓} พนัสหันนาคินท์, ประสบการณ์ในงานบริหารบุคลากร, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๑๔} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๔๒), หน้า๑๑.

^{๑๕} จุมพล สวัสดิยากร, หลักการบริหารและมนุษย์สัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๑๖} สุภาพ ประพันธ์, “การบริหารความขัดแย้งของคณะกรรมการบริหารในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และการบริหารไม่มีตัวตนแต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

สรศักดิ์ กิตติอสุภกุล ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารว่ามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรหลายประการด้วยกันดังต่อไปนี้^{๑๗}

๑. การบริหารเป็นการทำงานร่วมกันโดยใช้ปัจจัยที่มีอยู่
๒. การบริหารเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าขององค์กร
๓. การบริหารเป็นเครื่องมือที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความเจริญขึ้นหรือความเสื่อมถอยของสังคมในอนาคตได้อย่างดี
๔. การบริหารเป็นสิ่งที่สามารถมีอยู่ควบคู่กับสังคมและการเมืองได้เพราะสังคมและการเมืองจำเป็นต้องใช้การบริหาร
๕. การบริหารได้มีส่วนช่วยให้มนุษย์มีการดำเนินชีวิตที่สะดวกดีขึ้นและวางแนวทางได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

กลม อัญชันภาติ สรุปไว้ว่า ลักษณะและความสำคัญของการบริหารมี๗ประการคือ^{๑๘}

๑. การบริหารต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน
๒. การบริหารมีลักษณะเป็นกระบวนการคือการวางแผนการจัดองค์การการควบคุม
๓. การบริหารต้องมีการแบ่งงานกันทำ
๔. การบริหารต้องมีการประสานงานร่วมมือร่วมใจสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
๕. การบริหารต้องมีทรัพยากรในการบริหารเช่นคนเงินวัสดุสิ่งของ
๖. การบริหารเป็นงานของผู้บริหารหรือผู้นำ
๗. การบริหารไม่มีตัวตนแต่สามารถวัดผลของความสำเร็จของการบริหารด้วย

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวว่า เรื่องการบริหารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของสังคมจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆโดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดความสำเร็จความเรียบร้อยขึ้นในองค์การและในสังคมนั้นจึงสรุปได้ว่าการบริหารจัดการมีความสำคัญดังต่อไปนี้^{๑๙}

^{๑๗} สรศักดิ์ กิตติอสุภกุล, อ่างใน วราภรณ์ ไชยชาติ, “ปัจจัยการบริหารจัดการที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกลุ่มเกษตรกรทานาหนองแปนจังหวัดกาฬสินธุ์”, รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕)

^{๑๘} กลม อัญชันภาติ, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ธนาคารพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๖๐-๖๑.

๑. การบริหารช่วยทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก
๒. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเป็นผลทำให้องค์การต่างๆต้องขยายงานด้านบริหารจัดการให้กว้างขึ้น
๓. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม
๔. การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
๕. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
๖. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ
๗. การบริหารมีลักษณะที่ต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือและการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร
๘. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือในองค์การย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกันกับการบริหารอยู่เสมอดังนั้นการศึกษาในเรื่องการบริหารจึงทำให้มนุษย์ดำรงชีพได้อย่างฉลาด
๙. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กันไม่อาจแยกกันได้โดยเด็ดขาดดังกล่าวกันว่า การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกัน

สรุปได้ว่าการบริหารมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุกๆด้านเนื่องจากมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันกับบุคคลในสังคมเมื่อสังคมมนุษย์มีการเจริญเติบโตที่ใหญ่ขึ้นจำเป็นต้องมีการบริหารเข้ามาเป็นเกณฑ์ในการดำรงชีวิตเพื่อให้ชีวิตมีความเจริญก้าวหน้าและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

ติณ ปรีชญพฤทธิ ได้เสนอภารกิจสำคัญในการบริหารไว้ ๗ ประการคือ^{๒๐}

๑. การวางแผน หมายถึง การกำหนดโครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับวางแผนวิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้นก่อนลงมือปฏิบัติการ
๒. การจัดองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหารโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆของหน่วยงานให้ชัดเจนพร้อมด้วยกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นลงไป
๓. การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวบุคคลของหน่วยงานการบริหารบุคคลดังกล่าวรวมถึงตั้งแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุการแต่งตั้งการฝึกอบรมและการพัฒนา

^{๑๙}สมพงษ์ เกษมสิน, อ่างใน สายันต์ โพธิ์สิงห์, “ปัจจัยและกระบวนการบริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่นในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น”, รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘). บทคัดย่อ

^{๒๐}ติณ ปรีชญพฤทธิ, **หลักการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๒๔-๒๖.

บุคคลการบำรุงขวัญการเลื่อนขั้นลดขั้นตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงานและการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานให้ดีและมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป

๔. การสั่งการ หมายถึง การอำนวยการหรือการวินิจฉัยสั่งการหลังจากการได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบรวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ

๕. การประสานงาน หมายถึง การประสานงานหรือติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ในองค์การเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันสามารถทำงานประสานความกลมกลืนกันเพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์การ

๖. การรายงาน หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งบนและล่างเพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะสะดวกแก่การประสานงานอื่นจะเป็นการสร้างความสำเร็จอันดีร่วมกันตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วย

๗. การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากรหรือการทำงานงบประมาณการเงินวางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงินการบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

สมยศ นาวิการ ได้อธิบาย ลักษณะที่สำคัญของการบริหารว่าการบริหารมีลักษณะสำคัญ ๘ ประการดังนี้^{๒๑}

๑. การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งมิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร

๒. การบริหารเป็นงานที่มีจุดหมายทั้งนี้หมายความว่าในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายไว้ก่อนไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตามส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

๓. การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายในและภายนอกองค์กรดังเช่นถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็อาจได้โดยการจัดหาเครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้นซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วยตัวอย่างผลกระทบต่อสังคมภายนอกเป็นต้นว่าถ้าองค์กรนั้นมีนโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคมเช่นส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือบริจาคเงินก่อสร้างโรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอกองค์กรหรือองค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้นเช่นสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหารอันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

๔. การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคนธุรกิจก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคนมิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงบุคคล

^{๒๑}สมยศ นาวิการ, การบริหารเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๗๘.

เดียวเท่านั้นทั้งนี้เพราะว่าคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัดทั้งด้านกำลังกายกำลังสมองและเวลาจึงจำต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

๕. การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดีก็แต่โดยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของเช่นผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

๖. การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ก็แต่โดยการใช้ความรู้ความชำนาญและการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะจึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่งผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรงแต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหารอันได้แก่การวางแผนการจัดองค์การฯลฯ

๗. การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าการบริหารดำเนินไปอย่างไรได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้นก็คือผลงานเพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

๘. เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเองโดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้นองค์กรขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามของเจ้าของธุรกิจ

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

ปกรณัม ศรีตอณไผ่ ได้สรุป ทฤษฎีการบริหารของนักวิชาการหลายท่านไว้ดังนี้

๑) ทฤษฎีการบริหารระบบราชการ (Bureaucratic Management) ทฤษฎีนี้บางท่านก็เรียกว่าทฤษฎีองค์การแบบราชการเป็นทฤษฎีที่ Max Weber นักสังคมวิทยาและนักรัฐศาสตร์ชาวเยอรมันผู้คิดค้นขึ้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยที่เขามีความเชื่อว่าบุคคลทั้งหลายมีทั้งข้อเท็จจริงและขยันการที่ผู้บริหารจะให้กลุ่มบุคคลร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ดีนั้นจะต้องมีองค์การหรือหน่วยงานแบบ “ระบบราชการ” จะต้องมีการจัดองค์การมีการลดหลั่นในสายบังคับบัญชา มีกฎเกณฑ์กำหนดการปฏิบัติงานมีการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งและมีการเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงานโดยหลักคุณวุฒิและยึดความสามารถเป็นสำคัญแนวคิดของ Max Weber จึงก่อให้เกิดทฤษฎีองค์การแบบราชการหรือการบริหารแบบระบบราชการขึ้นทฤษฎีประกอบด้วยหลัก ๖ ประการคือ

- (๑) หลักกฎหมายและเหตุผล
- (๒) หลักสายการบังคับบัญชา
- (๓) หลักระบบคุณธรรม
- (๔) หลักการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างมีแบบแผน
- (๕) หลักการฝึกอบรมและพัฒนา

(๖) หลักการไม่ยึดหลักตัวบุคคล

๒) ทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) การบริหารแบบวิทยาศาสตร์เป็นการบริหารงานที่มีระบบมีเหตุผลมีการกำหนดมาตรฐานการทำงานไว้อย่างแน่นอนเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการทำงานและกำหนดเครื่องมือควบคุมในการทำงานไว้อย่างเหมาะสม

Taylor (1911) มีความเชื่อว่าคนแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ผู้บริหารสามารถปรับปรุงเพิ่มผลผลิตได้โดยผู้บริหารจะต้องจัดแบ่งงานกำหนดหน้าที่ของแต่ละคนและสังเกตการณ์ปฏิบัติการอย่างมีระบบเพื่อหาวิธีทำงานที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวสำหรับใช้ในการเพิ่มผลผลิตโดยใช้เวลาน้อยแต่ได้ผลมากที่สุดวิธีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์หลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดของ Taylor ฯลฯ^{๒๒}

เทลเลอร์ (Frederick W Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการคือ^{๒๓}

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริงและในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงานโดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงานนอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วยและในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงานควบคู่กับการพิจารณาคณะงานนี้คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้นเพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงานฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานแต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้นจากหลักการดังกล่าวพบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่าผู้บริหารต้องมึบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

^{๒๒} ปกรณ์ ศรีดอนไผ่, “บทบาทวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหน้าสายวิชาและครูในเขตการศึกษา ๖”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๓), บทคัดย่อ.

^{๒๓} ธงชัย สันติวงษ์, *องค์การและการบริหาร*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

กูลิคและเออร์วิค (Gulick and Urwick) ได้สรุปกระบวนการบริหารไว้ว่ากระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ๗ประการเรียกโดยย่อว่า “**Posdcorb Model**” ซึ่งอธิบายความหมายได้ดังนี้

P = Planning หมายถึง การวางแผนงานซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้วิทยาการและวิจารณ์ญาณวิจัยเหตุการณ์ในอนาคตแล้วกำหนดวิธีการถูกต้องอย่างมีเหตุผล

O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์กร

S = Staffing หมายถึง การจัดบุคคลมาปฏิบัติงานหรือการบริหารงานบุคคล

D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยความสะดวกควบคุมนิเทศงาน

Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือประสานงาน

R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานการประชาสัมพันธ์

B = Budgeting หมายถึง การเงินงบประมาณ

ทฤษฎีการบริหารของเฮนรีฟาโย (Henry Fayol) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (**Administrative**) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาลโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (**Management Functions**) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการคือ

๑. การวางแผน (**Planning**) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒. การจัดองค์กร (**Organizing**) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงสร้างงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักรสิ่งของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (**Commanding**) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดีโดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตนจะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและนอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วยหากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกันถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพการไล่เอออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ

๔. การประสานงาน (**Co - Ordinating**) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

เฮนรี ฟาโย (Henry Fayol) ได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการ เป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการดังนี้^{๒๔}

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟาโยได้เสนอว่าคนงานควรจะได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้นหรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวปเบอร์ และฟาโยได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของ แวปเบอร์จะได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชาส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับจากความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนเห็นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟาโยกล่าวว่าคำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานเช่นการรายงานจะมีความเกี่ยวข้องในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชาและทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยากและผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชามักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชาโดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับชั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดในการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่างรวมถึงความล่าช้าในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับชั้นการบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลงและองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้นภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่างๆซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่นๆซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้นเนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่น

^{๒๔}ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘ - ๖๙.

และรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้นสำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสายซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสายการบังคับบัญชาแต่เป็นการกำหนดว่าควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าใดอย่างไรและมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไรสิ่งนี้ถือว่ามีสำคัญเนื่องจากถ้าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การองค์การใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผลซึ่งจะไม่มี การมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคลแต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นที่ร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่าจะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่ากิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุดและเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคนและเป็นการชี้วัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขั้นได้ในอนาคตการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบันเนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีค่าจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคนและทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำสิ่งต่างๆโดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่มซึ่งความคิดริเริ่มนี้นับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การเนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงานและความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุลซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอรับ (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมาสำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชาความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆคนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดและทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้

บรรลุปเป้าหมายขององค์การความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การ กับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์การและเป็นความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่าง ยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัสและ แผนการแบ่งกำไรเป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์การรวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่มโดยการให้รางวัลเพื่อเป็น การสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความ พึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมี ความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาวเมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็น ระยะเวลาอันยาวนานโดยพยายามพัฒนาทักษะและปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ขององค์การการจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์การ (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์การถือ ว่าเป็นประโยชน์ของทุกคนหรือของทุกกลุ่มในองค์การในขณะที่องค์การยังดำเนินกิจการอยู่จะต้องมี การกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์การและสมาชิกภายในองค์การ

๑๔. ความสามัคคี (Sprit de corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การที่ ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่มในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้น ภายในองค์การและสิทธิในการสั่งการหรือการบริโภคนและความร่วมมือกันถือว่าเป็นส่วนประกอบ สำคัญในการที่ทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนาความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงานโดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลังเมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์การมีความแข็งแกร่ง

จากการศึกษาทฤษฎีบริหารสรุปได้ว่าการบริหารทั้งหน่วยงานราชการและภาคเอกชนต้อง มีแบบแผนตามหลักวิชาการผู้บริหารมีความจำเป็นอย่างที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์บริหารงานให้ บรรลุตามเป้าหมายแห่งความสำเร็จภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในรวมทั้งวัฒนธรรม องค์การบุคลากรและงบประมาณเท่าที่มีอยู่

๑. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

๑.๑ ความหมายของกระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารเป็นขั้นตอนในการบริหารงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ซึ่งมีนักการ ศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

ความหมายของคำว่า “กระบวนการในพจนานุกรมว่า “ขบวน, แบบแผน, วิธีการ, ชั้นเชิง, เล่ห์กล, อุบาย, ลำดับรายการ”^{๒๕} เมื่อใช้กับการบริหารว่ากระบวนการบริหาร” จึงน่าจะหมายความว่าลำดับรายการในการบริหารหรือวิธีการในการบริหารคือในการบริหารนั้นจะต้องมีลำดับรายการก่อนหลังว่าจะทำอะไรก่อนและต่อๆ ไปจะทำอะไรเช่นจะต้องวางแผนก่อนแล้วจึงจัดโครงการให้เข้ารูปเข้าร่างต่อไปจึงจัดหาบุคลากรมาทำงานรวมทั้งสนับสนุนให้กำลังใจแล้วจึงแนะนำช่วยเหลือในการทำงานของบุคลากรจะต้องประสานงานไม่ทำงานซ้ำซ้อนกันต่อไปก็ต้องรายงานผลการทำงานไปยังผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

แคมป์เบลคอร์บอลลีและแรมเซเยอร์ (Campbell Corbally and Ramseyer) ได้ให้ความหมายของกระบวนการบริหารงานว่ากระบวนการบริหารงานหมายถึงวิถีทางที่หน่วยงานพิจารณาสั่งการและปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย^{๒๖}

สงวนสิทธิ์ เลิศอรุณ กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานเป็นเรื่องสำคัญผู้บริหารที่รู้จักใช้กระบวนการบริหารที่ดีจะทำให้ประหยัดคนเงินวัสดุอุปกรณ์และเวลาได้เป็นอย่างมาก^{๒๗}

ลิทซ์ฟิลด์ (Litchfield) ได้ให้ความหมายของกระบวนการบริหารว่า “กระบวนการบริหารเป็นวงจรของการปฏิบัติงานซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้คือการวินิจฉัยสั่งการการวางแผนโครงการการติดต่อสื่อสารการควบคุมและการประเมินผลงานซ้ำ^{๒๘}

สุธี ระทานตวนิช ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการบริหารว่ากระบวนการบริหารงานหมายถึงขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินงานผู้บริหารมีหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ที่คิดว่าจะเป็น การนำให้คนอื่นทำงานนั้นจนแล้วเสร็จดังนั้นหน้าที่ของผู้บริหารคือการดำเนินการตามขั้นตอนของการบริหารนั่นเอง^{๒๙}

นพพงษ์ บุญจิตราตุล ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารว่าเป็นแนวทางเทคนิคหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายผู้บริหาร การศึกษาในทุกๆ ระดับที่ปฏิบัติงานจะต้องอยู่กับกระบวนการบริหารตลอดเวลาดังนั้นผู้บริหารจึงมีความจำเป็นต้องทราบกระบวนการทางการบริหารไว้ให้แม่นยำและให้ความสัมพันธ์ของกระบวนการเหล่านั้น^{๓๐}

^{๒๕}เปลื้อง ณ นคร, พจนานุกรมฉบับทันสมัย, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖), หน้า ๑๗.

^{๒๖}Campbell, Carbally and Ramseyer, **Introduction to Education Administration**, (Fourth ed., Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1962), p.138.

^{๒๗}สงวนสิทธิ์ เลิศอรุณ, การจัดการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๒๓), หน้า ๔๘.

^{๒๘}Litchfield, “Notes on a General Theory of Administration”, **Administrative Science Quarterly**, pp.3-29.

^{๒๙}สุธีระ ทานตวนิช, การบริหารการศึกษา, (คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: บางแสนชลบุรี, ๒๕๒๑), หน้า ๑๓.

^{๓๐}นพพงษ์ บุญจิตราตุล, หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๓๕.

สรุปได้ว่ากระบวนการบริหารงานเป็นวิถีทางในวงจรของการปฏิบัติงานและเป็นเทคนิคขั้นตอนต่างๆของการดำเนินงานได้แก่แนวทางที่ผู้บริหารใช้ในการวินิจฉัยสั่งการการวางโครงการการติดต่อสื่อสารการควบคุมและการประเมินผลงานและทำให้ประหยัดทรัพยากรคือคนเงินวัสดุอุปกรณ์และเวลาย่อมประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้

๒. แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่การบริหาร

พระธรรมโกศาจารย์, ศ.ดร. (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)^{๓๑} ได้แสดงทัศนะถึงการศึกษาพุทธวิธีบริหารโดยหน้าที่ (Function) ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการ ตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC

P คือ **Planning** หมายถึง การวางแผนเป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานในปัจจุบันเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคตผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรเช่นการกำหนดนโยบายและมาตรการอันเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้มีรายละเอียดที่เรียกว่าโครงการประกอบด้วย

O คือ **Organizing** หมายถึง การจัดองค์กรเป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจเช่นว่ามีตำแหน่งอะไรบ้างแต่ละตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่เช่นไรใครสั่งการใครเป็นต้น

S คือ **Staffing** หมายถึง งานบุคลากรเป็นการสรรหาบุคลากรใหม่มาบรรจุแต่งตั้งในตำแหน่งที่กำหนดไว้การพัฒนาบุคลากรตามหลักแห่งการใช้คนให้เหมาะกับงาน

D คือ **Directing** หมายถึง การอำนวยความสะดวกเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีภาวะผู้นำเช่นกำกับสั่งการและมอบหมายให้แต่ละฝ่ายได้ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้

C คือ **Controlling** หมายถึง การกำกับดูแลเป็นการควบคุมคุณภาพของการทำงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กรเช่นการติดตามดูว่าแต่ละฝ่ายปฏิบัติงานไปถึงไหนมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นที่ใดและสำคัญคือการป้องกันไม่ให้อยู่หย่อนต่อหน้าที่ละทิ้งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่

สรุปได้ว่าหน้าที่ของการบริหารมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันกับกระบวนการบริหารงานขององค์กรอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้จากแนวคิดเบื้องต้นถือได้เป็นการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยได้มีการแบ่งแยกหน้าที่หลักมีส่วนร่วมกันคิดสร้างสรรค์ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการวางแผนการจัดองค์การการประสานงานการควบคุมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยการใช้ทรัพยากรทางการบริหารได้แก่คนเงินวัสดุหรือวัสดุโดยได้ยึดเอาหลักการระเบียบข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ มาใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

^{๓๑}พระธรรมโกศาจารย์, ศ.ดร. (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๕, ๓๔-๓๕.

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

๒.๒.๑ ความสำคัญของการพัฒนาสังคม

๑) ความหมายของการพัฒนา

คำว่า “พัฒนา” ในความหมาย ของภาษาไทยเป็นการให้ความหมายที่เข้าใจกันว่าการทำให้เจริญซึ่งสามารถนำมาพัฒนามนุษย์ในด้านสังคมเพื่อให้สังคมนั้นเจริญเติบโตซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนา” หมายถึงการทำให้เจริญการเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้นการคลี่คลายไปในทางที่ดีการกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้นหรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิมและการพัฒนานั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมนุษย์ก็ได้

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการ (Process) ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มบุคคล เป้าหมายมุ่งให้เกิดความเสมอภาคและการกระจายอย่างเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนน้อยที่สุด ทั้งนี้กระบวนการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาสามารถที่จะกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างบังเกิดผล^{๓๒}

คำว่า “การพัฒนา” หมายถึง การทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลงให้เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี การกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้น หรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิม และการพัฒนานั้นจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมนุษย์ก็ได้^{๓๓}

สรุปได้ว่าการพัฒนาสังคมเป็นกระบวนการ (Process) อันเป็นทั้งวิธีการ(Method) และยังเป็นทั้งโครงการหรือแผนการ (Program) อีกทั้งขบวนการ (Movement) อยู่ในตัวเสร็จซึ่งในหลักการดังกล่าวก็เพื่อการพัฒนาให้คนในชุมชนมีคุณภาพคุณธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ทั้งด้านเศรษฐกิจการเมืองการปกครองสังคมด้วยกันการพัฒนาจึงเป็นการวางแผนเพื่อหามาตรการให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยากที่ไม่พึงปรารถนาโดยการชักชวนหรือกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมของประชากรเป้าหมายโดยโครงการที่วางขึ้นนั้นเพื่อปฏิบัติการให้บรรลุผลตามเป้าหมายด้วยกลวิธีการทำงานพัฒนาต่างๆ การพัฒนามีหลายอย่างกล่าวคือมีทั้งการพัฒนาตนการพัฒนางานและการพัฒนาองค์กรดังนั้นถ้าจะกล่าวถึงการพัฒนาโดยภาพรวมแบบไม่จำเพาะเจาะจงนั้นอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาคือการทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่แต่ในที่นี้ได้จำเพาะเจาะจงว่าเป็นการพัฒนาสังคม ดังนั้นการพัฒนาส่วนมากเป็นการพัฒนาเพื่อที่จะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

๒) ความสำคัญของการพัฒนาสังคม

ในการพัฒนาสังคมคำว่า “สังคม” (Society) เมื่อวิเคราะห์โดยรูปศัพท์มาจากคำในภาษาบาลีสองคำมารวมกันคือคำว่า “สัง” (ส) แปลว่าด้วยกันพร้อมกัน (ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Together) กับคำว่า “คม” (อ่านว่าคะมะ) แปลว่าไปดำเนินไปเมื่อรวมเข้าด้วยกันเป็น “สังคม”

^{๓๒}ดิเรก ฤกษ์ห่วย, การพัฒนาชนบท: เน้นการพัฒนาสังคมและแนวความคิดความจำเป็นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๓๓}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๗๗๙.

(สังคม) แปลว่า การเกี่ยวข้องการเป็นไปรวมกันการรวมกันการอยู่รวมกันการคบค้าสมาคมกัน ความสามัคคีพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.๒๕๔๒ให้ความหมายของสังคมไว้ว่า หมายถึงคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกันเช่นสังคมชนบทวงการหรือสมาคมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเช่นสังคมชาวบ้านที่เกี่ยวกับการพบปะสังสรรค์หรือชุมนุมชนเช่นวงสังคมนานสังคม

สนธิ สัมครการ ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาสังคม^{๓๔} พอสรุปได้ว่า

การพัฒนาสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลภายในสังคมการพัฒนาสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อกันภายในสังคมไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ในแง่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมืองหรือผลประโยชน์ส่วนตนถ้ามองในแง่นี้การพัฒนาสังคมก็เท่ากับการพัฒนาประเทศการพัฒนาสังคมก็มุ่งที่การพัฒนาทางการศึกษาและด้านอื่นๆนอกเหนือเศรษฐกิจและการเมือง

การพัฒนาสังคมมีขอบเขตกว้างขวางเพราะปัญหาของสังคมมีมากและสลับซับซ้อนการแก้ปัญหาสังคมจึงต้องทำอย่างรอบคอบและต้องอาศัยความร่วมมือกันของบุคคลจากหลายๆ ฝ่ายและโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในสังคมนั้นๆจะต้องรับรู้พร้อมที่จะให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเสมอการพัฒนาสังคมจึงต้องเป็นทั้งกระบวนการวิธีการกรรมวิธีเปลี่ยนแปลงและแผนการดำเนินงานกล่าวคือ

๑. เป็นกระบวนการ (Process) เพราะการแก้ปัญหาสังคมต้องกระทำต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะหนึ่งไปสู่อีกลักษณะหนึ่งซึ่งจะต้องเป็นลักษณะที่ดีกว่าเดิม

๒. เป็นวิธีการ (Method) คือต้องกำหนดวิธีการในการดำเนินงานโดยเฉพาะเน้นความร่วมมือของประชาชนในสังคมนั้นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่จะทำงานร่วมกันและวิธีการนี้ต้องเป็นที่ยอมรับว่าสามารถนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมได้อย่างถาวรและมีประโยชน์ต่อสังคม

๓. เป็นกรรมวิธีเปลี่ยนแปลง (Movement) การพัฒนาสังคมจะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ได้และจะต้องเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นโดยเฉพาะเน้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเพื่อให้เกิดสำนึกในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและรักความเจริญก้าวหน้าอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ

๔. เป็นแผนการดำเนินงาน (Planning) การพัฒนาสังคมจะต้องทำอย่างมีแผนมีขั้นตอนสามารถตรวจสอบและประเมินผลได้แผนงานนี้จะต้องมีทุกระดับนับตั้งแต่ระดับชาติคือแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติลงมาจนถึงระดับปฏิบัติแผนงานมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมการพัฒนาด้านสังคมไทย

^{๓๔}สนธิ สัมครการ, การศึกษากับการพัฒนาชนบท, วารสารการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๒๖๑๕, (๖), หน้า ๑๖-๒๑.

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่มุ่งที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พัฒนาเพราะการพัฒนาเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีโดยอาศัยความพยายามความก้าวหน้าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆเป็นองค์ประกอบดังนั้นทุกสังคมจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เป็นนิรันดร์และมุ่งที่จะปรับปรุงให้เกิดความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ได้แยกแยะความหมายของการพัฒนาสังคมออกเป็น๒ด้านคือ การพัฒนาสังคมในความหมายของงานและความหมายของหลักและวิธีการทำงานโดยได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ดังนี้^{๓๕}

๑. การพัฒนาสังคมในความหมายของงานก็คือการกระทำให้เกิดสิ่งของต่างๆหมายความถึงการกระทำใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ของทั้งที่สามารถมองเห็นจับต้องได้และที่สังเกตได้เช่นการสร้างถนนขุดบ่อน้ำสร้างทำนบเหมืองฝายสร้างโรงเรียนสถานีนอนามัยไฟฟ้าประปาให้มีขึ้นในสังคมตลอดจนการพัฒนาจิตใจเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติค่านิยมและพฤติกรรมของคนในสังคมจนสามารถรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรที่แน่นแฟ้นโดยไม่คำนึงว่าประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการหรือไม่

๒. การพัฒนาสังคมในความหมายของหลักและวิธีการทำงานหมายถึงการที่ประชาชนต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการสร้างงานหรือสิ่งของถาวรวัตถุและองค์กรต่างๆ ของประชาชนซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องเป็นผู้ริเริ่มพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานทุกขั้นตอนดังนั้นในความหมายนี้การพัฒนาสังคมจะมีลักษณะเป็นงานที่เป็นความคิดริเริ่มของประชาชนกระทำโดยประชาชนและเพื่อประชาชนซึ่งหัวใจของการพัฒนาสังคมอยู่ที่การเสียสละยินยอมพร้อมใจกันของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดจากการดำเนินโครงการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยมีได้มุ่งหวังค่าตอบแทนเป็นเงินทองแต่หวังผลของงานที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในกิจกรรมนั้นเป็นสำคัญ

สรุปแล้วคำว่า “การพัฒนาสังคม” หมายถึงการกระทำเพื่อมุ่งปรับปรุงส่งเสริมให้คนที่อยู่ร่วมกันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งในด้านวัตถุและจิตใจอันจะทำให้การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองและสงบสุขแต่การที่บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกันอย่างน้อยที่สุดจะต้องมีปัจจัยขั้นพื้นฐานที่ดีพอสมควรกล่าวคือมีที่อยู่อาศัยมีอาหารเพียงพอแก่การเลี้ยงชีพมีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มสมควรแก่สภาพและฐานะเวลาเจ็บป่วยควรจะได้รับการรักษาพยาบาลมีอาชีพมั่นคงมีรายได้เพียงพอแก่ค่าใช้จ่ายในการครองชีพมีความรักใคร่สมานสามัคคีกันของสมาชิกในสังคมและปราศจากภัยคุกคามจากโจรผู้ร้ายสิ่งเหล่านี้จะเกิดมีขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าช่วยเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๓) หลักสำคัญของการพัฒนาสังคม

การพัฒนาสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของสังคมจากสภาพที่เป็นจริงอยู่ (สภาพที่ไม่พึงปรารถนาไม่ดีงาม) ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (สภาพที่พึงปรารถนาที่ดีงามและเจริญ)

^{๓๕}ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, “การพัฒนาชุมชนในเขตชุมชนแออัด” รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยนครระพีไทย, ๒๕๓๘), หน้า ๕๕.

กล่าวคือเป็นการจูงใจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่างๆในสังคมจากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่สภาพที่พึงปรารถนาอันเป็นเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้การพัฒนาสังคมซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยมีการวางแผน (Planned community change)^{๓๖} ลักษณะการพัฒนาสังคมคือการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการคิดตัดสินใจการกระทำการรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจการต่างๆเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมรวม^{๓๗}และยังเป็นกระบวนการ (Process) ทำงานอย่างหนึ่งและเป็นกลยุทธ์ๆ หนึ่ง (Strategy) ซึ่งมีจุดหมายปลายทางสูงสุดอยู่ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและคุณธรรม

พระเทพสาครมุนี กล่าวไว้ว่า “การพัฒนา” เป็นการกระทำให้เจริญกระทำให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปมีศิลปะในการกระทำอะไรลงไปต้องมียุทธวิธีที่สวยสดงดงามตามระเบียบมีเหตุมีผลอยู่ในนั้นทำให้มันก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปพยายามทำให้มันก้าวหน้าพยายามทำให้มันเจริญอันนี้เรียกว่ามีศิลปะในการพัฒนา^{๓๘}

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตวณฺโณ) อธิบายว่า คำว่าพัฒนาหมายถึงการทำให้เจริญขึ้นทำให้รุ่งเรืองขึ้นใช้ได้ทั้งการพัฒนาวัตถุและการพัฒนาจิตใจเช่นการพัฒนาชนบทการพัฒนาประเทศการพัฒนาสติปัญญาและการพัฒนาจิตเป็นต้นแต่ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่แท้จริงที่ใช้ในการพัฒนาจิตนั้นท่านใช้ คำว่า ภาวนาหมายถึงการทำให้มีการทำให้เกิดขึ้นทำให้เจริญการอบรมการบำเพ็ญเช่น คำว่าสมาธิภาวนาคือการเจริญการอบรมหรือบำเพ็ญสมาธิและคำว่าวิปัสสนาภาวนาคือการเจริญการอบรมหรือการบำเพ็ญวิปัสสนา^{๓๙}

พระไพศาล วิสาโล อธิบายว่า การพัฒนาที่แท้จริงในทางพุทธธรรมจะต้องเอื้ออำนวยให้แต่ละคนตระหนักถึงสายสัมพันธ์ที่ตนมีต่อสังคมและธรรมชาติอันตนจะต้องเกื้อกูลปัจจัยแวดล้อมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยดีโดยไม่เอาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นเกณฑ์พร้อมกันนั้นการพัฒนาจะต้องมีธรรมะเป็นพื้นฐานอำนวยให้เกิดคุณค่าในทางมนุษยธรรมเมตตากรุณาความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความยุติธรรม^{๔๐}

๔) หลักการพัฒนาสังคม

^{๓๖}สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๐.

^{๓๗}วิรัช เตียงหงษากุล, หลักการพัฒนาชุมชน บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๓๑.

^{๓๘}พระเทพสาครมุนี (แก้ว สุวณฺณโชโต), อดีตเจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาครและเจ้าอาวาสวัดสุทธาวดาราราม, อนุสรณ์ในงานเคลื่อนศพสุวิหารหลังใหม่, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๒๙), หน้า ๑๕๕.

^{๓๙}พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตวณฺโณ), การพัฒนาจิต, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒.

^{๔๐}พระไพศาล วิสาโล, พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘ - ๑๙.

การพัฒนาสังคมเป็นเพียงหลักการเท่านั้นซึ่งทางองค์การสหประชาชาติได้กำหนดหลักการดำเนินงานพัฒนาสังคมไว้ ๑๐ ประการคือ

๑. โครงการพัฒนาสังคมจะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการอันแท้จริงของประชาชน เริ่มจากโครงการง่ายๆ ก่อนแล้วค่อยๆ ไปสู่โครงการที่ยากขึ้น

๒. โครงการพัฒนาสังคมนั้นจะต้องเป็นโครงการอเนกประสงค์คือมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปัญหาของสังคมหรือปรับปรุงความสุขความเจริญได้ในหลายๆ ด้านพร้อมๆ กัน

๓. การพัฒนาสังคมนั้นจะต้องเริ่มการดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติประชาชน พร้อมๆ กับการพัฒนาสังคมหรือพร้อมๆ กับการดำเนินการของสังคม

๔. ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในโครงการพัฒนาสังคมอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการสร้างพลังสังคมและจัดรูปสถาบันบันหรือหน่วยงานบริหารงานของประชาชนขึ้น

๕. ต้องแสวงหาผู้นำในท้องถิ่นและพัฒนาคุณลักษณะของกิจกรรมและความจำเป็นของสังคม

๖. ให้สตรีและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการให้มากที่สุดเพราะสตรีมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของงานและแนวความคิดต่างๆ ส่วนเยาวชนสามารถเป็นกำลังรับช่วงงานและขยายผลงานได้เป็นอย่างดี

๗. รัฐบาลจะต้องจัดบริการไว้ให้พร้อมเพื่อสนับสนุนงานและเป็นหลักประกันในประสิทธิภาพของผลงานและเป็นกำลังใจให้แก่ประชาชน

๘. ต้องมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาสังคมตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่นและการบริหารในทุกๆ ระดับจะต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๙. ในการดำเนินงานในการพัฒนาสังคมนั้นควรสนับสนุนให้องค์การของเอกชนองค์การอาสาสมัครต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

๑๐. ในการวางแผนการพัฒนาสังคมนั้นต้องมีการวางแผนให้มีการพัฒนาหรือความเจริญก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กันทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติทั้งนี้เพื่อให้ได้ระดับกับทุกส่วนของประเทศ^{๔๑}

หลักการพัฒนาสังคมถือเป็นแม่แบบของการพัฒนาชุมชนในทุกแง่มุมจากการสรุปไว้ ๑๐ ข้อดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าครอบคลุมถึงการวางแผนการพัฒนาสังคมอย่างครบถ้วน

๕) เป้าหมายของการพัฒนาสังคม

การพัฒนาสังคมต้องมีเป้าหมายที่สำคัญในการดำเนินงานจึงนำเสนอนักวิชาการทางสังคมศาสตร์ด้านการพัฒนาไว้คือ

^{๔๑}สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๕๔ - ๕๕.

จิรพรรณ กาญจนจิตรา กล่าวถึงการพัฒนาสังคมว่าเป้าหมายสุดท้าย(Ultimate goal) คือ การพัฒนาคนโดยมุ่งให้คนในสังคมมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการแก้ไขปัญหาการตัดสินใจของตนเองในการที่จะปรับปรุงสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมบนพื้นฐานของการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย^{๕๒}

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้พูดถึงเป้าหมายของการพัฒนาสังคมนั้นเป็นเป้าหมายอุปกรณ์ (instrumental goal) คือการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชนสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เช่นการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม วัฒนธรรม ครอบครัว และประชากรอนามัยและสาธารณสุข นันทนาการ^{๕๓}

สุเทพ เชาวลิต กล่าวว่า กรมการพัฒนาสังคมมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมอยู่ ๕ ประการคือ

๑. เร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของสังคม
๒. ปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
๓. ปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ
๔. ส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมตลอดทั้งให้เรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็น
๕. พัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมจากเป้าหมายของการพัฒนาสังคมให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพสมบูรณ์นั้นต้องพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน^{๕๔}

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการพัฒนาสังคมมีเป้าหมายอยู่สองประการกล่าวคือประการแรก เป็นการพัฒนาตนเองคือก่อนที่จะมีการพัฒนาสิ่งอื่นหรือสิ่งนอกเหนือจากตัวตนจำเป็นต้องมีการพัฒนาโดยเริ่มต้นที่ตนเองก่อนเพราะถ้าตนเองมีการพัฒนาแล้วการที่จะพัฒนาสิ่งอื่นก็จะสามารถดำเนินไปได้โดยไม่ยากประการที่สองเป็นการพัฒนาสิ่งทีนอกเหนือจากตัวเองกล่าวคือบุคคลอื่นสังคม สิ่งของหรือแม้แต่กฎระเบียบแบบแผนและอีกจำนวนมากที่ต้องมีการพัฒนาดังนั้นถ้ามีการพัฒนาทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อมแล้วก็ย่อมจะทำให้การพัฒนาเป็นสิ่งที่สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดีเหล่านี้คือเป้าหมายของการพัฒนา

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อการพัฒนาสังคม

การบริหารเพื่อการพัฒนา (Administration of development) หรือ a of d หรือการบริหารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาหมายถึงการที่นักวิชาการหรือผู้รู้ให้ความสำคัญกับการบริหารที่ต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาของหน่วยงานของรัฐในลักษณะที่เป็นกระบวนการของ

^{๕๒}จิรพรรณ กาญจนจิตรา, “การพัฒนาชุมชน”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๔), หน้า ๕๒.

^{๕๓}สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖ - ๒๐.

^{๕๔}สุเทพ เชาวลิต, หลักการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๘.

การปฏิบัติการ (action) หรือเป็นกิจกรรม (activity) หรือการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่างๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานตามนโยบายหรือแผนหรือแผนงานหรือโครงการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานตามแผนงานพัฒนาทั้งหลาย (development programs) ด้วยวิธีการต่างๆ

การพัฒนาหรือการปรับปรุงการบริหาร (development of administration) หรือ d of a หมายถึงการที่นักวิชาการหรือผู้รู้ให้ความสำคัญกับการบริหารการพัฒนาของหน่วยงานของรัฐในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยเน้นไปที่การพัฒนาหรือปรับปรุงบริหารงานของหน่วยงานเช่นการพัฒนาาระบบราชการปรับปรุงประสิทธิภาพหรือขีดความสามารถในการปฏิบัติงานการปรับปรุงโครงสร้างอำนาจหน้าที่กระบวนการบริหารตลอดจนบุคลากรของหน่วยงานเป็นต้น

การมีเป้าหมายหรือบรรลุวัตถุประสงค์ (goal-oriented) หมายถึงการที่นักวิชาการหรือผู้รู้ให้ความสำคัญกับการบริหารการพัฒนาของหน่วยงานของรัฐโดยเน้นไปที่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการบริหารการพัฒนาที่ได้กำหนดขึ้นโดยผู้มีอำนาจหน้าที่และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเช่นการบริหารการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการแผ่ขยายรายได้ของชาติความทันสมัยการสร้างชาติการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสังคมหรือการลดความทุกข์ยากของข้าราชการและประชาชนเป็นต้น

จอร์จเอฟ. แกนท์ (George F. Gant) นักวิชาการชาวอเมริกันอธิบายแนวคิดและความหมายของการบริหารการพัฒนา (development administration) เป็นคนแรกๆโดยมีประสบการณ์มาจากการปฏิบัติงานที่ Tennessee Valley Authority (TVA.) ว่าการบริหารการพัฒนาเป็นคำที่ให้ความสำคัญกับหน่วยงานระบบการจัดการและกระบวนการต่างๆซึ่งรัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพร้อมกันนี้การบริหารพัฒนายังเป็นเครื่องมือของรัฐบาลที่กำหนดให้เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆของการพัฒนาเพื่อทำการเชื่อมโยงและทำให้วัตถุประสงค์ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชาติประสบผลสำเร็จนอกจากนี้การบริหารพัฒนายังช่วยปรับให้ระบบราชการและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานราชการต่างๆ ตอบสนองต่อการพัฒนาอีกด้วยดังนั้นการบริหารการพัฒนาจึงหมายถึงการบริหารนโยบายแผนงานและโครงการต่างๆเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา^{๔๔}

เฟรดดับบลิวริกส์ (Fred W. Riggs) นักวิชาการชาวอเมริกันมีความเห็นว่าการบริหารการพัฒนามีความหมายที่สำคัญ ๒ ประการ คือ การบริหารการพัฒนา หมายถึง การบริหารแผนงานพัฒนา (development programs) ทั้งหลายด้วยวิธีการต่างๆ ขององค์การขนาดใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยของของรัฐบาลเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนที่กำหนดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ

^{๔๔}George F. Gant, Development Administration : Concepts, Goals, Methods (Madison, Wisconsin : The University of Wisconsin Press, 1979), p. 20.

วัตถุประสงค์ของการพัฒนา (developmental objectives) การเสริมสร้างสมรรถนะของการบริหาร^{๔๖}

พอล มีวโดล์ (Paul Meadows) นักวิชาการชาวอเมริกันอธิบายว่าการบริหารการพัฒนาถือได้ว่าเป็นการจัดการทางภาครัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ นักบริหารการพัฒนาจึงเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำการเปลี่ยนแปลง^{๔๗}

ติน ปรัชญพฤทธิ์ อธิบายว่าการบริหารการพัฒนา (development administration, administration of development, หรือ a of d) หมายถึงการนำเอาความสามารถที่มีอยู่ในการพัฒนาการบริหารมาลงมือปฏิบัติตามนโยบายแผนแผนงานหรือโครงการพัฒนาประเทศจริงๆ เพื่อให้บังเกิดความเปลี่ยนแปลงตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าและความเปลี่ยนแปลงตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้านี้จะมุ่งความเจริญของงานทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของประเทศอันจะนำไปสู่การลดความทุกข์ยากของคนทั้งที่อยู่ในองค์กร (ข้าราชการ) และที่อยู่ภายนอกองค์กร (ประชาชน)^{๔๘}

หากแยกความหมายและแนวคิดการบริหารการพัฒนาข้างต้นเป็นข้อๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น การบริหารการพัฒนา^{๔๙} มีความหมายครอบคลุมลักษณะสำคัญอย่างน้อย ๑๒ ประการ ดังนี้

๑. การบริหารการพัฒนาเป็นแนวคิดวิธีการหรือแนวทางการบริหารจัดการของภาครัฐอย่างหนึ่งที่หน่วยงานของรัฐและ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการบริหารราชการ

๒. เป็นการบริหารเพื่อการพัฒนาหรือการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมการพัฒนา

๓. เป็นการพัฒนาการบริหารหรือการปรับปรุงการบริหารของหน่วยงาน

๔. มีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ (goal or objective) เพื่อการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นหรือเจริญขึ้นกว่าเดิมทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน

๕. เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนหรือกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงไว้ล่วงหน้า (planned change)

๖. เป็นกระบวนการ (process) โดยกระบวนการมี ๔ องค์ประกอบได้แก่มีขั้นตอนในการดำเนินงานมีการดำเนินงานหรือมีกิจกรรมมีระบบและถูกกฎหมาย

๗. เน้นการลงมือปฏิบัติจริงหรือเน้นกิจกรรมพัฒนาต่างๆ (actions or activities)

^{๔๖}Fred W. Riggs, "Introduction," in Fred W. Riggs (ed.), *Frontiers of Development Administration* (Durham, North Carolina : Duke University Press, 1970), pp. 6-7.

^{๔๗}Paul Meadows, "Motivation for Change and Development Administration," in Irving Swerdlow (ed.), *op.cit.*, p. 86.

^{๔๘}ติน ปรัชญพฤทธิ์, "การพัฒนาการบริหารและการบริหารการพัฒนา" ใน อุทัย เลหาวิเชียร (บรรณาธิการ), *การบริหารการพัฒนา* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามเจริญพานิช, ๒๕๒๘), หน้า ๑๖๓.

^{๔๙}วิรัช นิภาวรรณ, *การบริหารการพัฒนาชนบทเปรียบเทียบ: การบริหารการพัฒนาชนบทตามแนวทางแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองความจำเป็นพื้นฐานและโครงการอีสานเขียว* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๖-๒๓.

๘. เป็นการบริหารงานราชการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน (internal and external administration)

๙. เป็นการปฏิบัติงานตามนโยบายแผนแผนงานและโครงการต่างๆ (policy, plan, program, project)

๑๐. เป็นการปฏิบัติงานที่ให้ความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและการบริหาร (economic, social, political, and administrative aspects)

๑๑. การปฏิบัติงานต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน (serve people needs)

๑๒. เป็นการพัฒนาเฉพาะด้านเฉพาะเรื่อง (sectoral development) เช่นพัฒนาเมืองพัฒนาชนบทหรือการพัฒนาเศรษฐกิจ

สรุปการบริหารเพื่อการพัฒนาคือแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งการพัฒนาหรือปรับปรุงการบริหารภายในของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดถึงโครงสร้างอำนาจหน้าที่กระบวนการและบุคคลโดยคำนึงถึงจุดหมายปลายทางเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและประชาชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

๒.๔ บริบทของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เทศบาลนครหาดใหญ่ หรือ นครหาดใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา หาดใหญ่ถือได้ว่าเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้เนื่องจากเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การค้า และการคมนาคมขนส่งที่สำคัญของภาคใต้ หาดใหญ่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลนครหาดใหญ่ ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๑๒ ตอนที่ ๔๐ ก ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๘^{๕๐}

๑. ประวัติเทศบาลนครหาดใหญ่

๑.๑ ยุคสุขาภิบาลหาดใหญ่

หาดใหญ่ เป็นชื่อรวมของหมู่บ้านโคกเสม็ดชุนและบ้านหาดใหญ่ เดิมดินแดนหาดใหญ่เป็นเนินสูง มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่มากนัก การคมนาคมไม่สะดวก เป็นป่าต้นเสม็ดชุน โดยทั่วไปชาวบ้านจึงเรียกว่า บ้านโคกเสม็ดชุน เมื่อทางการได้ตัดทางรถไฟมาถึงท้องถิ่นนี้ จึงมีประชาชนอพยพมาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินและเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ สมัยนั้นชุมทางรถไฟอยู่ที่สถานีรถไฟอุทะเกา (ด้านเหนือของสถานีรถไฟหาดใหญ่ ในปัจจุบันเป็นเพียงที่หยุดรถไฟ) เนื่องจากสถานีอุทะเกาเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมเป็นประจำ ทางการรถไฟจึงได้ย้ายสถานีมาอยู่ที่สถานีรถไฟชุมทางหาดใหญ่ ประชาชนได้ทยอยย้ายบ้านเรือนมาสร้างตามบริเวณสถานีนั้นเอง ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่ากิจการรถไฟมีบทบาทต่อการขยายและความเจริญก้าวหน้าของนครหาดใหญ่ตลอดมา

^{๕๐}เทศบาลนครหาดใหญ่ “ประวัติเทศบาลนครหาดใหญ่” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.hatyaicity.go.th/> [๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘].

ต่อมาได้มีผู้เห็นการไกลกล่าวว่บริเวณสถานีรถไฟหาดใหญ่นี้ ต่อไปภายหน้าจะต้องเจริญก้าวหน้าอย่างแน่นอน จึงได้มีการจับจองและซื้อที่ดินแปลงใหญ่จากราษฎรพื้นบ้าน ในที่สุดปี พ.ศ. ๒๔๗๑ หาดใหญ่จึงมีฐานะเป็นสุขาภิบาล ซึ่งประกาศใช้พระราชบัญญัติสุขาภิบาลเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

๑.๒ ยุคเทศบาลตำบลหาดใหญ่

ต่อมาสุขาภิบาลแห่งนี้เจริญขึ้น มีพลเมืองหนาแน่นขึ้น และมีกิจการเจริญก้าวหน้า กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็น เทศบาลตำบลหาดใหญ่ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งในขณะนั้นมีเนื้อที่ประมาณ ๕ ตารางกิโลเมตร ประชากรประมาณ ๕,๐๐๐ คน รวมถึงมีรายได้ประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท

๑.๓ ยุคเทศบาลเมืองหาดใหญ่

เมื่อประชากรในเขตเทศบาลมีมากขึ้น พร้อมทั้งกิจการได้เจริญขึ้น จึงได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเทศบาล และมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเทศบาลตำบลหาดใหญ่เป็น เทศบาลเมืองหาดใหญ่ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งในขณะนั้นมีเนื้อที่ประมาณ ๕ ตารางกิโลเมตรเช่นเดิม แต่มีประชากรเพิ่มมากขึ้นเป็นประมาณ ๑๙,๔๒๕ คน มีรายได้ ๓๗๔,๕๒๓.๓๓ บาท

เมื่อท้องที่ในเขตเทศบาลเจริญและมีประชากรอยู่หนาแน่นเพิ่มปริมาณมากขึ้น กระทรวงมหาดไทยจึงได้เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ จากเนื้อที่ ๘ ตารางกิโลเมตรเพิ่มขึ้นอีก ๑๓ ตารางกิโลเมตร รวมเป็นเนื้อที่ทั้งหมด ๒๑ ตารางกิโลเมตร เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ ตามราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ ในขณะนั้นมีประชากร ๖๘,๑๔๒ คน มีรายได้ ๔๙,๗๗๔,๕๕๘.๗๘ บาท นับได้ว่าเทศบาลเมืองหาดใหญ่เป็นเทศบาลชั้น ๑ มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก

๑.๔ ยุคเทศบาลนครหาดใหญ่

หาดใหญ่ยังเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางบก และทางอากาศ ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๘ กิโลเมตร หาดใหญ่ยังเป็นชุมทางรถไฟ และศูนย์กลางทางด้านคมนาคม และด้วยศักยภาพที่โดดเด่น และถึงพร้อมด้วยคุณลักษณะรวมไปถึงวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลของผู้บริหาร ทำให้เทศบาลเมืองหาดใหญ่ได้ยกฐานะเป็น เทศบาลนครหาดใหญ่ ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๑๒ ตอนที่ ๔๐ ก ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งปัจจุบัน เทศบาลนครหาดใหญ่มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๑ ตารางกิโลเมตร มีชุมชนในเขตการปกครอง จำนวน ๑๐๒ ชุมชน ตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ชุมชน ในเขตการปกครองของเทศบาลนครหาดใหญ่ ทั้ง ๔ เขตดังนี้

เขต	จำนวน (ชุมชน)	ชื่อชุมชน	
๑	๒๘	๑.ชุมชนหน้าสวนสาธารณะ	๑๕. ชุมชนเกาะเสือ
		๒. ชุมชนทักษิณเมืองทอง	๑๖. ชุมชนหลังสนามกีฬา
		๓. ชุมชนสุภาพอ่อนหวาน	๑๗. ชุมชนหลังโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
		๔. ชุมชนหน้าค่ายเสนาณรงค์	๑๘. ชุมชนศรีนิล
		๕. ชุมชนภาสว่าง	๑๙. ชุมชนหมัดยาเฒ่า
		๖. ชุมชนอยู่ ท.ส.	๒๐. ชุมชนป้อม ๖
		๗. ชุมชนพรแม่สอน	๒๑. ชุมชนหน้าสนามกีฬา
		๘. ชุมชนกอบกาญจน์ศึกษา	๒๒. ชุมชนโรงเรียนชาติรีศึกษา
		๙. ชุมชนแม่ลิเตา	๒๓. ชุมชนศิครินทร์
		๑๐. ชุมชนคลองเตย	๒๔. ชุมชนรัถการ
		๑๑. ชุมชนโรงปูน	๒๕. ชุมชนริมทางรถไฟ
		๑๒. ชุมชนอนุสรณ์อาจารย์ทอง	๒๖. ชุมชนมุสลิม
		๑๓. ชุมชนสามัคคี	๒๗. ชุมชนหอนาฬิกา
		๑๔. ชุมชนหน้าโรงพยาบาลศิครินทร์	๒๘. ชุมชนตลาดคอมแพล็กซ์

เขต	จำนวน (ชุมชน)	ชื่อชุมชน	
๒	๒๗	๑. ชุมชนบ้านพักรถไฟ	๑๕. ชุมชนโรงพยาบาล กรุงเทพ
		๒. ชุมชนศาลเจ้าพ่อเสือ	๑๖. ชุมชนบ้านจ่า
		๓. ชุมชนตลาดใหม่	๑๗. ชุมชนตรุณศึกษา
		๔. ชุมชนกิมหยงสันติสุข	๑๘. ชุมชนกลางนา
		๕. ชุมชนพระเสนาหา	๑๙. ชุมชนหน้าโรงเรียน โสตศึกษา
		๖. ชุมชนป้อม 4	๒๐. ชุมชนหัวนาหัก
		๗. ชุมชนแสงศรี	๒๑. ชุมชนซีกิมหยง
		๘. ชุมชนสวนศิริ	๒๒. ชุมชนละม้าย สงเคราะห์
		๙. ชุมชนจิระนคร	๒๓. ชุมชนคลองเรียน
		๑๐. ชุมชนท่งเซีย เซียงตั้ง	๒๔. ชุมชนบ้านร่มเย็น
		๑๑. ชุมชนประชาธิปไตย	๒๕. ชุมชนทุ่งรี
		๑๒. ชุมชนสามชัย	๒๖. ชุมชนตลาดคลอง เรียน
		๑๓. ชุมชนหน้าโรงเรียน หาดใหญ่วิทยาคม	๒๗. ชุมชน ม.อ.-คลอง เรียน ๑
		๑๔. ชุมชนชุมอุทิศ	

เขต	จำนวน (ชุมชน)	ชื่อชุมชน	
๓	๒๗	๑. ชุมชนริมควน	๑๕. ชุมชนทุ่งเสา
		๒. ชุมชนคลองระบายน้ำที่ ๑	๑๖. ชุมชนอู่ถ้ำปูน
		๓. ชุมชนเทศบาลพัฒนา	๑๗. ชุมชนขนส่ง
		๔. ชุมชนตลาดพ่อพรหม	๑๘. ชุมชนหน้าวัดคลองเรียน
		๕. ชุมชนศาลาลุงทอง	๑๙. ชุมชนสามแยกคลองเรียน
		๖. ชุมชนหลังที่ว่าการอำเภอ	๒๐. ชุมชนผาสุก-เคียงดาว
		๗. ชุมชนบ้านหาดใหญ่	๒๑. ชุมชนไทยโฮเต็ล
		๘. ชุมชนท่าเคียน	๒๒. ชุมชนหน้าสถานีรถไฟ
		๙. ชุมชนดีแลนด์-ไทยเจริญ	๒๓. ชุมชนหลังโรงพัก
		๑๐. ชุมชนปรักกริม]	๒๔. ชุมชนหลังอู่รถไฟ
		๑๑. ชุมชนจันทร์ประทีป	๒๕. ชุมชนประชากราษฏร์อุทิศ
		๑๒. ชุมชนจันทร์วิโรจน์	๒๖. ชุมชนแพลตเคหะใหม่
		๑๓. ชุมชนรัตนวิบูลย์	๒๗. ชุมชนแพลตเคหะเก่า
		๑๔. ชุมชนจันทร์นิเวศน์	

เขต	จำนวน (ชุมชน)	ชื่อชุมชน	
๔	๒๐	๑. ชุมชนท่าไทร	๑๑. ชุมชนรัตนอุทิศ
		๒. ชุมชนสถานีอยู่ตะเภา	๑๒. ชุมชนสถานี ๒
		๓. ชุมชนตันโต	๑๓. ชุมชนมงคลहरษา
		๔. ชุมชนหน้าโรงเหล้า สรรพสามิตร	๑๔. ชุมชนบ้านกลาง
		๕. ชุมชนสังข์กุล	๑๕. ชุมชนโชคสมาน
		๖. ชุมชนรัชมิ่งคลา ภิเชก	๑๖. ชุมชนหน้าอำเภอ ภิเชก
		๗. ชุมชนบ้านฉาง	๑๗. ชุมชนราษฎร์อุทิศ
		๘. ชุมชนสามทหาร	๑๘. ชุมชนวัดโคกสมาน คุณ
		๙. ชุมชนบางหัก	๑๙. ชุมชนวัดหาดใหญ่ ใน
		๑๐. ชุมชนเกาะเลียบ	๒๐. ชุมชนสถานีขนส่ง หาดใหญ่ใน

๑) ภูมิอากาศ

นครหาดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมเมืองร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านประจำทุกปี คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนมกราคม และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม จากอิทธิพลของลมมรสุมดังกล่าว ส่งผลให้มีฤดูกาลเพียง ๒ ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งจะเป็นช่วงที่ว่างของลมมรสุมจะเริ่มตั้งแต่หลังจากหมดมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว อากาศจะเริ่มร้อนและอากาศจะมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน แต่อากาศจะไม่ร้อนมากนักเนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ทะเล

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน นครหาดใหญ่จะมีฝนตกทั้งในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่ในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะมีฝนตกชุกมากกว่า เนื่องจากพัดผ่านอ่าวไทย ส่วนลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะถูกเทือกเขาบรรทัดปิดกั้นทำให้ฝนตกน้อยลง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ฝนตกมากที่สุดในช่วงเดือนตุลาคม และฝนตกน้อยที่สุดในเดือนเมษายน

๒) ใจกลางนครหาดใหญ่

หาดใหญ่เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจการค้าและการบริการของภาคใต้ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพาณิชย์กรรม (รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว) และอุตสาหกรรม ได้แก่ อาชีพค้าขาย ธุรกิจบริการ และเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ ลักษณะของเมืองมีขนาดกระชับตัวมาก มีศูนย์กลางเมืองกว้างประมาณ ๑ กิโลเมตร ยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร ตั้งอยู่ประชิดทางรถไฟ สภาพเมืองขยายตัวออกไปทางทิศตะวันออก ลักษณะของอาคารสิ่งปลูกสร้างส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นตึกแถวพาณิชย์ชั้นล่างและอยู่อาศัยชั้นบน อาคารลักษณะเดี่ยวนี้น้อยและกระจายตัวอยู่ประปราย จำนวนอาคารสถานประกอบการต่างๆ ดังนี้

สถานที่จำหน่ายอาหาร (ตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข) ๑,๖๐๐ แห่ง

สถานบริการ (ตาม พ.ร.บ.สถานบริการ) ๒๓๙ แห่ง

โรงพยาบาล และสถานอนามัย ๗ แห่ง

โรงแรม ๙๖ แห่ง

โรงภาพยนตร์ ๓ แห่ง

ธนาคาร ๑๐ แห่ง

๓) การคมนาคม

นครหาดใหญ่มีโครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างสมบูรณ์สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดต่าง ๆ เป็นเมืองหลักของภาคใต้ เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ อุตสาหกรรมและการคมนาคม จึงมีเส้นทางคมนาคมหลักทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และเส้นทางมาตรฐานหลายสาย ทำให้การเดินทางติดต่อภายในจังหวัด การเดินทางสู่จังหวัดใกล้เคียง และกรุงเทพมหานคร เป็นไปด้วยความสะดวกได้ทั้งภายในภูมิภาค และนานาชาติ

๔) ทางบก

จากกรุงเทพมหานครถึงนครหาดใหญ่ ประมาณ ๙๒๕ กิโลเมตร มีการคมนาคมโดยทางหลวงแผ่นดิน คือ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ หรือ ถนนเพชรเกษม จากกรุงเทพมหานคร เข้าแยกปฐมพร จังหวัดชุมพร ผ่านจังหวัดระนอง-จังหวัดพังงา-จังหวัดกระบี่-จังหวัดตรัง-จังหวัดพัทลุง-อำเภอหาดใหญ่-อำเภอสะเดา

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑ จากอำเภอเมืองชุมพร ผ่านอำเภอทุ่งสง มาบรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ที่จังหวัดพัทลุง

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๓ จากอำเภอรัตนภูมิ-อำเภอหาดใหญ่-อำเภอนาหม่อม-อำเภอจะนะ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๐๖ จากอำเภอรัตนภูมิ (สามแยกท่าชะมวง)-จังหวัดสตูล

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๐๗ หรือ ถนนกาญจนวนาณิข จาก อำเภอเมืองสงขลา-
อำเภอหาดใหญ่-อำเภอสะเดา

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑๔ หรือ ถนนลพบุรีราเมศวร์ จาก แยกน้ำกระเจา อำเภอ
เมืองสงขลา-อำเภอหาดใหญ่ ไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๓

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑๓๕ จากสามแยกโคกเมา-ท่าอากาศยานหาดใหญ่ สถานี
รถไฟชุมทางหาดใหญ่ เป็นสถานีรถไฟที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้

๕) ทางราง

สถานีรถไฟชุมทางหาดใหญ่ ยังคงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างอำเภอหาดใหญ่
กับกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่น อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงไปถึงประเทศมาเลเซียได้ โดยชุมทาง
รถไฟหาดใหญ่เป็นชุมทางรถไฟที่ใหญ่ที่สุดของภาคใต้ เส้นทางรถไฟสายใต้เริ่มต้นจาก
กรุงเทพมหานครลงไปถึงชุมทางหาดใหญ่ ระยะทางยาวประมาณ ๙๔๕ กิโลเมตร จากนั้นจะแยกเป็น
๒ เส้นทาง คือ เส้นทางสายหาดใหญ่-ป่าดงเบขาร์ ความยาว ๔๕ กิโลเมตร เชื่อมต่อกับเส้นทางรถไฟ
ของมาเลเซียจนถึงสถานีรถไฟปัตเตอร์เวอร์ธ ส่วนอีกเส้นทางหนึ่งคือ ทางสายหาดใหญ่-อำเภอสุไหง
โก-ลก ความยาว ๑๑๐ กิโลเมตร หาดใหญ่เป็นสถานีชุมทางต่างประเทศแห่งเดียวของประเทศไทยที่
เชื่อมไปยังคาบสมุทรมาเลย์ด้วย เป็นสถานีรถไฟที่มีปริมาณผู้ใช้บริการหนาแน่นมากแห่งหนึ่งของ
ประเทศไทยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) มีโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าวาง
เดี่ยว (โมโนเรล) ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยในอนาคต อาจมี ๒ เส้นทาง ได้แก่

สายสีฟ้า ระยะทาง ๖.๖๕ กิโลเมตร บนถนนเพชรเกษม จากตลาดเกษตรหาดใหญ่ใน ถึง
แยกคอกหงส์ ซึ่งเป็นเส้นทางสายหลัก ที่มีปริมาณการจราจรสูงสุดของเมืองหาดใหญ่

สายสีแดง ระยะทาง ๖.๑๙ กิโลเมตร บนถนนเพชรเกษม, ถนนราชบุรียินดี, ถนนศรีภู
วนารถ และถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ ๓ เป็นเส้นทางวงแหวนสีแดงชั้นใน ที่จะเชื่อมเขตเศรษฐกิจใหม่บน
ถนนราชบุรียินดี เขตใจกลางเมือง หน้าหอนาฬิกาและจะมีบางช่วงที่สายสีฟ้าและสายสีแดงใช้ทาง
ร่วมกันได้ เรียกว่า จุดซ้อน (Overlap) ซึ่งเป็นระยะทางจาก จุดชุมทาง A และชุมทาง B ระยะทาง
๑.๗๘กิโลเมตร จากแยกโรงแรมวีแอล ถึงแยกเพชรเกษม-ราชบุรียินดี

๖) ทางอากาศ

ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ มีปริมาณการจราจรหนาแน่นอันดับ ๓ ของภาคใต้ท่า
อากาศยานหาดใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ และตำบลคลองหลา อำเภอคลอง
หอยโข่ง ห่างจากเขตเทศบาลประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ได้รับการยกฐานะเป็น
ท่าอากาศยานนานาชาติ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ มีพื้นที่ประมาณ ๔.๘๐ ตารางกิโลเมตร หรือ
๓,๐๐๐ ไร่ โดยให้บริการตั้งแต่วันที่ ๐๖.๐๐-๒๔.๐๐ น. ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่เป็นท่า
อากาศยานที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่นมากเป็นอันดับ ๓ของภาคใต้รองจากท่าอากาศยาน
นานาชาติภูเก็ต และท่าอากาศยานนานาชาติสมุย

๓. นโยบายด้านการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่

มีการส่งเสริมงานการพัฒนาด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น การสาธารณสุข การพัฒนาชุมชน และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ดังนี้

๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล เตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นใจ ส่งเสริมกิจการด้านการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีแนวทางการดำเนินนโยบาย ดังนี้

๑.๑ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อรองรับการเข้าสู่อาเซียน และมุ่งพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมคุณภาพนักเรียนทุกสังกัดในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ให้เป็น “โรงเรียนแห่งความสุข”(School of Happiness) มีการพัฒนาบุคลากรครูให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในทางวิชาการ และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนานักเรียนให้มีความสุขต่อการเรียนรู้ และเป็นคนดีของสังคม เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป ดังเช่นโรงเรียนเทศบาล ๖ (โรงเรียนอนุบาลในฝัน) ขยายโอกาสทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลให้มากขึ้น โดยเปิดชั้นเรียนระดับมัธยมตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษาเพิ่มจำนวนการจัดบริการรถรับ-ส่งนักเรียนให้เพียงพอ โครงการหาดใหญ่ยูวทูตและซัมเมอร์แคมป์ เป็นต้น

๑.๒ พัฒนานครหาดใหญ่ให้ เป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ โดยเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในจุดต่างๆ ของเมือง ตามความเหมาะสม ดังเช่น โครงการหอศิลป์นครหาดใหญ่ เฉลิมพระเกียรติฯ พิพิธภัณฑ์นครหาดใหญ่ ศูนย์วิทยาศาสตร์ดาราศาสตร์ (หอดูดาว) โครงการห้องสมุดมีชีวิต

๑.๓ ดำเนินการจัดสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสากล พัฒนาและปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กในชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีการจัดการเรียนการสอนและอุปกรณ์ที่ดีมีคุณภาพทันสมัย เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าสู่ระบบโรงเรียน

๑.๔ ส่งเสริมการเล่นกีฬาสู่ความเป็นเลิศ และกีฬาเพื่อสุขภาพในทุกๆระดับ เพื่อพัฒนากีฬาของเยาวชนสู่ความเป็นเลิศ จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน รวมทั้งกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

๑.๕ ส่งเสริมกิจการด้านศาสนา เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวนครหาดใหญ่ให้เกิดสันติสุขในพื้นที่ โดยความร่วมมือกับทุกองค์กรทุกศาสนาในการจัดกิจกรรมทางศาสนา โดยมุ่งเน้นที่จะสร้างศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน และเป็นศูนย์ฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้ประชาชนให้เป็นคนดีของสังคม โดยการนำหลักการทางศาสนามาใช้ ดังเช่นการเสริมสร้างสันติสุขโดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางพัฒนา ส่งเสริมการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา ส่งเสริมกิจกรรม

การทำสู้นัดแก่เด็กและเยาวชนมุสลิม และนักเรียนในสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ฟรี สนับสนุนเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ จรรโลงพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นกิจกรรมต่างๆ ดังเช่น โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน การเรียนการสอนพุทธศาสนาในชั้นเรียน การจัดพิธีกรรมทางศาสนา เนื่องในวันสำคัญต่างๆ เป็นต้น

๑.๖ ดำเนินการจัดให้มีการอนุรักษ์ บำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของหาดใหญ่ ไว้ในรูปแบบต่างๆ ดังเช่น งานประเพณีทำบุญตักบาตรปีใหม่ งานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีลอยกระทง

๒. ด้านการสาธารณสุข จะดำเนินการพัฒนาทางด้านการสาธารณสุขเชิงรุก คือเน้นการสร้างเสริมสุขภาพของคนในชุมชนเมือง เพื่อให้คนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงปราศจากโรค โดยมีแนวทางในการดำเนินนโยบาย ดังนี้

๒.๑ เสริมสร้างสุขภาพของประชาชน โดยเน้นการส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย การจัดให้มีศูนย์กีฬาและนันทนาการชุมชนทั้ง ๔ เขต จัดกิจกรรมส่งเสริมการเล่นกีฬา การจัดสร้างสนามกีฬาแห่งที่ ๒ ปรับปรุงสนามกีฬาจิระนครให้ได้มาตรฐาน เพื่อเตรียมการแข่งขันระดับนานาชาติ ปรับปรุงสระว่ายน้ำของเทศบาล เพิ่มระยะเวลาในการให้การสงเคราะห์มารดาและบุตร (นม-ไขฟรี) เป็นระยะเวลา ๒ ปี การติดตามสุขภาพของแม่และเด็ก ตามโครงการเยี่ยมแม่แลลูก เป็นต้น

๒.๒ ดำเนินการเร่งรัดปรับปรุงการให้บริการทางด้านสาธารณสุข จัดระบบหลักประกันสุขภาพ ให้สามารถเป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านการสร้างเสริมสุขภาพ และเป็นสถานพยาบาลเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ จัดสร้างโรงพยาบาลเทศบาลฯ ศูนย์บริการสาธารณสุข ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ ครบวงจร คลินิกนอกเวลา ๑๔ ศูนย์ เพิ่มจำนวนรถอภิวาลฉุกเฉินเคลื่อนที่ ๒๔ ชั่วโมง

๒.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการดูแลสุขภาพ การรักษาสุขภาพ ของบุคคลทั่วไป ผู้ป่วย ผู้สูงอายุ โดยการจัดตั้งเป็น “หาดใหญ่ชีวาธรรม” ซึ่งให้บริการตรวจรักษาโรค โดยการแพทย์แผนปัจจุบัน การแพทย์แผนไทย การนวดแผนไทย การกายภาพบำบัด ธรรมชาติบำบัด ตลอดจนเป็นที่พักผ่อนของผู้ป่วย จัดให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีสภาพแวดล้อมดีทั้งในอาคารและนอกอาคาร โดยความร่วมมือของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (คณะแพทยศาสตร์ คณะการแพทย์แผนไทย คณะพยาบาลศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ) และโรงพยาบาลหาดใหญ่ ทั้งนี้โดยการน้อมนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ

๒.๔ เร่งรัดและขยายงานสาธารณสุขมูลฐาน ลงสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร กลุ่มสตรีอาสาสมัคร การฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และการฝึกอบรมทบทวน การเพิ่มพูนความรู้โดยการทัศนศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการพัฒนางานด้านสาธารณสุขมูลฐานในชุมชน โดยมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำชุมชน (ศสมช.) เป็นศูนย์กลาง

๒.๕ พัฒนาปรับปรุงงานด้านการรักษาความสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย ให้มีประสิทธิภาพ มีการจัดเก็บมูลฝอยอย่างทั่วถึง เร่งรัดโครงการต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการลด

ปริมาณขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะ และดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ โดยเน้นการนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการแปลงขยะมูลฝอยเป็นพลังงานไฟฟ้า เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและลดภาวะโลกร้อน

๒.๖ ดำเนินการเร่งรัดพัฒนาตลาดสด หาบเร่ แผงลอย ให้ถูกสุขลักษณะ ทั้งด้านสถานที่ และด้านสุขาภิบาลอาหาร เพื่อให้ผู้บริโภค บริโภคได้อาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะอนามัย และปลอดภัยจากสารพิษ พัฒนาจัดสรรนครหาดใหญ่ ตลาดสดปลาซ่า ๑, ๒, ๓ตลาดสดริมทางรถไฟ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนริมทางรถไฟ

๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ เนื่องจากภายในเขตเทศบาลมีชุมชนหลายชุมชนที่มีสภาพความเป็นอยู่อย่างแออัด ประชาชนหลายคนยังมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินนโยบาย ดังนี้

๓.๑ สนับสนุนให้มีการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชน ให้เป็น “ชุมชนแห่งความสุข” (Community of Happiness) นำอยู่ นำอาศัย มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีระบบสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการครบถ้วน โดยยึดหลักการพัฒนาตามโครงการบ้านมั่นคงของรัฐบาล จัดทำโครงการบ้านอยู่ดีมีสุข โดยสร้างบ้านฟรีสำหรับผู้มีรายได้น้อย จัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพผู้พิการให้ทั่วถึง โครงการเยี่ยมบ้าน แลเมือง และโครงการเทศบาลพบประชาชน

๓.๒ สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการพัฒนาตนเอง ตามโครงการต่างๆ ที่เทศบาลได้จัดขึ้น

๓.๓ สนับสนุนส่งเสริมการบริหารงานของคณะกรรมการชุมชน ให้เป็นองค์กรที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ แก้ไขปัญหาในเบื้องต้นได้เอง และทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน ในการนำปัญหาและความต้องการของประชาชนมาเสนอให้เทศบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าสนับสนุนช่วยเหลือ พร้อมทั้งเป็นตัวแทนของเทศบาลในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการบริการของเทศบาลไปสู่ประชาชนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง

๓.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน ประชาชน มีความรักสามัคคีและมีปฏิสัมพันธ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันพัฒนานครหาดใหญ่ให้น่าอยู่น่าอาศัยโดยการจัดกิจกรรมการพัฒนาาร่วมกัน การจัดกิจกรรมนันทนาการ การจัดการแข่งขันกีฬาชุมชนสัมพันธ์

๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยมีแนวทางการดำเนินนโยบาย ดังนี้

๔.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะปัญหาหาเสพติด ทำให้ครอบครัวอบอุ่น เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ชุมชนสามารถคุ้มครองป้องกัน ไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้ามาในชุมชน และป้องกันไม่ให้คนในชุมชนกลับไปเสพยาเสพติดได้อีก

๔.๒ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การป้องกันและระงับอัคคีภัย โดยการจัดการเครื่องมือ เครื่องใช้ การจัดหาอุปกรณ์ดับเพลิงติดตั้งในจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยอย่างทั่วถึง การกำหนดพื้นที่เสี่ยงภัย เพิ่มการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้มากขึ้น เพื่อให้เป็นกำลังสนับสนุนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเสริมสร้างระบบเฝ้าระวัง ติดตาม และการแจ้งเตือนสาธารณภัย โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเฉพาะการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย

๔.๓ เสริมสร้างศักยภาพของกล้องโทรทัศน์วงจรปิด CCTV ให้มีประสิทธิภาพการใช้งานสูงสุด มีศูนย์ควบคุมสั่งการ CCTV เพียงแห่งเดียวในพื้นที่ เพื่อความเป็นเอกเทศในการปฏิบัติงานในกรณีฉุกเฉิน โดยบูรณาการทรัพยากรของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อการเฝ้าระวังความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว และประชาชนโดยทั่วไป และดำเนินการเสริมอัตรากำลังประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสายตรวจนครหาดใหญ่ (Hat Yai City Cops) ให้เพียงพอกับความต้องการ เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจตรา ดูแลความสงบเรียบร้อย และให้การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยต่างๆ ตลอดจนทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายแนวร่วมของประชาชนเป็นหูเป็นตาในการแจ้งเตือนภัยหรือโครงการตาสับปะรด และการ บูรณาการการปฏิบัติงานร่วมของหน่วยงานราชการอื่น องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิต่างๆ ในกรณีฉุกเฉิน เพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากเหตุร้ายต่างๆ

๔. ความเป็นมาของเทศบาล

เทศบาล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทยปัจจุบัน การปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเริ่มจากการจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ.๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) โดยมีพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. ๑๑๖ ในส่วนภูมิภาค มีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลท่าฉลอม ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๔๘) ขึ้นมีวิวัฒนาการเรื่อยมา จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีการกระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

โดยมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ โดยมีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิม ทั้งหมดขณะนี่ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ในปัจจุบันเทศบาลทั่วประเทศมีจำนวนประมาณสองพันแห่ง

๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ กระทรวงมหาดไทยได้มีการประกาศ กำหนดให้ วันที่ ๒๔ เมษายน เป็นวันเทศบาล

การปกครองท้องถิ่นได้เริ่มต้นมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว แต่การปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นรูปใดก็ยังไม่เข้มแข็งพอแต่พอจะเป็นหลักได้บ้างก็คือการปกครองท้องถิ่นรูปแบบของกรุงเทพมหานครและเทศบาลเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลหลายรัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับประเทศไทยอยู่หลายครั้ง โดยมีการทดลองรูปแบบเมืองพัทยาแต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงกลับมาดำเนินการในรูปแบบเทศบาล โดยให้เมืองพัทยาบริหารตามรูปแบบของเทศบาลนคร ในปัจจุบันนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สามารถรวมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นท้องถิ่นขนาดใหญ่ทั้งจังหวัดได้ดังนี้

"มาตรา ๗๘ รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น"

สรุป การปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทางการเมืองและพัฒนาท้องถิ่นโดยส่วนรวม การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ความเป็นนิติบุคคลขององค์กรปกครองท้องถิ่น ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองท้องถิ่นและการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองของตนเองของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ ๒ ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนการบริหารราชการแผ่นดินยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอำเภอและแผนชุมชนแผนพัฒนาสามปีหมายความว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย

๑) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

๒) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย

(๑) ผู้บริหารท้องถิ่นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆทุกคนกรรมการ

(๓) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคนกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคนกรรมการ

(๕) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจกรรมการที่ผู้บริหารคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน

(๖) ผู้แทนภาคประชาคมท้องถิ่นกรรมการคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคนกรรมการ

(๗) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรรมการ/เลขานุการ

(๘) หัวหน้าส่วนที่มีหน้าที่จัดทำแผนผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยพิจารณาจาก

(๑) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชนเช่นการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยการผังเมือง เป็นต้น

(๒) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศกลุ่มจังหวัดและจังหวัดโดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรงเช่นการแก้ไขปัญหาความยากจนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นต้น

(๔) กรอบนโยบายทิศทางแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

(๕) นโยบายของผู้บริหารที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

(๖) แผนชุมชน

๒) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนาให้เทศบาลนครหาดใหญ่องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งนำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาแต่หากเกินศักยภาพของเทศบาลนครหาดใหญ่องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เสนอปัญหาความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดและให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

๓) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน

๔) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดข้อบ่งชี้และรายละเอียดของงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

๕) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

๖) แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่ได้รับสมควร

๗) ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวมวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย

๑) ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประธานกรรมการ

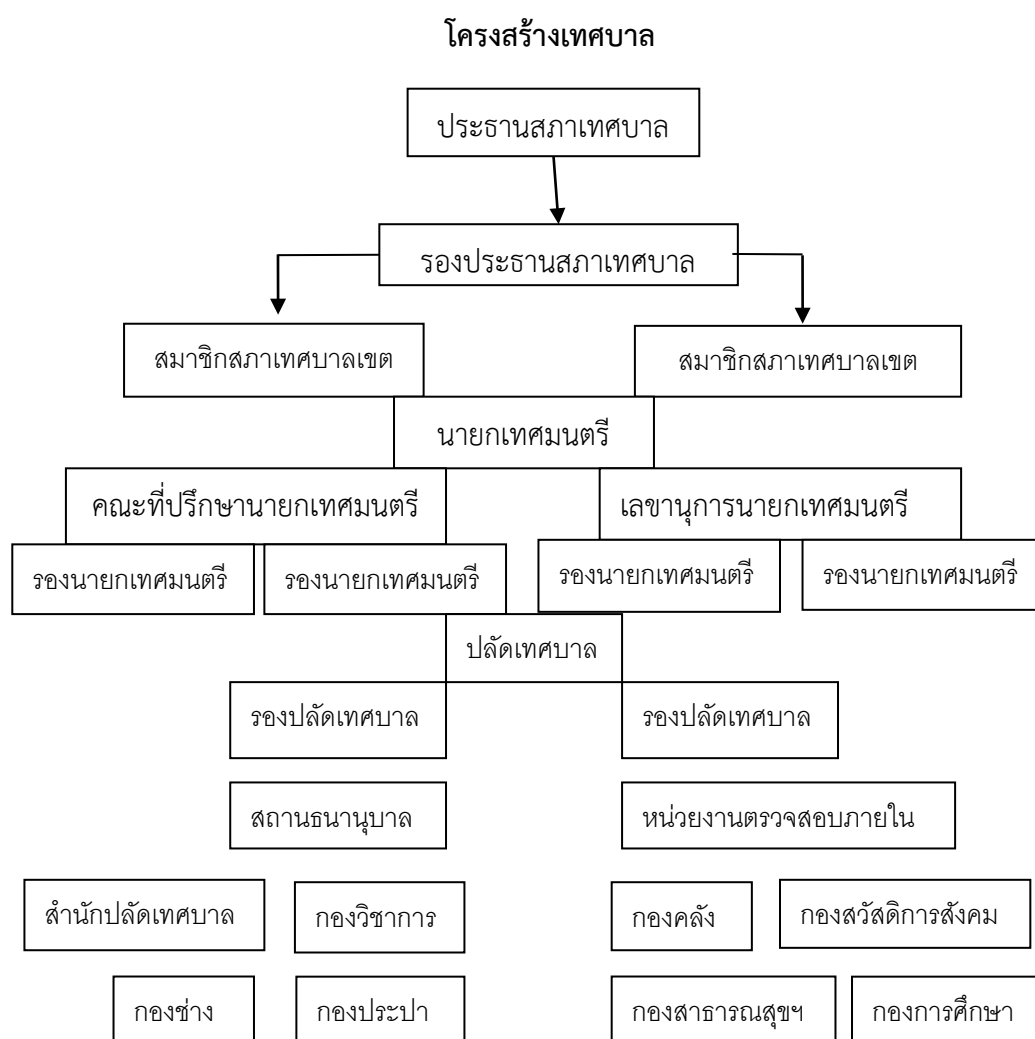
๒) หัวหน้าส่วนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนกรรมการ

๓) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นจำนวนสามคนกรรมการ

๔) หัวหน้าส่วนที่มีหน้าที่จัดทำแผนกรรมการ/เลขานุการ

๕) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนหรือพนักงานผู้ช่วยเลขานุการ

ส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมายคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนดจัดทำร่างแผนการดำเนินงานและจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการเพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

แผนภูมิที่ ๑ แสดงโครงสร้างเทศบาล

ที่มา : โครงสร้างการบริหารของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (๒๕๕๖)

ขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมการจัดทำแผน

๑) หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาชี้แจงผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงภารกิจที่จะต้องดำเนินการต่อไปและดำเนินการเสนอโครงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

๒) หน่วยงานที่รับผิดชอบแจ้งโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาคม

ขั้นตอนที่ ๒ การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจะสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องปัญหาความต้องการของท้องถิ่นรวมทั้งสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดอำเภอและนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

๒) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นประชาคมท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพิจารณาโดยในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในครั้งแรกให้เวทีการประชุมร่วมดังกล่าวคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการพัฒนาที่สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาจัดทำโครงการกิจกรรมในแผนพัฒนาสามปีต่อไปแต่สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีครั้งต่อไป (เมื่อครบรอบหนึ่งปี) ให้เวทีประชุมร่วมพิจารณาทบทวนดูว่าจากยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาที่ได้คัดเลือกและโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ยังมีความเหมาะสมหรือไม่ซึ่งในขั้นตอนนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีต่อไปจะสามารถคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวทางการพัฒนาที่จะนำมาใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปีได้รวมทั้งกำหนดโครงการ/ กิจกรรมที่จะเพิ่มเติมหรือตัดทอนลงได้

๓) เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้วเวทีการประชุมร่วมพิจารณาว่าจะมีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือกมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา

๔) โครงการ/กิจกรรมที่พิจารณากำหนดอาจมีเป็นจำนวนมากดังนั้นในขั้นตอนนี้จะต้องมีดำเนินการดังนี้

(๑) พิจารณาความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างยุทธศาสตร์หรือระหว่างแนวทางการพัฒนา เช่นใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก” ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” โดยเวทีประชุมร่วมได้กำหนด “โครงการพัฒนาด้านการตลาด” ซึ่งอาจจะมีความสัมพันธ์กับ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว” ซึ่งได้กำหนด “แนวทางการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม” โดยได้กำหนดโครงการปรับปรุงสถานที่ประวัติศาสตร์ปราสาทเก่า” หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าโครงการทั้งสองที่มาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาคนละยุทธศาสตร์กันแต่มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนกันได้ในการเสริมสร้างรายได้แก่ประชาชนโดยการนำผลิตภัณฑ์มาขายให้นักท่องเที่ยวซึ่งหากกำหนดในแผนพัฒนาสามปีแล้วจะต้องกำหนดห้วงเวลาการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน

(๒) ให้พิจารณานำโครงการ/กิจกรรมจากแผนชุมชนที่เกินขีดความสามารถในการดำเนินการของชุมชนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(๓) มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมเพื่อที่จะบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีได้อย่างเหมาะสมและนอกจากนั้นยังเป็นการจัดลำดับโครงการไว้เพื่อทำแผนพัฒนาสามปีในช่วงถัดไปด้วยเนื่องจากการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนา อาจจะต้องใช้เวลาต่อเนื่องนานกว่าสามปีดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องพิจารณาแนวทางการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ต่อเนื่องไปในระยะยาวด้วยซึ่งอาจจะยังไม่สามารถระบุไว้ในช่วงสามปีของการจัดทำแผนพัฒนาได้อาทีโครงการจัดการขยะมูลฝอยอาจมีกิจกรรมหลากหลายที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ ๓ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การเก็บรวบรวมข้อมูลคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแนวทางการพัฒนาที่เลือกต้องการข้อมูลประเภทใดเป็นพิเศษต้องการข้อมูลของช่วงเวลาใดและจะเก็บข้อมูลจากแหล่งใดเพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมได้อย่างถูกต้องโดยในการเก็บรวบรวมจะต้องเก็บข้อมูลทั้งข้อมูลภายในองค์กรและข้อมูลภายนอกองค์กรเพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT (การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรค) ได้

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยกิจกรรมหลักคือ

(๑) การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมาคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมาและนำเสนอที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นในรอบปีที่ผ่านมาโดยประเมินทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

(๒) การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวหลังจากการประเมินผลการพัฒนาในรอบปีที่ผ่านมาแล้วให้ที่ประชุมตามข้อ ๑ ร่วมกันคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาคม/ชุมชนในห้วงระยะเวลาสามปีในกรณีที่เห็นว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาใดที่ยังมีได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องกำหนดขึ้นใหม่ก็อาจกำหนดขึ้นได้แต่ทั้งนี้ต้องแสดงให้เห็นถึงเหตุผลและวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น

(๓) การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์จะมีแนวทางการพัฒนาหลากหลายซึ่งล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้นแต่มีความสำคัญความจำเป็นเร่งด่วนมากน้อยแตกต่างกันที่ประชุมตามข้อ ๑ จะต้องร่วมกันจัดเรียงลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาการจัดลำดับความสำคัญดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าแนวทางการพัฒนาที่ถูกจัดลำดับความสำคัญอยู่ในลำดับหลังๆไม่ต้องนำมาปฏิบัติเพราะการที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาทุกแนวทางได้รับการพิจารณาแล้วว่าต้องดำเนินการแต่ในห้วงระยะเวลาสามปีของแผนพัฒนาสามปีนั้นอาจมีแนวทางที่จำเป็นต้องนำมาเน้นการปฏิบัติวิธีการจัดลำดับความสำคัญมีหลายวิธีตั้งแต่วิธีง่ายๆคือประชุมตกลงกันหรืออาจใช้วิธีการลงคะแนนคัดเลือกโดยใช้บัตรลงคะแนนเพื่อมารวมคะแนนและจัดลำดับวิธีการจัดลำดับความสำคัญที่เป็น

วิทยาศาสตร์อาจใช้วิธีจัดลำดับมาตรา (Rating Scale) หรือวิธีกราฟประเด็นกลยุทธ์ (Strategic Issues Graph) หรือวิธีอื่นๆซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม

(๔) การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปีหลังจากจัดลำดับแนวทางการพัฒนาแล้วที่ประชุมจะตัดสินใจว่าจะนำแนวทางการพัฒนาเหล่านั้นมาดำเนินการแต่ในการตัดสินใจเลือกนั้นควรจะได้วิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเพราะในการจัดลำดับความสำคัญอาจใช้การตัดสินใจของแต่ละบุคคลเป็นหลักดังนั้นเพื่อทบทวนและยืนยันการจัดลำดับว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงหรือไม่จึงควรนำแนวทางการพัฒนามาทำการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) อีกครั้ง

ขั้นตอนที่ ๔ การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

๑) หลังจากได้แนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีแล้วให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนามาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาโดยพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีโดยนำวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นแล้วแต่อาจนำมาปรับให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงสามปี

๒) ในขั้นตอนนี้ที่ประชุมจะร่วมกันพิจารณากำหนดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาย่อยที่จะต้องดำเนินการตามแนวทางที่คัดเลือกและโดยที่กิจกรรมที่จะดำเนินการย่อมมีความหลากหลายซึ่งที่ประชุมจะต้องพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ด้วยคือ

(๑) พิจารณากิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนาที่กำหนดอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้โครงการ/กิจกรรมที่ครบถ้วนซึ่งอาจจะมีทั้งโครงการ/กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเองโครงการ/กิจกรรมที่ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่นหรือโครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการ

(๒) พิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมควรพิจารณาทั้งภายในแนวทางเดียวกันและระหว่างแนวทางการพัฒนา

(๓) พิจารณาถึงความเชื่อมโยงของกิจกรรมทั้งในด้านกระบวนการดำเนินงานและในด้านผลการดำเนินการเพื่อบรรจุกิจกรรมลงในปีต่างๆได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

(๔) พิจารณาคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมจากความจำเป็นเร่งด่วนขีดความสามารถทางทรัพยากรการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นความเชื่อมโยงของกิจกรรมและระยะเวลาที่จะดำเนินการ

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีมาจัดทำรายละเอียดโครงการในด้านเป้าหมายผลผลิต

ผลลัพธ์งบประมาณระยะเวลาผู้รับผิดชอบและตัวชี้วัดความสำเร็จโดยเน้นการศึกษารายละเอียดของกิจกรรมจะดำเนินการในปีแรกของแผนพัฒนาสามปีเพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี

๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีโดยมีเค้าโครงประกอบด้วย ๗ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ส่วนที่ ๒ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๓ ผลการพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ ๔ สรุปผลยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

ส่วนที่ ๕ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

ส่วนที่ ๖ บัญชีโครงการ/กิจกรรม

ส่วนที่ ๗ การติดตามและประเมินผลการนาแผนพัฒนาสามปีไปปฏิบัติ

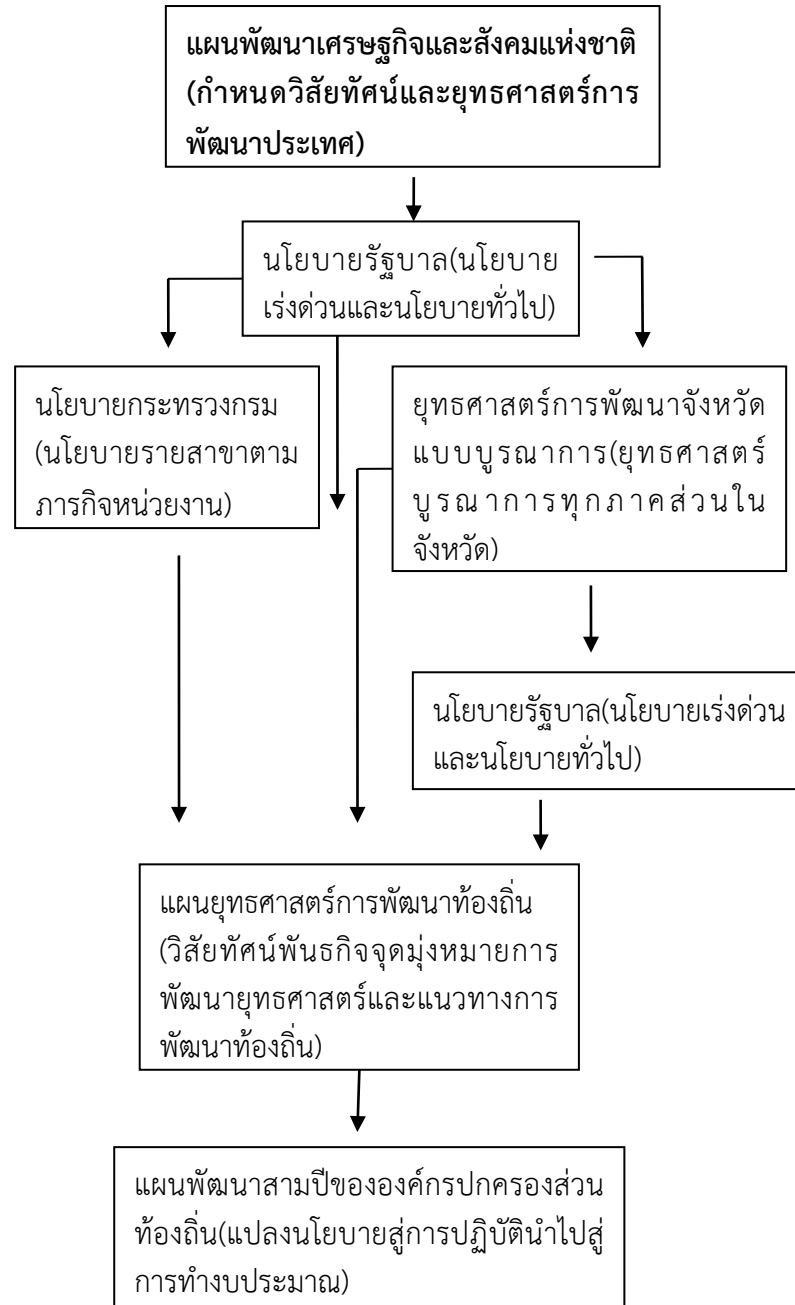
๒) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดเวทีประชาคมซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นประชาคมท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีและรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะแล้วนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีให้สมบูรณ์ต่อไป

๓) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาสามปีที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

ขั้นตอนที่ ๗ การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

๑) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

๒) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี โดยผ่านการให้ความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

แผนภูมิที่ ๒ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆกับแผนพัฒนาท้องถิ่น

ที่มา : คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น

การติดตามและประเมินผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนงาน หรือดำเนินการต่าง ๆ

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย

- ๑) สมาชิกสภาท้องถิ่นสภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
- ๒) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- ๓) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- ๔) หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
- ๕) ผู้ทรงคุณวุฒิที่บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการและกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ๑) กำหนดแนวทางวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- ๒) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- ๓) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น
- ๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามสมควร

สรุปได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นคือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินการต่างๆและดำเนินการเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยมีการจัดตั้งองค์การขึ้นทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

๕. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดไว้แจ้งชัด ซึ่งอาจจำแนกที่มาของอำนาจหน้าที่ดังกล่าวได้คือ

๑. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาลกำหนด

สามารถแบ่งแยกประเภทอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้เป็น ๒ ส่วน คือ หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ ที่เลือกปฏิบัติ ทั้งยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในฐานต่างๆ ดังนี้

๑.๑ หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ มาตรา ๕๐, ๕๓ และ ๕๖

มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาล
ดังต่อไปนี้

- (๑) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (๒) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (๓) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูล
ฝอยและสิ่งปฏิกูล

(๔) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

(๕) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

(๖) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

(๗) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

(๘) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(๙) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

มาตรา ๕๑ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจกรรมใด ๆ ในเขต
เทศบาล ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

(๒) ให้มีโรงฆ่าสัตว์

(๓) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม

(๔) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

(๕) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

(๖) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้

(๗) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

(๘) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

(๙) เทศพาณิชย์

มาตรา ๕๓ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล
ดังต่อไปนี้

(๑) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๐

(๒) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

- (๓) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- (๕) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (๖) ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- (๗) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (๘) ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

มาตรา ๕๔ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง อาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (๒) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (๓) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (๔) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (๕) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- (๖) ให้มีการสาธารณสุข
- (๗) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- (๘) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- (๙) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
- (๑๐) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (๑๑) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- (๑๒) เทศพาณิชย์

มาตรา ๕๖ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (๑) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๓
- (๒) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (๓) กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- (๔) การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงแรมสรรพ และสถานบริการอื่น
- (๕) จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม

(๖) จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ

(๗) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง

(๘) การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

มาตรา ๕๗ เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่นๆ ตามมาตรา ๕๔ ได้

๒. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนด

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ กำหนดไว้แล้วยังมีกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจ หน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ อีกเป็นจำนวนมาก เช่น

- พระราชบัญญัติป้องกันภัยอันตราย อันเกิดแก่การเล่นมหรสพ พ.ศ.๒๔๖๔
- พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๔
- พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติควบคุมการใช้จุจจาระทำปุ๋ย พ.ศ.๒๔๙๐
- พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณา โดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ.๒๔๙๓
- พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ.๒๔๙๕
- พระราชบัญญัติป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔
- พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดยานยนต์ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล พ.ศ.๒๕๐๓
- พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.๒๕๐๘
- พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.๒๕๑๐
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘
- พระราชบัญญัติควบคุมอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒
- พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.๒๕๒๓
- พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.๒๕๒๓
- พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ.๒๕๒๖
- พระราชบัญญัติสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ.๒๕๒๘

- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๖๘ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ (กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง)
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ (กฎหมายว่าด้วยทางหลวง)
- ประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลรักษาที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่รกร้างว่างเปล่าตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทยที่ ๘๙๐/๒๔๙๘

๖. อำนาจหน้าที่ของเทศบาลโดยสรุป

๑. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
๒. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
๓. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
๔. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
๕. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
๖. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
๗. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
๘. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
๙. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
๑๐. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
๑๑. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
๑๒. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
๑๓. ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
๑๔. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
๑๕. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น
๑๖. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

๗. กิจการที่อาจจัดทำในเขตเทศบาล

๑. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
๒. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

๓. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
๔. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
๕. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
๖. ให้มีการสาธารณสุข
๗. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
๘. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
๙. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
๑๐. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
๑๑. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
๑๒. เทศพาณิชย์

นอกจากนี้ เทศบาลยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณสุข เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.๒๕๔๒ ดังนี้

๑. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
๒. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
๓. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
๔. การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่น ๆ
๕. การสาธารณสุข
๖. การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ
๗. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
๘. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
๙. การจัดการศึกษา
๑๐. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
๑๑. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
๑๒. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
๑๓. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
๑๔. การส่งเสริมกีฬา

๑๕. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
๑๖. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
๑๗. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
๑๘. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
๑๙. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
๒๐. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
๒๑. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
๒๒. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
๒๓. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
๒๔. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒๕. การผังเมือง
๒๖. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
๒๗. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
๒๘. การควบคุมอาคาร
๒๙. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๓๐. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๓๑. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นภตล จริยะกุล ศึกษาเรื่อง “ การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการศึกษาพบว่าความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทราไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่สมรสแล้วมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสภาพโสดและคณะกรรมการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพเกษตรกรรมค้าขายและรับจ้าง^{๕๑}

ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความแตกต่างของอายุระดับการศึกษาและตำแหน่งมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน^{๕๒}

อารีย์ แสนสม ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่องประสิทธิผลของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๒) วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๓) สำรวจหาปัญหาและอุปสรรคในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๔) สำรวจความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนและนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนจำนวน ๒๔ ราย นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ๕๓ ราย และประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๔๐๐ ราย ด้วยแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด๗รายและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ๖ ราย ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนเห็นว่ากระบวนการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้ง ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมงบประมาณขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณและขั้นตอนการบริหารงบประมาณเป็นไปตามหลักการอยู่ในระดับมากรวมถึงมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนในระดับมาก^{๕๓}

วิษณุ สุภคร ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่องการศึกษาความพร้อมด้านทรัพยากรการบริหารของสถานีอนามัยในการถ่ายโอนสู่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความพร้อมด้านทรัพยากรการบริหารของสถานีอนามัยในการถ่ายโอนสู่องค์การ

^{๕๑}นถล จริยะกุล, “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา” *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒).บทคัดย่อ

^{๕๒}ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๖).บทคัดย่อ

^{๕๓}อารีย์ แสนสม, ประสิทธิผลของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน,*รายงานวิจัย*,(เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐).บทคัดย่อ

บริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ตามความคิดเห็นของหัวหน้าสถานีอนามัยและเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าสถานีอนามัยเกี่ยวกับสภาพความพร้อมด้านทรัพยากรการบริการของสถาบันอนามัยในการถ่ายโอนสู่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือหัวหน้าสถานีอนามัยจำนวน ๑๗๕ คน ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมด้านทรัพยากรการบริหารที่ประกอบด้วยด้านบุคลากรด้านงบประมาณด้านครุภัณฑ์วัสดุอุปกรณ์และ ด้านวิธีการบริหารจัดการของสถานีอนามัยในการถ่ายโอนสู่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและมีผลต่อความพร้อมในการถ่ายโอนสู่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี^{๕๔}

ชูรัตน์ พิมพเคณา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการใช้ทรัพยากรการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้ทรัพยากรการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย และศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคายกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน ๑๕๖ คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้ทรัพยากรการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือด้านบุคลากรด้านวัสดุและอุปกรณ์ด้านการเงินและงบประมาณและด้านการบริหารจัดการและมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคายได้แก่ควรจัดหาบุคลากรให้เพียงพอในการปฏิบัติงานและควรฝึกอบรมหรือส่งเสริมบุคลากรเดิมเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องควรจัดหารายได้เพิ่มเติมหรือขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลมากขึ้นควรจัดให้มีวัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับภารกิจและควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลงานทุกด้าน^{๕๕}

บริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด๓ลำดับแรกได้แก่ ๑. การจัดทำแผนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ๒. การประชาสัมพันธ์ถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนได้ทราบเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน ๓. การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจนส่วนปัจจัยด้านการดำเนินงานที่มีระดับความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ ๑.ด้านงบประมาณ ๒.ด้านวิธีปฏิบัติงาน ๓.ด้านวัสดุอุปกรณ์ส่วนปัจจัยด้านการประเมินผลที่มีระดับความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ ๑. การนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขทันต่อเหตุการณ์ และมีการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ๒. การติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงานทำให้สามารถทราบได้ว่านโยบายที่ปฏิบัติประสบผลสำเร็จหรือไม่ ๓. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกับองค์กรอื่นที่มีลักษณะการดำเนินงานเช่นเดียวกันและปัจจัยด้านภาวะ

^{๕๔}วิชณู สุภศร, อนามัยในการถ่ายโอนสู่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี, (อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑).

^{๕๕}ชูรัตน์ พิมพเคณา, ปัญหาการใช้ทรัพยากรการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย, (มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๑).

ผู้นำที่มีระดับความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด๓ลำดับแรกได้แก่ ๑. ผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารมีความสัมพันธ์อันดีต่อบุคลากรของหน่วยงาน ๒. บุคลากรในหน่วยงานมีความเคารพเชื่อฟังต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร ๓. นโยบายของส่วน/กองต่างๆ ภายในหน่วยงานถูกสนองตอบโดยผู้บริหารในการนำไปปฏิบัติเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยรายกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าปัจจัยด้านส่วนงานที่ปฏิบัติความรู้ความเข้าใจในการวางแผนงานและภาวะความเป็นผู้นำมีผลต่อการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการวางแผนบุคลากรงบประมาณวัสดุอุปกรณ์วิธีปฏิบัติงานประเมินผลและภาวะผู้นำส่วนในปัจจัยอื่นๆไม่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด

พระบรรพต ตยานนโท (ปิ่นสง) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ๓. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ๑) ด้านการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๐๒) ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๗ ๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑ และ ๔) ด้านบริหารและการปกครอง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๔ ตามลำดับ ๓. ผลวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี ด้านเพศ อายุระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนด้านสถานภาพและรายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๔. ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่คือ ๑) ด้านการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานควรมีการแก้ปัญหาเรื่องการที่ที่อยู่อาศัยหนาแน่น การจราจรติดขัดและให้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์ ๒) ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ควรดูแลเรื่องการว่างงานในชุมชนพัฒนาอาชีพในชุมชน ควรปรับปรุงความสะอาดของตลาด ๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรดูแลเรื่องการจราจร และดูแลเรื่องการจัดเก็บขยะรักษาความสะอาดให้มากกว่านี้ ๔) ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม ควรดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรมีกองวางจรปิดที่สามารถใช้ได้ทุกจุด และ ๕) ด้านบริหารและการปกครอง ควรมีการร้องเรียนและดูแลเรื่องรางวัลทุกข์ให้รวดเร็วขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ต่างๆ ให้ถึงประชาชนมากขึ้นกว่านี้ ดังนั้นข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา คือ ควรรับฟังความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และ

นำผลที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาแก่ประชาชนให้มีความชัดเจนและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น เป็นต้น^{๕๖}

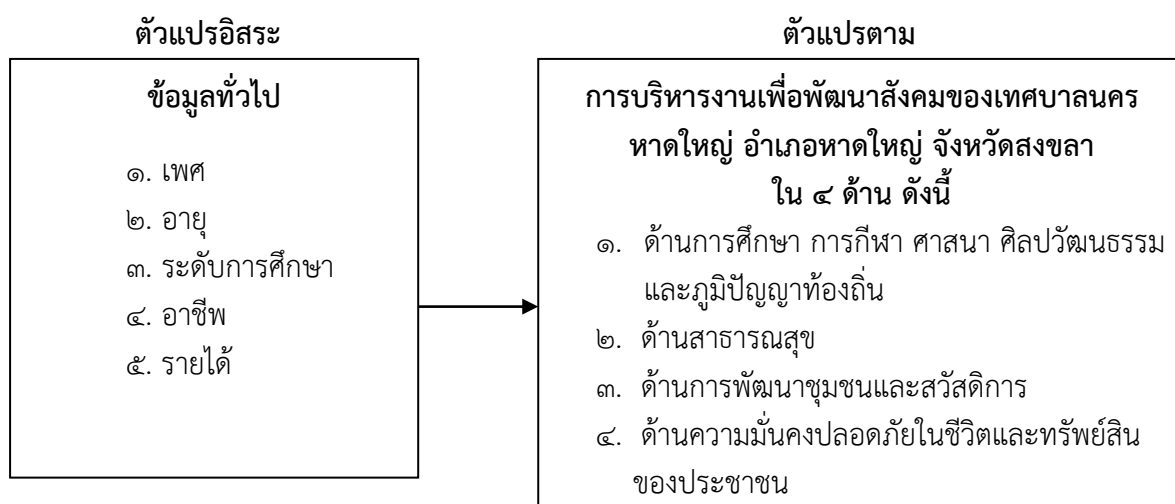
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมมีองค์ประกอบการบริหาร ๔ ประการ ได้แก่ ๑) ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) ด้านสาธารณสุข ๓) ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ๔) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาองค์ประกอบทางการบริหารดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๒.๖ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใด ปัจจัยหนึ่ง แต่ต้องอาศัยทุกปัจจัยเข้าด้วยกันเพื่อเป็นการประสานประโยชน์อันพึงเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ๕ ด้าน ดังนี้

๑) ตัวแปรต้น หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

๒) ตัวแปรตาม หมายถึง การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสาธารณสุขด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

แผนภูมิที่ ๓ แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ใน

^{๕๖}พระบรรพต ตยานนโธ (ปิ่นสง) “ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).บทคัดย่อ.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยและวิธีที่ใช้ในการวิจัย และดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๕ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๘ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยกำหนดลักษณะวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ประกอบด้วย ๔ เขตการปกครอง ประกอบด้วย ๑๐๒ ชุมชน มีประชาชนทั้งสิ้น ๑๕๙,๑๓๐ คน

๓.๓ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ประกอบด้วย ๔ เขตการปกครอง ประกอบด้วย ๑๐๒ ชุมชน มีประชาชนทั้งสิ้น ๑๕๙,๑๓๐ คน

กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน^{๕๖} โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามไปเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง ในวันประชุมประจำเดือนของแต่ละเขตการปกครองๆ ละ ๑๐๐ ตัวอย่าง รวม ๔ เขต การปกครอง ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน ๔๐๐ ตัวอย่าง

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed - ended) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) ด้านสาธารณสุข ๓) ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ๔) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และแนวทางการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

๓.๕ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

๓.๕.๑ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างเป็นกรอบของแบบสอบถาม

๓.๕.๒ สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) ด้านสาธารณสุข ๓) ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ๔) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๓.๕.๓ นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

๓.๕.๔ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

^{๕๖} สุวิมล ติรภานันท์, รศ.ดร., การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖) หน้า ๑๙๘-๑๙๙.

จำนวน ๓ คน ตรวจสอบความครอบคลุมตามขอบข่ายของเนื้อหา โดยการหาดัชนี IOC มีค่าเท่ากับ ๑ ทุกข้อ

๓.๕.๕ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน ๓๐ คน ได้แก่ ประชากรในเขตเทศบาลตำบลพังยาง อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .๙๔๙

๓.๕.๖ นำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้แล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยต่อไป

๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมดตามขั้นตอนดังนี้

๓.๖.๑ นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ถึงองค์การบริหารเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๖.๒ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยประชุมชี้แจงกลุ่มประชากร พร้อมแจกแบบสอบถามให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ใช้เวลาประมาณ ๑ สัปดาห์ เสร็จแล้วเก็บแบบสอบถามคืนพร้อมกันทุกฉบับ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยการเข้าร่วมในการประชุมประจำเดือนของแต่ละเขตพื้นที่ และขออนุญาตประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถามงานวิจัย และดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยการสุ่มแบบเจาะจง โดยการเลือกรายชื่อจากหมายเลขการลงทะเบียนของผู้เข้าร่วมการประชุมโดยการสุ่มตามจำนวนเลขคู่ เช่น ๑,๓,๕,๗,๙ เป็นต้น ผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามก่อนให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จแล้วได้จำนวนแบบสอบถามคืน จำนวน ๔๐๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ %

๓.๖.๓ รวบรวม ตรวจสอบข้อมูลและตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อดำเนินการจัดกระทำข้อมูลสำหรับการวิจัย

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๒.๑ หาระดับคะแนนแบบสอบถามโดยใช้หลักเกณฑ์การกำหนดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

- ๕ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม มากที่สุด
 ๔ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม มาก
 ๓ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ปานกลาง
 ๒ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม น้อย
 ๑ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม น้อยที่สุด

๒.๒ หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ตามตัวแปรในแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ในการแปลผล ใช้การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของเบสท์ ซึ่งใช้เกณฑ์ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑-๕.๐๐ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑-๔.๕๐ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑-๓.๕๐ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑-๒.๕๐ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๕๐ หมายถึง ระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๒.๓ หาค่าความแตกต่างเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตาม เพศ วิเคราะห์โดยทดสอบค่า t-test ส่วน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffé)

ตอนที่ ๓ สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และแนวทางการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วนำมาหาความถี่ตามข้อเสนอแนะ

๓.๘ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑) หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยหาความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์^{๕๗} จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
	$\sum R$ แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

^{๕๗} ส่องศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๓๗), หน้า ๓๑.

๒) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (a - Coefficient) ของครอนบาค (Cranach)^{๕๘} จากสูตร

$$a = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

a	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อคำถาม
$\sum s_i^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

๓) หาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ จากสูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่ต้องการหา} \times 100}{\text{จำนวนทั้งหมด}}$$

๔) ค่าเฉลี่ย (Mean) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนประชากร

๕) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

^{๕๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔.

๖) ค่าที (t-test) เปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ จากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	X_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ ๑
	X_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ ๒
	s_1^2	แทน	คะแนนแปรปรวนของกลุ่มที่ ๑
	s_2^2	แทน	คะแนนแปรปรวนของกลุ่มที่ ๒
	n_1	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑
	n_2	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒

๗) การทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง ๔ กลุ่ม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) จากสูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าแจกแจงของ F-Distribution
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

๘) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Schaeffer) ที่ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่จำเป็นต้องเท่ากัน จากสูตร

$$s = \sqrt{(K-1)F_{\frac{(K-1)(N-K)}{a}} \sqrt{MS_w} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

เมื่อ F คือค่า F ที่ระดับความมีนัยสำคัญ

ชั้นแห่งความเป็นอิสระเป็น $K-1$ และ $N-K$

MS_w คือ ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนภายในกลุ่ม

N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

K คือ จำนวนกลุ่ม

n_i, n_j คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม i และกลุ่ม j

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัย เรื่อง “การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทน t -distribution เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ๒ กลุ่ม

F แทน F -distribution เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า ๒ กลุ่ม

SS แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนน

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)

$*$ แทน คำนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลโดยแบ่งเป็น ๕ ขั้นตอน
ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนคร
หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนคร
หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน

ตอนที่ ๕ ผลการรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อ
พัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดปรากฏดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๓๓	๓๓.๒๕
หญิง	๒๖๗	๖๖.๗๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐
อายุ		
ต่ำกว่า ๓๐ปี	๖๙	๑๗.๒๕
๓๐-๔๐ ปี	๑๐๑	๒๕.๒๕
๔๑-๕๐ ปี	๑๑๗	๒๙.๒๕
๕๑ ปี ขึ้นไป	๑๑๓	๒๘.๒๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๖๓	๑๕.๗๕
มัธยมศึกษา	๑๓๔	๓๓.๕๐
ปวช./ปวส.	๑๒๗	๓๑.๗๕
ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น	๗๖	๑๙.๐๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐
อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๕๑	๑๒.๗๕
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	๑๔๘	๓๗.๐๐
รับจ้าง	๑๘๓	๔๕.๗๕
อาชีพอื่นๆ นิสิต, นักศึกษา	๑๘	๔.๕๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐
รายได้		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๔๓	๑๐.๗๕
๑๐,๐๐๐ -๑๕,๐๐๐ บาท	๘๕	๒๑.๒๕
๑๕,๐๐๑- ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๓๑	๓๒.๗๕
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๔๑	๓๕.๒๕
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงมากกว่าชาย คือ เป็นชายจำนวน ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๕ และเป็นหญิงจำนวน ๒๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มีจำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๕ รองลงมาคือ มีอายุอยู่ระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒๕ และน้อยที่สุด คือ ผู้มีอายุน้อยกว่า ๓๐ ปี มีจำนวน ๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒๕

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕๐ รองลงมาคือ ปวช./ปวส. มีจำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๕ และน้อยที่สุด คือ ประถมศึกษา มีจำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗๕

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีจำนวน ๑๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗๕ รองลงมาคือ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีจำนวน ๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐๐ และน้อยที่สุด คือ อาชีพอื่น มีจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๐

รายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีจำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๒๕ รองลงมาคือ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗๕ และน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗๕

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสาธารณสุขด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔.๒๑	๐.๕๕	มาก
ด้านสาธารณสุข	๔.๐๙	๐.๔๘	มาก
ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๔.๑๑	๐.๕๒	มาก
ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	๓.๘๗	๐.๔๑	มาก
รวม	๔.๐๔	๐.๔๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๔$, $SD=๐.๔๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๑๑$, $SD=๐.๕๒$) รองลงมา คือ ด้านด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=๔.๒๑$, $SD=๐.๕๕$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๙$, $SD=๐.๔๘$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๗$, $SD=๐.๔๑$)

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคมอย่างชัดเจนเพียงใด	๔.๔๙	๐.๖๔	มาก
๒. เทศบาลมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตเทศบาลให้ได้มาตรฐานสากลอย่างชัดเจนเพียงใด	๔.๔๔	๐.๖๗	มาก
๓. เทศบาลสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพทุกระดับอย่างชัดเจนเพียงใด	๔.๒๗	๐.๗๙	มาก
๔. เทศบาลส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนาทุกศาสนาอย่างชัดเจนเพียงใด	๔.๐๒	๐.๗๕	มาก
๕. เทศบาลได้ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงใด	๓.๘๔	๐.๗๘	มาก
รวม	๔.๒๑	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๒๑$, $SD=๐.๕๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคมอย่างชัดเจน มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๔๙$, $SD=๐.๖๔$) รองลงมา คือ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตเทศบาลให้ได้มาตรฐานสากลอย่างชัดเจน ($\bar{X}=๔.๔๔$, $SD=๐.๖๗$) สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพทุกระดับอย่างชัดเจน ($\bar{X}=๔.๒๗$, $SD=๐.๗๙$) และส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนาทุกศาสนาอย่างชัดเจน ($\bar{X}=๔.๐๒$, $SD=๐.๗๕$) ส่วนส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๔$, $SD=๐.๗๘$)

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสาธารณสุข

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสาธารณสุข	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลพัฒนาสาธารณสุขเชิงรุก เน้นเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ	๓.๘๔	๐.๗๘	มาก
๒. เทศบาลดำเนินการปรับปรุงการให้บริการด้านสาธารณสุข จัดระบบหลักประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเพียงใด	๓.๙๐	๐.๗๔	มาก
๓. เทศบาลเร่งรัดขยายงานสาธารณสุขมูลฐานลงสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงเพียงใด	๔.๐๔	๐.๗๒	มาก
๔. เทศบาลมีการให้บริการสาธารณสุขมูลฐานเกี่ยวกับโรคติดต่อรวดเร็วเพียงใด	๔.๑๘	๐.๗๒	มาก
๕. เทศบาลได้จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายแก่ประชาชนเพียงใด	๔.๔๙	๐.๖๖	มาก
รวม	๔.๐๙	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสาธารณสุข โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๙$, $SD=๐.๔๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายแก่ประชาชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๔๙$, $SD=๐.๖๖$) รองลงมา คือ ให้บริการสาธารณสุขมูลฐานเกี่ยวกับโรคติดต่อรวดเร็ว ($\bar{X}=๔.๑๘$, $SD=๐.๗๒$) เร่งรัดขยายงานสาธารณสุขมูลฐานลงสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง ($\bar{X}=๔.๐๔$, $SD=๐.๗๒$) และดำเนินการปรับปรุงการให้บริการด้านสาธารณสุข จัดระบบหลักประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=๓.๙๐$, $SD=๐.๗๔$) ส่วนพัฒนาสาธารณสุขเชิงรุก เน้นเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๔$, $SD=๐.๗๘$)

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการพัฒนาชุมชนและ สวัสดิการ	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลมีนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ ดียิ่งขึ้นเพียงใด	๔.๔๒	๐.๖๕	มาก
๒. เทศบาลส่งเสริมการบริหารงานของคณะกรรมการชุมชน เพียงใด	๔.๓๕	๐.๖๘	มาก
๓. เทศบาลได้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชนเพียงใด	๔.๑๙	๐.๗๒	มาก
๔. เทศบาลได้มีการจัดตลาดเพื่อรองรับการกระจายสินค้า แก่ประชาชนเพียงใด	๓.๘๘	๐.๖๙	มาก
๕. เทศบาลได้จัดบริการบุคลากรออกสำรวจความต้องการ ของประชาชนเพียงใด	๓.๗๒	๐.๗๗	มาก
รวม	๔.๑๑	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๑$, $SD=๐.๕๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่จัดให้มีนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๔๒$, $SD=๐.๖๕$) รองลงมา คือ ส่งเสริมการบริหารงานของคณะกรรมการชุมชน ($\bar{X}=๔.๓๕$, $SD=๐.๖๘$) การส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน ($\bar{X}=๔.๑๙$, $SD=๐.๗๒$) และได้มีการจัดตลาดเพื่อรองรับการกระจายสินค้าแก่ประชาชน ($\bar{X}=๓.๘๘$, $SD=๐.๖๙$) ส่วนได้จัดบริการบุคลากรออกสำรวจความต้องการของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๗๒$, $SD=๐.๗๗$)

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดเพียงใด	๓.๗๔	๐.๖๗	มาก
๒. เทศบาลเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพียงใด	๓.๗๐	๐.๖๕	มาก
๓. เทศบาลได้จัดให้มีอาสาสมัครหมู่บ้านเฝ้าระวังเหตุการณ์ต่างๆในหมู่บ้านเพียงใด	๓.๗๕	๐.๖๖	มาก
๔. เทศบาลได้จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเพียงใด	๓.๙๓	๐.๖๕	มาก
๕. เทศบาลได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเพียงใด	๔.๒๔	๐.๖๘	มาก
รวม	๓.๘๗	๐.๔๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87, SD=0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่ได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.24, SD=0.68$) รองลงมา คือ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ($\bar{X}=3.93, SD=0.65$) จัดให้มีอาสาสมัครหมู่บ้านเฝ้าระวังเหตุการณ์ต่างๆในหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.75, SD=0.66$) และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติด ($\bar{X}=3.74, SD=0.67$) ส่วนเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.70, SD=0.65$)

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	ชาย			หญิง		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔.๐๔	๐.๕๙	มาก	๔.๓๐	๐.๕๑	มาก
ด้านสาธารณสุข	๔.๐๒	๐.๔๖	มาก	๔.๑๒	๐.๔๙	มาก
ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๓.๙๙	๐.๕๖	มาก	๔.๑๗	๐.๔๙	มาก
ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	๓.๘๑	๐.๔๐	มาก	๓.๙๐	๐.๔๒	มาก
รวม	๓.๘๙	๐.๕๐	มาก	๔.๑๒	๐.๓๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า เพศชาย มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๙$, $SD=๐.๕๐$) และเพศหญิงมีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๒$, $SD=๐.๓๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๐๔$, $SD=๐.๕๙$) รองลงมา คือ ด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๒$, $SD=๐.๔๖$) และด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๓.๙๙$, $SD=๐.๕๖$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๑$, $SD=๐.๔๐$) เพศหญิง พบว่า ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๓๐$, $SD=๐.๕๑$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๑๗$, $SD=๐.๔๙$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๑๒$, $SD=๐.๔๙$)

ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๙๐$, $SD=๐.๔๒$)

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม อายุ

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	อายุ											
	ต่ำกว่า ๓๐ ปี			๓๐-๔๐ ปี			๔๑-๕๐ ปี			๕๑ ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล
๑. ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔.๐๖	๐.๕๔	มาก	๔.๒๖	๐.๕๑	มาก	๔.๑๘	๐.๕๖	มาก	๔.๒๘	๐.๕๖	มาก
๒. ด้านสาธารณสุข	๔.๐๓	๐.๔๖	มาก	๔.๑๖	๐.๔๘	มาก	๔.๐๘	๐.๔๘	มาก	๔.๐๗	๐.๕๐	มาก
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๔.๐๗	๐.๕๐	มาก	๔.๑๐	๐.๕๓	มาก	๔.๐๖	๐.๕๒	มาก	๔.๑๙	๐.๕๒	มาก
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชน	๓.๘๐	๐.๓๑	มาก	๓.๙๒	๐.๔๖	มาก	๓.๘๐	๐.๔๒	มาก	๓.๙๕	๐.๔๐	มาก
รวม	๓.๙๙	๐.๓๐	มาก	๔.๑๑	๐.๓๓	มาก	๓.๙๘	๐.๔๔	มาก	๔.๐๘	๐.๔๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๙$, $SD=๐.๓๐$) อายุ ๓๐-๔๐ ปี มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๑$, $SD=๐.๓๓$) อายุ ๔๑-๕๐ ปี มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๘$, $SD=๐.๔๔$) และอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๘$, $SD=๐.๔๗$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี พบว่า ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๐๗$, $SD=๐.๕๐$) รองลงมา คือ ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=๔.๐๖$, $SD=๐.๕๔$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๓$, $SD=๐.๔๖$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๐$, $SD=๐.๓๑$)

อายุ ๓๐-๔๐ ปี พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๒๖$, $SD=๐.๕๑$) รองลงมา คือ ด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๑๖$, $SD=๐.๔๘$) และด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๑๐$, $SD=๐.๕๓$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๙๒$, $SD=๐.๔๖$)

อายุ ๔๑-๕๐ ปี พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๑๘$, $SD=๐.๕๖$) รองลงมา คือ ด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๘$, $SD=๐.๔๘$) และด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๐๖$, $SD=๐.๕๒$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๐$, $SD=๐.๔๒$)

อายุ ๕๑ ปีขึ้นไป พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๒๘$, $SD=๐.๕๖$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๑๙$, $SD=๐.๕๒$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๗$, $SD=๐.๕๐$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๙๕$, $SD=๐.๔๐$)

ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม ระดับการศึกษา

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	ระดับการศึกษา											
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา			ปวช./ปวส.			ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น		
	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล
๑. ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓.๙๓	๐.๕๖	มาก	๔.๒๐	๐.๕๘	มาก	๔.๒๓	๐.๕๐	มาก	๔.๔๔	๐.๔๕	มาก
๒. ด้านสาธารณสุข	๓.๙๔	๐.๕๑	มาก	๔.๐๕	๐.๕๐	มาก	๔.๑๓	๐.๔๔	มาก	๔.๒๐	๐.๔๘	มาก
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๓.๙๓	๐.๔๘	มาก	๔.๐๙	๐.๕๖	มาก	๔.๑๓	๐.๕๐	มาก	๔.๒๖	๐.๔๖	มาก
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชน	๓.๘๑	๐.๓๓	มาก	๓.๘๔	๐.๔๓	มาก	๓.๘๓	๐.๓๙	มาก	๔.๐๒	๐.๔๖	มาก
รวม	๓.๘๑	๐.๔๘	มาก	๔.๐๒	๐.๔๑	มาก	๔.๐๗	๐.๓๓	มาก	๔.๒๒	๐.๓๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81, SD=0.48$) ระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02, SD=0.41$) ระดับปวช./ปวส. มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07, SD=0.33$) และระดับปริญญาตรีหรือสูงขึ้น มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22, SD=0.36$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านสาธารณสุขมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.94, SD=0.51$) รองลงมา คือ ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=3.93, SD=0.56$) และด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=3.93, SD=0.48$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.81, SD=0.33$)

ระดับมัธยมศึกษา พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.20, SD=0.58$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=4.09, SD=0.56$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=4.05, SD=0.50$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.84, SD=0.43$)

ระดับปวช./ปวส. พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.23, SD=0.50$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=4.13, SD=0.50$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=4.13, SD=0.44$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.83, SD=0.39$)

ระดับปริญญาตรีหรือสูงขึ้น พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.44, SD=0.45$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=4.26, SD=0.46$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=4.20, SD=0.48$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.02, SD=0.46$)

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม อาชีพ

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	อาชีพ											
	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ			ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย			รับจ้าง			อาชีพอื่นๆ นิสิต,นักศึกษา		
	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล
๑. ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔.๔๕	๐.๔๗	มาก	๔.๒๘	๐.๕๑	มาก	๔.๑๐	๐.๕๘	มาก	๔.๐๘	๐.๔๕	มาก
๒. ด้านสาธารณสุข	๔.๑๗	๐.๔๖	มาก	๔.๐๗	๐.๔๘	มาก	๔.๐๙	๐.๔๗	มาก	๓.๙๙	๐.๖๒	มาก
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๔.๒๔	๐.๕๐	มาก	๔.๐๙	๐.๕๒	มาก	๔.๐๙	๐.๕๒	มาก	๔.๑๐	๐.๕๗	มาก
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชน	๓.๙๖	๐.๔๗	มาก	๓.๙๑	๐.๔๒	มาก	๓.๘๐	๐.๓๙	มาก	๓.๙๗	๐.๔๑	มาก
รวม	๔.๑๙	๐.๓๖	มาก	๔.๐๘	๐.๓๖	มาก	๓.๙๙	๐.๔๑	มาก	๓.๘๗	๐.๖๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอาชีพ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๙, SD=๐.๓๖$) ด้านธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๘, SD=๐.๓๖$) ด้านรับจ้าง มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๙, SD=๐.๔๑$) และ ด้านอาชีพ อื่นๆ นิสิต, นักศึกษา มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๗, SD=๐.๖๙$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๔๕, SD=๐.๔๗$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๒๔, SD=๐.๕๐$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๑๗, SD=๐.๔๖$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๙๖, SD=๐.๔๗$)

ด้านธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๒๘, SD=๐.๕๑$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๐๙, SD=๐.๕๒$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๗, SD=๐.๔๘$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๙๑, SD=๐.๔๒$)

ด้านรับจ้าง พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๑๐, SD=๐.๕๘$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๐๙, SD=๐.๕๒$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๙, SD=๐.๔๗$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๐, SD=๐.๓๙$)

ด้านอาชีพอื่น ๆ นิสิต, นักศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๑๐, SD=๐.๕๗$) รองลงมา คือ ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=๔.๐๘, SD=๐.๔๕$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๓.๙๙, SD=๐.๖๒$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๙๗, SD=๐.๔๑$)

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม รายได้

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	รายได้											
	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท			๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท			๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท			๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป		
	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปล ผล
๑. ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓.๙๔	๐.๕๖	มาก	๔.๑๐	๐.๕๙	มาก	๔.๒๒	๐.๕๒	มาก	๔.๓๕	๐.๕๐	มาก
๒. ด้านสาธารณสุข	๔.๐๔	๐.๕๑	มาก	๔.๐๔	๐.๕๓	มาก	๔.๑๑	๐.๔๔	มาก	๔.๑๒	๐.๔๘	มาก
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	๓.๙๔	๐.๕๒	มาก	๓.๙๙	๐.๕๖	มาก	๔.๑๖	๐.๔๙	มาก	๔.๒๐	๐.๔๙	มาก
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชน	๓.๘๑	๐.๔๑	มาก	๓.๘๐	๐.๓๙	มาก	๓.๘๒	๐.๔๑	มาก	๓.๙๗	๐.๔๒	มาก
รวม	๓.๘๒	๐.๕๕	มาก	๓.๙๕	๐.๔๑	มาก	๔.๐๗	๐.๓๓	มาก	๔.๑๕	๐.๓๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามรายได้ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า รายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๒$, $SD=๐.๕๕$) รายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๕$, $SD=๐.๔๑$) รายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๗$, $SD=๐.๓๓$) และรายได้ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๕$, $SD=๐.๓๘$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย รายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท พบว่า ด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๐๔$, $SD=๐.๕๑$) รองลงมา คือ ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๙๔$, $SD=๐.๕๖$) และด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๓.๙๔$, $SD=๐.๕๒$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๑$, $SD=๐.๔๑$)

รายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๑๐$, $SD=๐.๕๙$) รองลงมา คือ ด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๐๔$, $SD=๐.๕๓$) และด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๓.๙๙$, $SD=๐.๕๖$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๐$, $SD=๐.๓๙$)

รายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๒๒$, $SD=๐.๕๒$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๑๖$, $SD=๐.๔๙$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๑๑$, $SD=๐.๔๔$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๘๒$, $SD=๐.๔๑$)

รายได้ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป พบว่า ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๓๕$, $SD=๐.๕๐$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($\bar{X}=๔.๒๐$, $SD=๐.๔๙$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=๔.๑๒$, $SD=๐.๔๘$) ส่วนด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๙๗$, $SD=๐.๔๒$)

ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนคร

หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา

อาชีพ และรายได้ ต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่าง ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำแนกตาม เพศ

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม	เพศ	n	\bar{x}	SD	t-test	Sig.
๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชาย	๑๓๓	๔.๐๔	๐.๕๙	-๔.๓๔๙*	.๐๐๐
	หญิง	๒๖๗	๔.๓๐	๐.๕๑		
๒. ด้านสาธารณสุข	ชาย	๑๓๓	๔.๐๒	๐.๔๖	-๑.๙๐๔	.๐๕๘
	หญิง	๒๖๗	๔.๑๒	๐.๔๙		
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	ชาย	๑๓๓	๓.๙๙	๐.๕๖	-๓.๔๐๔*	.๐๐๑
	หญิง	๒๖๗	๔.๑๗	๐.๔๙		
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	ชาย	๑๒๒	๓.๘๑	๐.๔๐	-๑.๘๘๖	.๐๖๐
	หญิง	๒๖๗	๓.๙๐	๐.๔๒		
รวม	ชาย	๑๓๓	๓.๘๙	๐.๕๐	-๔.๙๓๕*	.๐๐๐
	หญิง	๒๖๗	๔.๑๒	๐.๓๓		

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านสาธารณสุขและด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม อายุ

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๔๓	๓	.๘๔๘	๒.๘๕๑*	.๐๓๗
	ภายในกลุ่ม	๑๑๗.๗๒๙	๓๙๖	.๒๙๗		
	รวม	๑๒๐.๒๗๒	๓๙๙			
๒. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	.๘๒๓	๓	.๒๗๔	๑.๑๗๘	.๓๑๘
	ภายในกลุ่ม	๙๒.๒๔๘	๓๙๖	.๒๓๓		
	รวม	๙๓.๐๗๒	๓๙๙			
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๘๒	๓	.๓๙๔	๑.๔๖๗	.๒๒๓
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๒๘๖	๓๙๖	.๒๖๘		
	รวม	๑๐๗.๔๖๗	๓๙๙			
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๘๙	๓	.๕๙๖	๓.๕๔๐*	.๐๑๕
	ภายในกลุ่ม	๖๔.๘๖๙	๓๘๕	.๑๖๘		
	รวม	๖๖.๖๕๘	๓๘๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๖๖	๓	.๔๒๒	๒.๕๗๓	.๐๕๔
	ภายในกลุ่ม	๖๔.๙๕๓	๓๙๖	.๑๖๔		
	รวม	๖๖.๒๑๙	๓๙๙			

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ($F=๒.๕๗๓$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($F=๒.๘๕๑$) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ($F=๓.๕๔๐$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านอื่นที่เหลือ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

เมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟดังปรากฏในตารางที่ ๔.๑๔ - ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษากฎีกา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๐-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๔.๐๖	๔.๒๖	๔.๑๘	๔.๒๘
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๔.๐๖	-	๐.๒๐*	๐.๑๒	๐.๒๒*
๓๐-๔๐ ปี	๔.๒๖		-	๐.๐๘	๐.๐๒
๔๑-๕๐ ปี	๔.๑๘			-	๐.๑๐
๕๑ ปีขึ้นไป	๔.๒๘				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษากฎีกา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปีมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษากฎีกา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีอายุ ๓๐ - ๔๐ ปี และ ๕๑ ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๐-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๓.๘๐	๓.๙๒	๓.๘๐	๓.๙๕
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓.๘๐	-	๐.๑๒	๐.๐๐	๐.๑๕*
๓๐-๔๐ ปี	๓.๙๒		-	๐.๑๒	๐.๐๓
๔๑-๕๐ ปี	๓.๘๐			-	๐.๑๕*
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๙๕				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีอายุ ต่ำกว่า ๓๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๙.๓๐๔	๓	๓.๑๐๑	๑๑.๐๖๘*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๑๐.๙๖๗	๓๙๖	.๒๘๐		
	รวม	๑๒๐.๒๗๒	๓๙๙			
๒. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	๒.๗๑๙	๓	.๙๐๖	๓.๙๗๒*	.๐๐๘
	ภายในกลุ่ม	๙๐.๓๕๓	๓๙๖	.๒๒๘		
	รวม	๙๓.๐๗๒	๓๙๙			
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๘๖๗	๓	๑.๒๘๙	๔.๙๒๗*	.๐๐๒
	ภายในกลุ่ม	๑๐๓.๖๐๐	๓๙๖	.๒๖๒		
	รวม	๑๐๗.๔๖๗	๓๙๙			
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๐๑	๓	.๗๐๐	๔.๑๗๗*	.๐๐๖
	ภายในกลุ่ม	๖๔.๕๕๗	๓๘๕	.๑๖๘		
	รวม	๖๖.๖๕๘	๓๘๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๕.๘๕๗	๓	๑.๙๕๒	๑๒.๘๐๙*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๖๐.๓๖๒	๓๙๖	.๑๕๒		
	รวม	๖๖.๒๑๙	๓๙๙			

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ($F=๑๒.๘๐๙$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($F=๑๑.๐๖๘$) ด้านสาธารณสุข ($F=๓.๙๗๒$) ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($F=๔.๙๒๗$) และด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

(F=๔.๑๗๗) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านอื่นที่เหลือ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

เมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ่ดังปรากฏในตารางที่ ๔.๑๗ - ๔.๒๑

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยภาพรวม

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช./ปวส.	ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น
		๓.๘๑	๔.๐๒	๔.๐๗	๔.๒๒
ประถมศึกษา	๓.๘๑	-	๐.๒๑*	๐.๒๖*	๐.๔๑*
มัธยมศึกษา	๔.๐๒		-	๐.๐๕	๐.๒๐
ปวช./ปวส.	๔.๐๗			-	๐.๑๕
ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น	๔.๒๒				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวมแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษามัธยมศึกษาปวช./ปวส. และปริญญาตรีหรือสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษากฎีกา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช./ปวส.	ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น
		๓.๙๓	๔.๒๐	๔.๒๓	๔.๔๔
ประถมศึกษา	๓.๙๓	-	๐.๒๗*	๐.๓๐*	๐.๕๑*
มัธยมศึกษา	๔.๒๐		-	๐.๐๓	๐.๒๔*
ปวช./ปวส.	๔.๒๓			-	๐.๒๑*
ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น	๔.๔๔				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษากฎีกา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษากฎีกา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษามัธยมศึกษาปวช./ปวส.และปริญญาตรีหรือสูงขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีปริญญาตรีหรือสูงขึ้นไปไม่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษากฎีกา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาประถมศึกษามัธยมศึกษา และ ปวช./ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านสาธารณสุข

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช./ปวส.	ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น
		๓.๙๔	๔.๐๕	๔.๑๓	๔.๒๐
ประถมศึกษา	๓.๙๔	-	๐.๑๑	๐.๑๙*	๐.๒๖*
มัธยมศึกษา	๔.๐๕		-	๐.๐๘	๐.๑๕
ปวช./ปวส.	๔.๑๓			-	๐.๐๗
ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น	๔.๒๐				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านสาธารณสุข พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านสาธารณสุขแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปวช./ปวส.และปริญญาตรีหรือสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนผู้อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช./ปวส.	ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น
		๓.๙๓	๔.๐๙	๔.๑๓	๔.๒๖
ประถมศึกษา	๓.๙๓	-	๐.๑๖	๐.๒๐*	๐.๓๓*
มัธยมศึกษา	๔.๐๙		-	๐.๐๔	๐.๑๗
ปวช./ปวส.	๔.๑๓			-	๐.๑๓
ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น	๔.๒๖				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปวช./ปวส.และปริญญาตรีหรือสูงขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช./ปวส.	ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น
		๓.๘๑	๓.๘๔	๓.๘๓	๔.๐๒
ประถมศึกษา	๓.๘๑	-	๐.๐๓	๐.๐๒	๐.๒๑*
มัธยมศึกษา	๓.๘๔		-	๐.๐๑	๐.๑๘*
ปวช./ปวส.	๓.๘๓			-	๐.๑๙*
ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น	๔.๐๒				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงขึ้น มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษา และปวช./ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอาชีพต่างกัน

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๖.๑๔๔	๓	๒.๐๔๘	๗.๑๐๖*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๑๔.๑๒๘	๓๙๖	.๒๘๘		
	รวม	๑๒๐.๒๗๒	๓๙๙			
๒. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	.๖๐๗	๓	.๒๐๒	.๘๖๗	.๔๕๘
	ภายในกลุ่ม	๙๒.๔๖๔	๓๙๖	.๒๓๓		
	รวม	๙๓.๐๗๒	๓๙๙			
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๑๖	๓	.๓๓๙	๑.๒๖๐	.๒๘๘
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๔๕๑	๓๙๖	.๒๖๙		
	รวม	๑๐๗.๔๖๗	๓๙๙			
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๕๓	๓	.๕๑๘	๓.๐๖๑*	.๐๒๘
	ภายในกลุ่ม	๖๕.๑๐๕	๓๘๕	.๑๖๙		
	รวม	๖๖.๖๕๘	๓๘๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๘๗	๓	.๗๖๒	๔.๗๒๒*	.๐๐๓
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๙๓๒	๓๙๖	.๑๖๑		
	รวม	๖๖.๒๑๙	๓๙๙			

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ($F=๔.๗๒๒$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($F=๗.๑๐๖$) และด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ($F=๓.๐๖๑$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านอื่นที่เหลือ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

เมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟต์ดังปรากฏในตารางที่ ๔.๒๓ - ๔.๒๕

ตารางที่ ๔.๒๓ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาชีพต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม

อาชีพ	\bar{X}	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	รับจ้าง	อาชีพอื่นๆ นิสิต ,นักศึกษา
		๔.๑๙	๔.๐๘	๓.๙๙	๓.๘๗
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	๔.๑๙	-	๐.๑๑	๐.๒๐*	๐.๓๒*
ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	๔.๐๘		-	๐.๐๙	๐.๒๑*
รับจ้าง	๓.๙๙			-	๐.๑๒
อาชีพอื่น ๆ นิสิต ,นักศึกษา	๓.๘๗				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวม แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวม แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๔ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาชีพต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษ การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

อาชีพ	\bar{X}	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	รับจ้าง	อาชีพอื่นๆ นิสิต ,นักศึกษา
		๔.๔๕	๔.๒๘	๔.๑๐	๔.๐๘
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	๔.๔๕	-	๐.๑๗	๐.๓๕*	๐.๓๗*
ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	๔.๒๘		-	๐.๑๘	๐.๒๐*
รับจ้าง	๔.๑๐			-	๐.๐๒
อาชีพอื่น ๆ นิสิต ,นักศึกษา	๔.๐๘				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษ การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษ การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษ การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๕ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาชีพต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

อาชีพ	\bar{X}	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	รับจ้าง	อาชีพอื่นๆ นิสิต ,นักศึกษา
		๓.๙๖	๓.๙๑	๓.๘๐	๓.๙๗
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	๓.๙๖	-	๐.๐๕	๐.๑๖*	๐.๐๑
ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	๓.๙๑		-	๐.๑๑	๐.๐๖
รับจ้าง	๓.๘๐			-	๐.๑๗*
อาชีพอื่น ๆ นิสิต ,นักศึกษา	๓.๙๗				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพอื่น ๆ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามมีรายได้ต่างกัน

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๖.๘๙๕	๓	๒.๒๙๘	๘.๐๒๘*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๑๓.๓๗๖	๓๙๖	.๒๘๖		
	รวม	๑๒๐.๒๗๒	๓๙๙			
๒. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	.๕๔๙	๓	.๑๘๓	.๗๘๓	.๕๐๔
	ภายในกลุ่ม	๙๒.๕๒๓	๓๙๖	.๒๓๔		
	รวม	๙๓.๐๗๒	๓๙๙			
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๘๕๔	๓	๑.๒๘๕	๔.๙๑๐*	.๐๐๒
	ภายในกลุ่ม	๑๐๓.๖๑๓	๓๙๖	.๒๖๒		
	รวม	๑๐๗.๔๖๗	๓๙๙			
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๕๕	๓	.๗๘๕	๔.๖๙๙*	.๐๐๓
	ภายในกลุ่ม	๖๔.๓๐๓	๓๙๖	.๑๖๗		
	รวม	๖๖.๖๕๘	๓๙๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๖๖๕	๓	๑.๕๕๘	๙.๕๔๓*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๖๑.๗๕๕	๓๙๖	.๑๕๖		
	รวม	๖๖.๒๑๙	๓๙๙			

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ($F=๙.๕๔๓$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($F=๘.๐๒๘$) ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ($F=๔.๙๑๐$) และด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ($F=๔.๖๙๙$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านอื่นที่เหลือ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

เมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ่ดังปรากฏในตารางที่ ๔.๒๗ - ๔.๓๐

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีรายได้ต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยภาพรวม

รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๓.๘๒	๓.๙๕	๔.๐๗	๔.๑๕
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๘๒	-	๐.๑๓	๐.๒๕*	๐.๓๓*
๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๕		-	๐.๑๒	๐.๒๐*
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๔.๐๗			-	๐.๐๘
๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๔.๑๕				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวม แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยรวม แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๘ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีรายได้ต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษ การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๓.๙๔	๔.๑๐	๔.๒๒	๔.๓๕
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๔	-	๐.๑๖	๐.๒๘*	๐.๔๑*
๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๔.๑๐		-	๐.๑๒	๐.๒๕*
๑๕,๐๐๑ -๒๐,๐๐๐ บาท	๔.๒๒			-	๐.๑๓
๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๔.๓๕				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษ การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษ การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ -๒๐,๐๐๐ บาทและ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษ การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีรายได้ต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ

รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๓.๙๔	๓.๙๙	๔.๑๖	๔.๒๐
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๔	-	๐.๐๕	๐.๒๐*	๐.๒๖*
๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๙		-	๐.๑๗	๐.๑๙*
๑๕,๐๐๑ -๒๐,๐๐๐ บาท	๔.๑๖			-	๐.๐๔
๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๔.๒๐				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ -๒๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ ประชาชนที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท และ รายได้ ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๓๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีรายได้ต่างกันต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

รายได้	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๓.๘๑	๓.๘๐	๓.๘๒	๓.๘๗
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๘๑	-	๐.๐๑	๐.๐๑	๐.๑๖*
๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๘๐		-	๐.๐๒	๐.๑๗*
๑๕,๐๐๑ -๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๘๒			-	๐.๑๕*
๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๘๗				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แตกต่างจากประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท และ รายได้ ๑๕,๐๐๑ -๒๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคู่อื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ ๕ ผลการรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน

เพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ ๔.๓๑ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม
<p>๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลนครหาดใหญ่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคม มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตเทศบาลให้ได้มาตรฐานสากล สนับสนุนกิจกรรมทางด้านการกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพ ส่งเสริมกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ต้องพูดเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความสามัคคีปรองดอง และเกิดความรัก ความเห็นใจกันและกัน มีการแจ้งหรือข่าวประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง</p>	<p>การเข้าพื้นที่ของแต่ละชุมชนนั้น ต้องตระหนักและระลึกรู้เสมอว่าต้องทำงานหรือรับใช้เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนทั่วทุกชุมชนในเขตการปกครอง</p>
<p>๒. ด้านสาธารณสุข เทศบาลนครหาดใหญ่ต้องพัฒนาสาธารณสุขเชิงรุก เน้นเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน และต้องตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยมุ่งให้บริการแก่ประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ เมื่อเกิดความบกพร่องในหน้าที่การงานก็พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันที่ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน</p>	<p>การพัฒนาในด้านอุปโภคเป็นสำคัญพื้นฐาน การให้บริการสาธารณะสำหรับสิ่งที่เป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน มีการหมั่นตรวจและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความสะอาดของชุมชน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึง</p>

<p>๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ</p> <p>เทศบาลนครหาดใหญ่มีการจัดบุคลากรออกสำรวจความต้องการ การเคารพความคิดเห็นของกันและกัน รับฟังปัญหา คำแนะนำต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอ ควรจัดกลอง หรือตู้รับความคิดเห็นให้ประชาชนได้แจ้งข้อคิดเห็นในที่สาธารณะและสะดวกต่อการให้บริการ เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการในท้องถิ่น หมั่นลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทราบปัญหา และความต้องการอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>ต้องให้ความสำคัญกับศีลธรรมอันดีงาน หรือความดีงามพื้นฐานให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในชุมชน มีการจัดและส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา หรือร่วมกิจกรรม อีกทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการที่เป็นประโยชน์สำหรับประชาชน</p>
<p>๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน</p> <p>เทศบาลนครหาดใหญ่ ยังขาดการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งต้องระลึกรู้เสมอว่าตนเองมีหน้าที่อะไร มีความรับผิดชอบต่อประชาชนอย่างไร และมุ่งมั่นต่อหน้าที่การงานนั้นๆ ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสมอ ควรเสียสละสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม และความสงบสุขเรียบร้อยของหมู่บ้าน โดยการเข้าปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประชาชน ดูแลทุกข์สุขคนในชุมชน ประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นในชุมชน</p>	<p>การใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งต่างๆ ต่อประชาชนต้องให้เกิดความเท่าเทียมกันอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้มากที่สุด ส่งเสริมและมีแนวทางในการพัฒนา สร้างความสามัคคีปรองดอง ให้มีความคิดเห็นตรงกันหรือไม่ขัดแย้งกันมากที่สุด</p>

จากตารางที่ ๔.๓๑ จากการศึกษาข้อมูลข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒. ด้านสาธารณสุข ๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ ๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ผลสรุปดังต่อไปนี้

เจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่ ต้องมีความพยายามและคอยปรามปราม ความไม่ถูกต้องที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือพื้นที่ดูแล พยายามป้องกันมิให้เกิดเหตุร้าย หากเกิดเหตุก็แก้ไขเหตุความเดือดร้อนได้ทันที ไม่เบียดเบียน ไม่กดขี่ประชาชน ไม่หลงระเหิงในอำนาจ หมั่นบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน อีกทั้งมีการวางแผนการทำงานให้เหมาะสม เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องทำแต่ละเรื่องก่อนหลังเพื่อปรับเปลี่ยนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยเฉพาะกิจกรรมโครงการต่างๆของชุมชน การพูดจาดีต่อกัน วาจาที่ไพเราะ ถูกกาลเทศะ สร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ชุมชน ต้องมีความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้ร่วมงานและประชาชนในชุมชน อย่างสม่ำเสมอด้วยใจบริสุทธิ์ เอาใจใส่ช่วยเหลือแก้ปัญหาของประชาชน จัดบริหารสาธารณะอย่างเป็นธรรมทั่วถึงอย่างจริงจัง มีความสามัคคีปองดอง ใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์และยึดมั่นในความคิดของตนเองมากเกินไป หมั่นปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุงงาน หรือเพื่อประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นในสังคม

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ๒) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาตามทัศนคติของประชาชนที่มี เพศอายุ ระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ ต่างกัน๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน ๔๐๐คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติ ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานใช้วิธี t-test และ F-test เพื่อทดสอบความแปรปรวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลที่ได้จากการศึกษาข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะของผู้ศึกษาดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิง ซึ่งเป็นเพศชายจำนวน ๑๓๓ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๕เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๕ มีอายุระหว่าง ๕๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๕ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕๐ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗๕ และมีรายได้ ๒๐,๐๐๑ ขึ้นไป จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๒๕

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาพบว่า โดยรวมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๔ เมื่อพิจารณารายด้าน

ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๑

ด้านสาธารณสุขการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๙

ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๑

ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๗

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ไม่ต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

๕.๑.๔ สรุปผลข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคม มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเขตเทศบาลให้ได้มาตรฐานสากล สนับสนุนกิจกรรมทางด้านการกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพ

ส่งเสริมกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ต้องพูดเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองและเกิดความรัก ความเห็นใจกันและกัน มีการแจ้งหรือข่าวประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง

ด้านสาธารณสุข พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่ต้องพัฒนาสาธารณสุขเชิงรุก เน้นเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน และต้องตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยมุ่งให้บริการแก่ประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ เมื่อเกิดความบกพร่องในหน้าที่การงานก็พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันที ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่มีการจัดบุคลากรออกสำรวจความต้องการ การเคารพความคิดเห็นของกันและกัน รับฟังปัญหา คำแนะนำต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอ ควรจัดกลอง หรือผู้รับความคิดเห็นให้ประชาชนได้แจ้งข้อคิดเห็นในที่สาธารณะและสะดวกต่อการให้บริการ เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการในท้องถิ่น หมั่นลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทราบปัญหาและความต้องการอย่างสม่ำเสมอ

ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่า เทศบาลนครหาดใหญ่ ยังขาดการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งต้องระลึกรู้เสมอว่าตนเองมีหน้าที่อะไร มีความรับผิดชอบต่อประชาชนอย่างไร และมุ่งมั่นต่อหน้าที่การงานนั้นๆ ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสมอ ควรเสียสละสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม และความสงบสุขเรียบร้อยของหมู่บ้าน โดยการเข้าปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประชาชน ดูแลทุกข์สุขคนในชุมชน ประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นในชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดังนี้

ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การเข้าพื้นที่ของแต่ละชุมชนนั้น ต้องตระหนักและระลึกรู้เสมอว่าต้องทำงานหรือรับใช้เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนทั่วทุกชุมชนในเขตการปกครอง

ด้านสาธารณสุข พบว่า การพัฒนาในด้านอุปโภคเป็นสำคัญพื้นฐาน การให้บริการสาธารณะสำหรับสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน มีการหมั่นตรวจและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความสะดวกของชุมชน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึง

ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ พบว่า ต้องให้ความสำคัญกับศีลธรรมอันดีงาม หรือความดีงามพื้นฐานให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในชุมชน มีการจัดและส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา หรือร่วมกิจกรรม อีกทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการที่เป็นประโยชน์สำหรับประชาชน

ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่า การใช้กฎระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งต่างๆ ต่อประชาชนต้องให้เกิดความเท่าเทียมกันอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความ

มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้มากที่สุด ส่งเสริมและมีแนวทางในการพัฒนาสร้างความสามัคคีปรองดองให้มีความคิดเห็นตรงกันหรือไม่ขัดแย้งกันมากที่สุด

พอจะสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครหาดใหญ่ ต้องพยายามและคอยปราบ ความไม่ถูกต้องที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือพื้นที่ดูแล พยายามป้องกันมิให้เกิดเหตุร้าย หากเกิดเหตุก็แก้ไขเหตุความเดือดร้อนได้ทันที ไม่เบียดเบียน ไม่กดขี่ประชาชน ไม่หลงระเริงในอำนาจ หมั่นบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน อีกทั้งมีการวางแผนการทำงานให้เหมาะสม เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องทำแต่ละเรื่องก่อนหลังเพื่อปรับเปลี่ยนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกิจกรรมโครงการต่างๆ ของชุมชน การพูดจาดีต่อกัน วาจาที่ไพเราะ ถูกกาลเทศะ สร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ชุมชน ต้องมีความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้ร่วมงานและประชาชนในชุมชน อย่างสม่ำเสมอด้วยใจบริสุทธิ์ เอาใจใส่ช่วยเหลือแก้ปัญหาของประชาชน จัดบริหารสาธารณะอย่างเป็นธรรมทั่วถึงอย่างจริงจัง มีความสามัคคีปรองดอง ใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์และยึดมั่นในความคิดของตนเองมากเกินไป หมั่นปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุงงาน หรือเพื่อประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นในสังคม

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่องการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก เทศบาลนครหาดใหญ่ได้ดำเนินการพัฒนาสังคมโดยอาศัยการประยุกต์ใช้หลักการบริหาร ยังต้องการความช่วยเหลือแก่ประชาชนในยามทุกข์ได้ยาก และจะต้องได้รับการช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีงามแก่กัน พูดจาเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์เพื่อความสามัคคี คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม พัฒนาและจัดให้มีอุปโภคบริโภคที่สมควรแก่ประชาชน ประกาศหรือใช้กฎระเบียบอย่างยุติธรรม

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การบริหารเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เทศบาลให้ความสำคัญอดทนบากบั่นในการทำงานเพื่อความยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐมา สืบพงษ์พันธ์ ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเมืองน่าอยู่และยั่งยืน : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชัยนาท การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การศึกษาสภาพทั่วไป สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นองค์ประกอบของเมืองน่าอยู่และยั่งยืนในเทศบาลเมืองชัยนาท รวมทั้งทัศนคติและความต้องการของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และประชาชนของเทศบาลเมืองชัยนาทในประเด็นความพึงพอใจและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเมือง ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลเมืองชัยนาทมีความต้องการในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทั้งทางด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น การก่อสร้างถนน ท่อระบายน้ำสวนสาธารณะ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการบริหารและสิ่งแวดล้อม สำหรับผลการดำเนินการพัฒนาของเทศบาล

เมืองชัยนาท พบว่า เทศบาลเมืองชัยนาทได้ดำเนินการพัฒนาเมืองทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการบริหาร และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารเพื่อพัฒนาด้านอื่นๆต่อไป

๒. ด้านสาธารณสุข พบว่า การบริหารเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทศบาลนครหาดใหญ่ ได้พัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องดูแล ป้องกันช่วยเหลือแก่ประชาชนให้ทั่วถึงจัดให้มีการอุปโภคบริโภคในชุมชนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ จัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรมทั่วถึงคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักให้มากกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงกรดไกรกังวาร^๑ ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลนครหาดใหญ่แสนสุขอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลนครหาดใหญ่โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาหลายด้านพบว่ามีความพึงพอใจด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ ด้านสถานที่ให้บริการด้านการประชาสัมพันธ์ และพึงพอใจน้อยที่สุดได้แก่ด้านระบบการให้บริการสาธารณสุขปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานของเทศบาลนครหาดใหญ่พบว่าส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านระบบการให้บริการสาธารณสุขโดยเสนอให้เทศบาลนครหาดใหญ่ขยายเขตประปาเพิ่มตู้โทรศัพท์สาธารณสุขและปรับปรุงท่อระบายน้ำเนื่องจากปัญหาน้ำท่วมถนนรองลงมาเป็นข้อเสนอแนะด้านสถานที่ ให้บริการ ซึ่งเห็นว่าสถานที่ทำการปัจจุบันคับแคบด้านการประชาสัมพันธ์ เสนอว่าควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้มากขึ้นและด้านการบริการเจ้าหน้าที่ เสนอว่าควรมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำขั้นตอนการรับบริการ

๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ พบว่า การบริหารเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทศบาลนครหาดใหญ่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่เห็นแตกต่างกันได้ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการ ข้อเสนอแนะหรือปัญหาความเดือดร้อนที่ประชาชนเสนอได้รับการตอบรับไปสู่การพัฒนาและแก้ไข ปัญหาอย่างเร่งด่วนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเอกอมร จิตปญโญ^๒ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลนครหาดใหญ่ในอำเภอดอนมดแดงจังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลนครหาดใหญ่ในอำเภอดอน

^๑ทรงกรด ไกรกังวาร, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”, *ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๐). หน้า ๕๓

^๒พระมหาเอกอมร จิตปญโญ, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔). หน้า ๖๐

มตแดงจังหวัดอุบลราชธานีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอตอนมตแดงจังหวัดอุบลราชธานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๑ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนประชาชนที่มีเพศอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แนวทางในการนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ ในการบริหารงานของเทศบาลนครหาดใหญ่

๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่า การบริหารเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทศบาลนครหาดใหญ่ มีส่วนร่วมกับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ มีความตื่นตัวที่จะรู้จักป้องกันตนเองและมีความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระดับปานกลาง จึงหาทางป้องกันและมีส่วนร่วมกันป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ เพราะมีโครงการชุมชนสัมพันธ์ และมีวิธีที่จะแสวงหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สำรวจความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรชานกรุงเทวมหาดใหญ่ พบว่า หากมีการร่วมกันพัฒนาพื้นที่ในหมู่บ้านโดยมีความสัมพันธ์กันแล้ว ประชาชนจะมีความรู้สึกปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรม ซึ่งการวิจัยนี้คาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการรักษาความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินคนในหมู่บ้านจัดสรรที่พักอาศัยอยู่ มีมาตรการและวิธีการต่าง ๆ ในการสร้างความรู้สึกละเอียดได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในระดับสูง โดยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่อง เมื่อเกิดอาชญากรรมต้องจดจำลักษณะคนร้าย แล้วรีบแจ้งตำรวจโดยเร็ว ส่วนผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรมพบว่า โดยภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมน้อย มีเพียงบางเรื่องคือการสอดส่อง ดูแลบุคคลในครอบครัวไม่ให้เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทุกชนิด เช่น ยาเสพติด การลักขโมย และการคอยเป็นหูเป็นตาให้กับเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่ประชาชนมีส่วนร่วมมาก ความแปรปรวน ความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และการมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรม พบว่า ผู้ที่มีอายุ ๔๑-๕๐ปี มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมน้อยกว่าผู้ที่มีอายุในช่วงอื่นๆ และประชาชนเพศชาย อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นผู้ทำงานแล้วจะมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมมากกว่าผู้อื่น

อภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

จากการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไป

ตามสมมติฐาน ทั้งนี้ เพราะเพศชายกับหญิงนั้น จะมองเรื่องการพัฒนาสังคมที่แตกต่างกัน ในมิติต่าง ๆ โดยเพศชาย จะมองการพัฒนาในมิติที่เป็นโครงสร้างส่วนใหญ่ ในส่วนของเพศหญิง จะให้ความสำคัญกับมิติที่ละเอียดอ่อนมากกว่า เช่น ด้านสวัสดิการสังคม ด้านเด็กและเยาวชน ทำให้เพศที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ**พระบรรพต ตยานนุโท (ปิ่นสง)**ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรีด้านเพศ แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ไม่ต่างกัน

จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๕๑ – ๕๐ ปีซึ่งเป็นการกระจุกตัวของกลุ่มอายุที่สูง ทำให้ไม่เห็นความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ **ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข** ที่ได้ศึกษาวินิจฉัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ผลการวิจัยพบว่าผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความแตกต่างของอายุระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน^๓ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านสาธารณสุขและด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ทั้งนี้เพราะประชาชนที่มีอายุต่างกันจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านการศึกษาการกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนที่มีอายุน้อย จะให้ความสำคัญมากกว่า คนที่มีอายุมาก

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

^๓ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๖).บทคัดย่อ

จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะ การศึกษาทำให้ประชาชนมีมุมมองที่ต่างกัน โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีมุมมองในการพัฒนาในด้านสังคมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ที่มีการศึกษาต่ำ มักจะมีมุมมองในการพัฒนาในมิติของโครงสร้างมากกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ **พระบรรพต ตยานนโท (ปิ่นสง)** ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะ อาชีพที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาที่แตกต่างกัน ทำให้ประชาชนมีมุมมองที่ต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ **พระบรรพต ตยานนโท (ปิ่นสง)** ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ ผลการศึกษาของ **นภดล จริยะกุล** ศึกษาเรื่อง “ การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพเกษตรกรการค้าขายและรับจ้าง^๔

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างกัน

จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะ รายได้ที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาที่แตกต่างกัน ทำให้ประชาชนมีมุมมองที่ต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ **สุเทพ ชาวลิต** กล่าวว่า กรมการพัฒนาสังคมมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมอยู่ ๕ ประการ โดยประการที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของสังคม^๕ เช่นเดียวกับ **เทเลอร์(Frederick W Taylor)** บิดาแห่งการบริหารที่มี

^๔นภดล จริยะกุล, “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒).บทคัดย่อ

^๕สุเทพ ชาวลิต, **หลักการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๘.

หลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ(Principles) ที่สำคัญ ได้แก่^๖ การพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงานควบคู่กับการพิจารณาคนงานนั้นคนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีการใหม่ที่ได้กำหนดขึ้นเพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลิตผลสูงขึ้นซึ่งจะเห็นได้ว่า รายได้ของประชาชนมีความสำคัญต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

๑) เทศบาลนครหาดใหญ่ต้องมีการช่วยเหลือประชาชนที่ตกทุกข์ได้ยากและได้รับความเดือดร้อนได้ตลอดทั่วทั้งที่ ทั้งมีการต้อนรับประชาชนเมื่อมารับบริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส

๒) เทศบาลนครหาดใหญ่ควรมีแนวทางสร้างความปรองดองสามัคคีของประชาชนในชุมชนอย่างจริงจังทั้งมีการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลข้อบังคับโครงการโดยมีการลงประชาคมเพื่อให้ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาล

๓) เทศบาลนครหาดใหญ่ควรเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนได้ทั่วถึง โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาในด้านคมนาคมสำหรับเส้นทางการเดินทาง เป็นต้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติดังนี้

๑) ควรนำปัญหาความเดือดร้อนและความทุกข์ยากของประชาชนมาปรับแก้และช่วยเหลือได้อยู่ ตลอดเวลาทั้งพนักงานปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความเป็นมิตรไมตรี ต่อประชาชนผู้มารับบริการด้วยอัธยาศัยที่ยิ้มแย้มแจ่มใส

๒) ควรนำความปรองดองสามัคคีของประชาชนในชุมชนมาเป็นหลักการปฏิบัติโดยส่งเสริมให้พนักงานและประชาชนในชุมชนตระหนักถึงความปรองดองสามัคคีอย่างจริงจัง และตระหนักเห็นถึงความเสมอภาคของกันและกัน

๓) ควรนำปัญหาของปัญหาของการช่วยเหลือในด้านสาธารณภัยเพื่อการดูแลป้องกันและบรรเทาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทั่วถึงแก่ประชาชนในชุมชนทั้งมีการส่งเสริมและตรวจสอบปัญหาด้านคมนาคมภายในตำบลเพื่อปรับปรุงและแก้ไข

^๖ ชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสังคม
- ๒) ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ มาประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่
- ๓) ควรศึกษาเรื่องประสิทธิ ภาพในการพัฒนาสังคมตามหลักการบริหารในเทศบาลนครหาดใหญ่เพื่อจะได้ทราบระดับประสิทธิ ภาพในการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ว่าอยู่ในระดับใด
- ๔) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ตามหลักการบริหารโดยเปลี่ยนขนาดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยให้กว้างและขนาดใหญ่ขึ้นอาจเป็นระดับจังหวัด ระดับประเทศหรือเป็นองค์กรปกครองอื่นๆ
- ๕) ควรศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์หรือรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามหลักการบริหารโดยเก็บรวบรวมข้อมูลหลายมิติเช่นสัมภาษณ์แบบเชิงลึกการสังเกตการณ์โดยมีส่วนร่วมเพื่อต้องการทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างครอบคลุมครบถ้วนทุกด้าน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. เอกสารชั้นปฐมภูมิ

มหาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ข. เอกสารทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กลม อัญชันภาติ. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ.พิมพ์ครั้งที่๓.** กรุงเทพมหานคร: ธนะการพิมพ์, ๒๕๔๐.

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. **การจัดการด้านปัจจัยในการบริหารงาน.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๑.

จันทร์ธานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๕.

จุมพล สวัสดิยากร. **หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์.** กรุงเทพมหานคร : สุวรรณภูมิ, ๒๕๔๒.

ดิณ ปรัชญพฤทธิ. **หลักการจัดการ.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.

ดิณ ปรัชญพฤทธิ. “การพัฒนาการบริหารและการบริหารการพัฒนา” ใน อุทัย เลาหวิเชียร บรรณาธิการ. **การบริหารการพัฒนา** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช, 2528.

ทองหล่อ เดชไทย. **หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณ สุข.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๕.

ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร,** พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

นพพงษ์ บุญจิตราดูล. **หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

เปลื้อง ณ นคร, **พจนานุกรมฉบับทันสมัย,** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖.

พนัสหันทนาคินทร์. **ประสบการณ์ในงานบริหารบุคลากร.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พระธรรมโกศาจารย์, ศ. (ประยูรธมมจิตโต). “พระพุทธศาสนากับหลักธรรมมาภิบาล”. **พุทธจักร.**ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๐.

_____ , **พุทธวิธีในการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๒๕๔๖. เล่ม ๑๐๒ ตอนที่ ๑๐๐ ก ๙ ตุลาคม ๒๕๔๖.

ไพโรจน์พรหมสาสน์. “การบริหารที่มีประสิทธิภาพ”. **พัฒนาชุมชน** กรกฎาคม ๒๕๔๑.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิชเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

วิโรจน์สารัตนะ. **การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๕.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารการพัฒนาชนบทเปรียบเทียบ : การบริหารการพัฒนาชนบท ตามแนวทางแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ความจำเป็นพื้นฐาน และโครงการอีสานเขียว กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2534.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคนอื่นๆ, **ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน**, กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕

สงวน สิทธิเลิศอรุณ. **การจัดการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๒๓.

สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๔๒.

สมยศ นาวิการ. **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๔.

สุธีระ ทานตวนิช. **การบริหารการศึกษา**. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: บางแสนชลบุรี, ๒๕๒๑.

สุปรีชา กมลาศน์. พลอากาศโท. หม่อมหลวง. **กลยุทธ์การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕.

สุวิมล ตีรภานันท์. รศ.ดร., **การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖ .

ดิเรก ฤกษ์หรัาย. **การพัฒนาชนบท: เน้นการพัฒนาสังคมและแนวความคิดความจำเป็นพื้นฐาน**, กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพการพิมพ์, ๒๕๕๓

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน**, พ.ศ. ๒๕๔๒

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **การพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.

วิรัช เตียงหงษากุล. **หลักการพัฒนาชุมชน บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙

พระเทพสาครมณี (แก้วสุวรรณโชโต). **อดีตเจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาครและเจ้าอาวาสวัดสุทธาวาสวัดสุวรรณาราม. อนุสรณ์ในงานเคลื่อนศพสู่วิหารหลังใหม่**. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๒๙

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตวณฺโณ).**การพัฒนาจิต**.พิมพ์ครั้งที่๖. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระไพศาล วิสาโล.**พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม**.กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกลบอลคิมทอง, ๒๕๓๓.

สนธยา พลศรี.**ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **การพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.

สุเทพ เชาวลิต.**หลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **ธรรมกับไทย ในสถานการณ์ปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: ลาดพร้าว, ๒๕๔๑.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). และเสถียรพงษ์วรรณปก. **มณีแห่งปัญญาพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๓๖.

คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

(๒) วิทยานิพนธ์:

จิรพรรณ กาญจนจิตรา. “**การพัฒนาชุมชน**”.**รายงานวิจัย**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๔.

ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์”.**วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

ชูรัตน์ พิมพ์เคณา,**ปัญหาการใช้ทรัพยากรการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย**,มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๑.

นภดล จริยะกุล.“การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา”**วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

ปกรณศรี ดอนไผ่.“บทบาทวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหน้าสายวิชาและครูในเขตการศึกษา๖”.**วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๓.

พระบรรพต ตยานนฺโท ปิ่นสง.“ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** การพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๖.บทคัดย่อ.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. “การพัฒนาชุมชนในเขตชุมชนแออัด”. **รายงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๓๘.

สุภาพ ประพันธ์. “การบริหารความขัดแย้งของคณะกรรมการบริหารในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่น”.วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๘.

สนธิ สมัครการ. การศึกษากับการพัฒนาชนบท: วารสารการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๒๖.

วิษณุ สุภคร,อนามัยในการถ่ายโอนสู่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี, อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑.

อารีย์ แสนสม. ประสิทธิภาพของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน,รายงานวิจัย, เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

๒. ภาษาอังกฤษ:

Books :

Advantage. (4th edition, Boston :Lrwin Mc Graw-Hill. p. 2. Bateman. Thomas S. & Scott A. Snell., Management : Building Competitive Advantage. 4th edition, Boston :Lrwin McGraw-Hill. 1999, p. 3

Bateman.Thomas S. & Scott A. Snell. 1999, Management : Building Competitive Campbell. Carbally and Ramseyer.**Introduction to Education Administration**. Fourth ed. Boston :Allyn and Bacon. Inc. 1962.

Campbell, Carbally and Ramseyer ,**Introduction to Education Administration**, Fourth ed.,Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1962, p.138.

Fred W. Riggs, “Introduction,” in Fred W. Riggs (ed.), *Frontiers of Development Administration* (Durham, North Carolina : Duke University Press, 1970), pp. 6-7.

Gibson. James L. Ivanceyicn. John M. & Donnelly. James H. 1988 , **Organization**. 6th ed. Texas : Business Publications. 1988.

George F. Gant, *Development Administration : Concepts, Goals, Methods* (Madison, Wisconsin : The University of Wisconsin Press, 1979), p. 20.

Holt. D.H. **Management principles and practices**. New Jersey : Prentice – Hall. 1993.

Litchfield.“Notes on a General Theory of Administration”.**Administrative Science Quarterly**. North America : McGraw-Hill.

Paul Meadows, “Motivation for Change and Development Administration,” in Irving Swerdlow (ed.), *op.cit.*, p. 86.

Rue Leslie W. &Lloyd L. Byars.*Management : Skill and Application*. 9th edition, 2000.

Wagner. J.A.&Hollenbeck.J.R.**Management of organization behavior**.New Jersey : Prentice – Hall. 1995, p.74.

๓. สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. สารานุกรมเสรี. การปกครองส่วนท้องถิ่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://th.wikipedia.org/wiki/การปกครองส่วนท้องถิ่น_\(ประเทศไทย\)](http://th.wikipedia.org/wiki/การปกครองส่วนท้องถิ่น_(ประเทศไทย)). (๙ ธันวาคม ๒๕๕๘).

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. สารานุกรมเสรี. ตำบลเทพรักษา. [ออนไลน์]. <http://th.wikipedia.org/wiki/ตำบลเทพรักษา>. (๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๘).

วิกิพีเดีย เทศบาลนครหาดใหญ่. **ประวัติเทศบาลนครหาดใหญ่**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.hatyaicity.go.th/> (๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘).

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่องการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ต่างกัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้หลักเกณฑ์การกำหนดมาตราส่วนประมาณค่าเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

3. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาให้ท่านตอบคำถามให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น และจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

4. เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว กรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่าได้ตอบครบทุกข้อแล้วหรือไม่ แบบสอบถามที่ตอบคำถามครบทุกข้อเท่านั้น จึงจะถือเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

พระสมุห์กิตติพงษ์ ฐิตสีโล (สุวรรณวงศ์)
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

แบบตรวจสอบความสอดคล้อง
คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
(IOC : Index of item Objective Congruence)

เรื่อง การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสอดคล้องตาม
ความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับความสอดคล้อง

+ ๑	หมายถึง	แน่ใจว่าสอดคล้อง
๐	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
- ๑	หมายถึง	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

พระสมุห์กิตติพงษ์ ฐิตสีโล (สุวรรณวงศ์)
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๓๐ ปี

๓๐ - ๔๐ ปี

๔๑ - ๕๐ ปี

๕๑ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

ปวช./ปวส.

ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น

๔. อาชีพ

ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย

รับจ้าง

อาชีพอื่นๆ นิสิต, นักศึกษา

๕. รายได้

ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท

๑๕,๐๐๑- ๒๐,๐๐๐ บาท

๒๐,๐๐๑ ขึ้นไป

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ข้อความถามเกี่ยวกับ	ระดับความสอดคล้อง			
	+๑	๐	- ๑	ความเห็นในการ ปรับแก้
๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น				
๑. เทศบาลกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนา สังคมอย่างชัดเจนเพียงใด				
๒. เทศบาลมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนในเขตเทศบาลให้ได้มาตรฐานสากลอย่าง ชัดเจนเพียงใด				
๓. เทศบาลสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการ กีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพทุกระดับอย่างชัดเจนเพียงใด				
๔. เทศบาลส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนาทุกศาสนา อย่างชัดเจนเพียงใด				
๕. เทศบาลได้ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพียงใด				
๒. ด้านสาธารณสุข				
๖. เทศบาลพัฒนาสาธารณสุขเชิงรุก เน้นเสริมสร้าง สุขภาพของคนในชุมชน ให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคเพียงใด				
๗. เทศบาลดำเนินการปรับปรุงการให้บริการด้าน สาธารณสุข จัดระบบหลักประกันสุขภาพให้มี ประสิทธิภาพเพียงใด				
๘. เทศบาลเร่งรัดขยายงานสาธารณสุขมูลฐานสู่ ประชาชนอย่างทั่วถึงเพียงใด				
๙. เทศบาลมีการให้บริการสาธารณสุขมูลฐาน เกี่ยวกับโรคติดต่อรวดเร็วเพียงใด				
๑๐. เทศบาลได้จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายแก่ ประชาชนเพียงใด				

ข้อคำถามเกี่ยวกับ	ระดับความสอดคล้อง			
	+๑	๐	- ๑	ความเห็นในการปรับแก้
๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ				
๑๑. เทศบาลมีนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นเพียงใด				
๑๒. เทศบาลส่งเสริมการบริหารงานของคณะกรรมการชุมชนเพียงใด				
๑๓. เทศบาลได้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชนเพียงใด				
๑๔. เทศบาลได้มีการจัดหาตลาดเพื่อรองรับการกระจายสินค้าแก่ประชาชนเพียงใด				
๑๕. เทศบาลได้จัดบริการบุคลากรออกสำรวจความต้องการของประชาชนเพียงใด				
๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน				
๑๖. เทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดเพียงใด				
๑๗. เทศบาลเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพียงใด				
๑๘. เทศบาลได้จัดให้มีอาสาสมัครหมู่บ้านเฝ้าระวังเหตุการณ์ต่างๆในหมู่บ้านเพียงใด				
๑๙. เทศบาลได้จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเพียงใด				
๒๐. เทศบาลได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเพียงใด				

**ตอนที่ ๓ แบบสอบถาม ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนา
สังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**

๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม

.....

.....

๒. ด้านสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม

.....

.....

๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม

.....

.....

๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม

.....

.....

ขอเจริญพร/ขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือด้วยดี

แบบสอบถามงานวิจัย
เรื่อง การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อต้องการทราบการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเลือกเป็นผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้ กรุณาตอบตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาเทศบาลต่อไป

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

ตอนที่ ๒. แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้หลักเกณฑ์การกำหนดมาตราส่วนประมาณค่าเป็น ๕ ระดับ

ตอนที่ ๓. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ขอเจริญพร/ขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

พระกิตติพงษ์ ฐิตสีโล (สุวรรณวงศ์)
นิสิตปริญญาโท พธ.ม สาขาวิชาการพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๓๐ ปี

๓๐ - ๔๐ ปี

๔๑ - ๕๐ ปี

๕๑ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

ปวช./ปวส.

ปริญญาตรีหรือสูงขึ้น

๔. อาชีพ

ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย

รับจ้าง

อาชีพอื่นๆ นิสิต, นักศึกษา

๕. รายได้

ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท

๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท

๒๐,๐๐๑ ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑.	๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนา สังคมอย่างชัดเจนเพียงใด					
๒.	เทศบาลมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนในเขตเทศบาลให้ได้ มาตรฐานสากลอย่างชัดเจนเพียงใด					
๓.	เทศบาลสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางด้าน การกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพทุกระดับอย่าง ชัดเจนเพียงใด					
๔.	เทศบาลส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนาทุก ศาสนาอย่างชัดเจนเพียงใด					
๕.	เทศบาลได้ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพียงใด					
๖.	๒. ด้านสาธารณสุข เทศบาลพัฒนาสาธารณสุขเชิงรุก เน้น เสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ให้มี สุขภาพร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคเพียงใด					
๗.	เทศบาลดำเนินการปรับปรุงการให้บริการ ด้านสาธารณสุข จัดระบบหลักประกันสุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพเพียงใด					
๘.	เทศบาลเร่งรัดขยายงานสาธารณสุขมูลฐานลง สู่ประชาชนอย่างทั่วถึงเพียงใด					
๙.	เทศบาลมีการให้บริการสาธารณสุขมูลฐาน เกี่ยวกับโรคติดต่อรวดเร็วเพียงใด					
๑๐.	เทศบาลได้จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายแก่ ประชาชนเพียงใด					

ข้อ	การบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคมของ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๑.	๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ เทศบาลมีนโยบายยกระดับคุณภาพชีวิตของ ประชาชนให้ดียิ่งขึ้นเพียงใด					
๑๒.	เทศบาลส่งเสริมการบริหารงานของ คณะกรรมการชุมชนเพียงใด					
๑๓.	เทศบาลได้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน เพียงใด					
๑๔.	เทศบาลได้มีการจัดตลาดเพื่อรองรับการ กระจายสินค้าแก่ประชาชนเพียงใด					
๑๕.	เทศบาลได้จัดบริการบุคลากรออกสำรวจ ความต้องการของประชาชนเพียงใด					
๑๖.	๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชน เทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการ จัดตั้งชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติด เพียงใด					
๑๗.	เทศบาลเสริมสร้างประสิทธิภาพในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพียงใด					
๑๘.	เทศบาลได้จัดให้มีอาสาสมัครหมู่บ้านเฝ้า ระวังเหตุการณ์ต่างๆในหมู่บ้านเพียงใด					
๑๙.	เทศบาลได้จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชนเพียงใด					
๒๐.	เทศบาลได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนเพียงใด					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถาม ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อ
พัฒนาสังคมของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑. ด้านการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม

.....

.....

๒. ด้านสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม

.....

.....

๓. ด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม

.....

.....

๔. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ข้อเสนอแนะ.....

.....

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานเพื่อพัฒนาสังคม

.....

.....

ขอเจริญพร/ขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือด้วยดี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	: พระสมุห์กิตติพงษ์ ฐิตสีโล (สุวรรณวงศ์)
วัน/เดือน/ปี	: ๒๖ มกราคม ๒๕๒๖
สถานที่เกิด	: บ้านเลขที่ ๘๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าบอง อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา รหัสไปรษณีย์ ๙๐๑๔๐
จบการศึกษา	: ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
ประสบการณ์การทำงาน	: รองเจ้าอาวาส พระวิปัสสนาจารย์อบรมกรรมฐาน เป็นพระวิทยากรอบรม ค่ายพุทธบุตร พุทธธรรม เป็นครูพระสอนศีลธรรมและวิชาสังคมในโรงเรียน
อุปสมบท	: วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙
สังกัด	: วัดหน้าเมือง ตำบลพังยาง อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา รหัสไปรษณีย์ ๙๐๑๔๐
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง	: เจ้าอาวาส วัดหน้าเมือง พระเลขานุการ เจ้าคณะตำบลพังยาง อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา พระวิปัสสนาจารย์อบรมกรรมฐาน เป็นพระวิทยากรอบรม ค่ายพุทธบุตร พุทธธรรม เป็นครูพระสอนศีลธรรมและวิชาสังคมในโรงเรียน
การศึกษาปัจจุบัน	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สาขาวิชาการพัฒนาสังคม วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
ปีที่เข้าศึกษา	: วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘
ปัจจุบันอาศัยอยู่	: วัดหน้าเมือง ตำบลพังยาง อำเภอรอนด จังหวัดสงขลา รหัสไปรษณีย์ ๙๐๑๔๐